

Rejto Jenő - Menni vagy meghalni

Első fejezet

Sidi bel Abbca

I

A város mintegy holtan feküdt a napsütésben, a levegő szinte reszketett a forróságtól, s távol bizonytalan körvonalakban a Thessala-hegység kontúrjai domborultak ki a látóhatárból. Sidi bel Abbca ezekben a kora délutáni órákban lehangolóan kihalt. A Place Sadi Carnot pompás virágai tikkadtan bóbiskolnak, üres padjain csak a légáramlással szállongó porfátyol pihen meg, és az emelvényen, a tér közepén, ahol a légionista zenészekből álló Clique szokott hangversenyezni, hatalmas ponyva borítja be a zenészek ülohelyeit. Az európai negyed üzletei alkonyatig zárva lesznek, a kaszárnnyákban megkezdődik a forró évszak végéig tartó délutáni "szieszta" a legénységnek. A járda szegélyén burnuszos arab bóbiskol ülve. Három amerikai turista lihegve fekszik túllmennyezetes ágyában, az egyiknek zúg a füle a kinintol, a másik elhaló hangon hívja a boyt, s tudakozódik, hogy mikor indul Orán felé a vonát. Az olasz rádió- és hanglemez-kereskedő mezíttelenül terpeszkedik lezárt boltja mélyén, forró teát iszik, és egészen lehalkítja a dzsesszmuzsikát adó párizsi állomást. A rendő, mintha rejtozo bunöst gyanította a muzulmán templomban, besétál óvatosan a vedlett, piros téglákból álló árkád alá, és miután ismét gyanakodva körülnézett, valóban kihágásnak lesz tanúja, ugyanis konstatálnia kell, hogy a kapu.,alatt egy szolgálatban levo rendő kigombolja a zubbonyát, megtörli a homlokát, és pálinkát iszik. Ez szigorúan tilos. Feljelentés az ügyben nem történt. A kormányzóság második tisztjének soforje, a Bugatti kocsi volánja mellett, ülohelyének függélyes tengelye irányában,' kissé ferde síkba dolve alszik, és hosszú habfoslány rezeg a szája szélén. A tiszt fontos ügyben meglátogatja a prefektust, és most mind a ketten alszanak.

Autocar érkezik a hotel elé, félájult turistákkal. Az egyik cukrászda előtt hangosan kiabál a patron, közli, högy mindenféle jeges italokat szolgál fel. A rendő ismét megsemmeli belülről azt a nagyon gyanús kapualjat. A nap kissé közelebb ereszkedett a Thessala-hegység csúcsához, mire egy mezíttelen arab gyerek lassan kezdi lehúzni a Clique emelvényének borítóponyváját.

A pályaudvar kihaltan izzik a délutáni, sivár unalomban. A forgalmista ceruzája alatt szákadozik a homlokáról lecsöpögo verejték következtében ronggyá ázott papiros, és a falon finom harangjátékkal megszólal a jelzocsengo. Valahol egy targonca gurul. A forgalmista begombolja zubbonyát, a telefonhoz megy, és sebesen forgatja a csengőt.

."Bel Abbca!...Bel Abbca! Négy száz kilométer...Oráni gyors elindult..."

Megérkezik az orjárat. Négy szuronyos légionista, az altiszt vezetésével. A kijárat melletti padon vörös hajú, szakállas ember ül, csomaggal. Alszik. Az altiszt megrázza: Legitimations, certificats...Vite! Vite! Házaló. Co;omb Becharba utazik, zsilettel és bugylibicskákkal. Az orjárat végigkutatja az állomást, hogy nem bújt-e meg valahol szökött légionista, aki az induló vonattal akar továbbjutni. Egy sovány fiút találnak a peronon, jegye nincs,

utazni nem akar. Mir keres itt? Cigarettevét.

- Llj a katonák közé. Beviszünk az orsére, ha nem vagy szökevény, mehatsz a
dolgodra. - Ötkor munkába kell mennem a csamokba. - 'men fou.

Miután sokat vitatkozik, kap egy pofont, és hátrakötik a kezét. A patrul
tisztelig, mert megjelent az ormester. Azután berobog a vonat. Csak egy ajtón
át lehet elhagyni az állomást, itt a gyéren szállingozó utasokat alaposan
megvizsgálja a káplár. Nics több leszálló. Csak most nyttják ki az utolsó
fülkét. Tizenöt fáradt, elcsigázott újonc. Névsorolvasás. Ezalatt az orjárat
súlybavetett puskákkal átkutatja a vonatot, bedöfködnek minden pad alá, a
káplár a szeneskocsi vaslépcsőjén felvezeti oket a tetore, hogy nincs-e valahol
elrejtözött újonc vagy szökevény. Mert ha lenne egy, az megtanulná az Isten
nevének nevét. Nom du nom de Deiu!...

Az ormester zsebre teszi a listát, magasra emelt jobb karral intve a
katonáknak, átfordul, és orrhangon, mint két rövid vakkantást kiáltja a
kommandót: - Én avant...Marche!

Mennek...

II.

Mennek...

Horn gondolkozott. Lankadtan poroszkáltak ormesterük nyomában az alélt városon
át, és most

újra megkísérelte, hogy gondolkozzék. Csodálatosképpen csak itt ijedt meg,
mikor bandukolt, lényegében még mint civilista, de külsoleg már katonának
öltözve, a forró afrikai aszfalton, itt esett eloször kétségbe, rémülten saját
tettétől. Tehát valóság. Amit távoli, valószínűtlen romantikának hitt, amirol
Berlinben úgy beszéltek, mint May Károly meséirol: A légió katonája lett!
Sejtette, hogy e romantika mögött nagyon is durva, keserves valóság lappanghat.
Összeszoruló szívvel kanya- rodott be a hatalmas, zárt, rácsos kapu ajtóul
szolgáló kis nyílásán, és már ott állt a kaszányaud- varon, felsorakozva
társaival együtt, Franz Hom tizennyolc éves berlini diák, aki miután megbukott
az érettségín, az apai szigor elol Afrikába menekült.

Az öreg Horn mukereskedo volt. Nyugalmazott tanítóból lett azzá. A pedáns,
szigorú, német polgáertípus ilyen. Lakásában éveken keresztül templomi tisztaság
és katonai szigor skatulyázott be minden napot. A régimódi, de finom bútorok
gondozottan fénylettek, az étkezések ideje, alvás, ébredés, munka és pihenés
mechanikus pontossággal ismétlődtek. A kötelességmulasztás ebben a házban nem
járt a súlyos fenytés következményével, de napokra tragikus, szigorú
hangulattal töltötte meg a levegot. Ettol Horn három gyermeke, Franz, Stephan
és a kis Hanna jobban rettegtek, mint más gyermekszobában a legbrutálisabb
büntetéstol. Legutóbb megtörtént, hogy Franz sok idot szentelt Weissenseeben
egy kellemes hölgysmerosénél, és ennek következtében elbukott az érettségín.
Lehetett ezt közölni az idosebb Homnal? Nem lehetett! Talán még a szalon
citromszagú, ódón, fényes bútorainak sem tudta volna beismerni. Elobb napokig
Elzászban bujdosott, nem is gondolva a légióra, azután elfogyott csekélyke
zsebpénze, és hogy, hogy nem mezokön való csatangolása közben Franciaországban
bukkant fel, egy nagy városban...valószínűleg Strassburg volt, de ott már
ájdulózott az éhségtol, már nem is emlékezett, hogy ki tanácsolta, nem is
emlékezett, hogy került oda a kaszányaiba, nem emlékezett, és nem gondolkozott,
míg egyszer csak arra riadt fel, hogy itt áll, Marokkó szívében, a Sidi bel
Abbes-i kaszánya udvarán, mint az idegenlégió első századának katonája...

Az elhelyezésnél már összekeverték régi bakákkal is. Ezek nem sok jót meséltek a légióról ijedt újonctársaiknak. "Majd meglátjátok" - mondták sajnálkozva. "Milyen az ormester?" - kérdezte a legtöbb zöldfülu. A légióormestereknek rossz hírük van Európában. Az egyik öreg megnyugtatta az ujoncokat, hogy Favre ormester aránylag rendes fiú. Nem lehet róla azt mondani, hogy hivatala legfőbb kel1ékének a tapintatot és udvariasságot tekinti, az is elofordult, hogy káromkodott, sőt olykor rúg is, de ez még nem a legrosszabb. Egy tizedik évét szolgáló légionista, bizonyos Roger, azt mondta, örüljenek, hogy Favre nem harap. Kész szerencse. Neki ugyanis volt egy ormestere, aki már harapott le fület. Ahhoz képest ez a Favre típusa a nyájas katonának.

Az ágyak fölött a fal mentén, egyetlen hosszú polc vonult, ahová a barda nevu hátizsáknak szolgáló sátorponyvát, a vörös kepit, az ételcsajkát, amit gamelle-nek hívtak, a rohamkést és a fegyvert tették, meg néhány félhivatalos felszerelési'tárgyat, önborotvát, vörösbor, dohányt és más efféléket.

A légió katonái eleinte különböző csoportokra oszlanak. Ezek a csoportok összetartanak, segítik egymást, és fő céljuk, hogy más csoportokkal ellenségeskedjenek. Vannak úri alakulatok, ezek mérnökök, volt katonatisztek és hivatalnokok, akik megvetett szigetekskét alkotnak a nagyobbbrészt durva emberekből álló légionisták között. De a barátság sokszor éppen az ellentételekből szövődik ezért nem ritkák a vegyes csoportok, ahoi matróz, elcsapott belga katonatiszt, tagbaszakadt kikötőmunkás és emigráns orosz ügyvéd fogadnak egymás- ftak holtig tartó barátságot. Általában a kaszárnnyában kötött barátságok felbomlanak és újra plakülnak a sivatagban menetelés közben, golyózáporban. Itt társadalmi és osztálykülönbség nélkül, a hála, a közös teljesítmény, közös szenvedés kovácsolják ki az összetartozás érzését. • helyeken az úri klikkek bomlanak fel elsősorban. Az úgynevezett "jobb emberek" kezdik egymás ellen az intrikát, védelmezik késhegyig borotvaszappanuk vagy rumadagjuk szent magántulajdonát. Az első szövöttezés, a front mögött, természetesen nemzetiség szerint történik. A közös anyanyelvűek ösztönszerűen egymáshoz húzódnak. Igyekeznek ugyanabban a teremben, sőt sorban következő ágyakon elhelyezkedni. Elöl járnak ebben a németek, akik nyomban egymásra találhatnak és utolsó csepp vérükig összetartanak.

Horn még Marseille-ben megbarátkozott Paul Lotharral, egy negyven év körüli, szelíd, finom tekiritetu, német úrral. Lothar valami bajor szeparatista mozgalomba keveredett mint tanárember, és miután az összeesküvést leleplezték, menekülni kényszerült. Özvegy volt, nyolcéves kislányát fivérénel hagyta, és Párizsban próbált boldogulni. Tanárból pincér lett, pincérből hajléktalan, és végso kétségbeesésében beállt a légióba. Bukott tanár és bukott diák ttamar megbarátkoztak. Lothar mit sem vesztett eloadó modorából oktató, pedáns természete- Eébol. •Mint közös anyanyelvu, harmadikna.k csatlakozott hozzájuk Ernst Hoffer, egy vidám bécsi. Kopaszodó, mosolygós, furcsa dialektussal beszélő, alacsony, hízásra hajlamos ember volt. Hoffer kereskedelmi utazónak mondotta magát, és valami köze csakugyan volt ehhez a inesterséghez, mert mint hamiskártyás működött, forgalmasabb vasúti gocokon. Az is Jehetséges, hogy azelőtt valóban kereskedelmi utazónak indult, de az utazás olyan unalmas, és miután az ügynökök általában kártyázással szokták eluzni unalmukat, nem lehet csodálni, ha az olyan ügyes kezu ember, mint Hoffer kereskedelmi utazás helyett, inkább az utazás kereskedelmét, a hamiskártyázást uzi. Ezt addig uzi, míg egy napon azt tapasztalja, hogy ot is uzik. És miután lassanként kikopik Eúrópa jobb útvonalaiból, merészebb lesz, és egyre több •alkalommal tér vissza olyan relációra, ahol már megfordult néhányszor, így azután már elobb-utóbb

lecsukják. Francia börtönből az idegenlégióba kerülni, már nem nagy út. Jól táplált kispolgárnak látszott. Az ilyen emberek itt belehalnak a könyörtelen fegyelembe. De a kis bécsi, úgy látszik, megkente cinkkel, vagy mit tudom én mivel, az altiszteket ahogyan a kártyát szokták hamisítani, vagy más csodát muvelt, annyi tény, hogy az irodába került, de hogy milyen beosztásban, azt sohasem lehetett tudni, mert hivatalos órák alatt az altiszteket pasziánszra tanította.

A három újonc, Horn, Lothár és Hoffer elhelyezkedtek az ablak melletti sarokban álló, közvetlenül egymás mellett következő ágyakon. Szépen felrakták holmijukat a polcra, végig- dolgoztak az ágyon, és ekkor ismerkedtek meg negyedik honfitárukkal, Thillmann-nal, sajnos, rendkívül kellemetlen körülmények között. Thillmann a negyedik ágyon feküdt és egy frissen lopott gyapjúalsóból igyekezett eltüntetni az ezred jelzését, mert el akarta adni, és kincstári számmal megjelölt holmit nem vesznek meg a külvárosban. Ekkor jött be Rastignac. Rastignac negyedik évét szolgálta, és igen figyelemreméltó tagja volt a légióknak. Négyyszer tüntették ki a légió becsületrendjével, és négyyszer vonták meg tőle súlyos katonai buncselekményért.

Kétszer volt már altiszt, és minden alkalommal újra lefokozták függelékért. Négyéves szolgálati idejéből mindössze hat hónapot tudtak be a kartotékjában, három és fél évet különböző börtönökben töltött és ezt pótlólag kell leszolgálnia.

Rastignackal csínján bántak az altisztek, különleges eljogokat élvezett, apróbb szabálytalanságait, takarodó utáni érkezését nem vették észre, mert tudták róla jól, hogy figyelmet sem fordít az életével. Különben nem volt kötekedő, ha békében hagyták és tisztelték a bogarait. Órákig ült egy helyben, és önmagával kockázott, hihetetlen mennyiségű vörösbort ivott, és szoros kapcsolatot tartott fenn néhány külföldi nővel. Nem ismert félelmet, és első volt a harcban. Szaglása, hallása, látása, mint általában az öreg afrikai katonának félelme- sen fejlett volt. Tizenkétszer sebesült, de végül makkegészséges maradt. Görbe kard, golyó lándzsa, bunkó halálos nyomait viselte a testén, néhány sebhely árán. Régi katonák azt teszik róla, hogy már szolgálata előtt is Afrikában élt, és a Hagenbeck cirkusznál volt alkalmazva az osztrák telepen mint vadfogó és vadszelídítő. Sajnos, egy napon húsz leopárdot és néhány oroszlan egyszerűen elsikkasztott. Eladta őket kéz alatt, és kerekén kétszáznegyvenezer frankot mulatott el részint Dakarban, részint a festői Rabat városában. Még ki sem jőz az esze, mikor beállt a légióba. Alacsony homlokú, széles vállú ember volt, két karja szinte térdre alul lógott, és imbolgó járása még jobban kiemelte külsejének ezt a majomszerűségét. Az orrát valaha irtózatossá megüthették egy súlyos tárggyal, mert széles volt és lapos. Vörös haja tüskeszerű csomókban lepte be a fejét. Arcvonásaiban sokszor valami cinikus humor villant fel, ahogy lehúzta egyik sörtes szemöldökét, és felszájjal vigyorgott. Mikor belépett a szobába, Lothar, Horn és Hoffer, a három német, már feküdtek. Szó nélkül odament Hornhoz, aki, úgy látszik, tévedésből éppen az ő ágyára feküdt, megfogta a polcon lévő holmikat, szépen leállította az ágy mellé a földre, azután a csodálkozó fiút egyetlen rúgással a másik ágy alá röpítette, és megelégedett sóhajjal lefeküdt. Horn felugrott, és dühösen az ágyhoz lépett, hogy valamit mondjon. Rastignac felült, és visszakézzel arcul csapta, orrán, száján dolt a vér, és lerokkadt ájultan. Ekkor valami egészen meglepő dolog történt. Lothar leszállt az ágyról, méltóságteljesen odament Rastignac elé, és tiszta, értelmes franciasággal így szólt:

- Szégyelje magát. Ön egy lelketlen, gaz vadállat.

Oly nyugodtan és méltóságteljesen állt ott, mintha renitens diákok között lenne az iskolában, a dobogón. Rastignac csodálkozva felemelkedett odatolta arcát közvetlen Lotharéhoz, azután megragadta a zubbonyánál. Mindenki tudta a szobában, maga Lothar is, hogy a következő pillanatban Rastignac szorös mancsa zúdul. Ekkor azonban ismét meglepo esemény történt. Thillmann, a hórihorgas, szeplos, kopasz favágó, ellökte Lothart, és maga állt a szelídito elé. Ezen a Thillmannon egy dekányi felesleges hús sem volt. Irtózatosságot még visszataszítóbbá tette halálfejszeru, nagy állkapcsa, sötéten ülo szemgödrei, csontosan kiszögello két könyöke és elálló lapockái. Favágó volt Ausztráliában, és sokban hasonlított a története Rastignacéhoz. Egyszer elsikkasztott egy fél oserdot, amennyiben a szállításra bízott fákat, útközben Franciaország felé, kirakatta egy afrikai kikötőben és eladta. Harmadik évét szolgálta, és senki sem tudta, hogy valószínűtlen sovány testében hol fér el annyi ero. Cingársága miatt, ha kimenet kapott a városba, sok gúnyolódásnak volt kitéve, tapintatlan emberek részéről. Ezek a tapintatlan emberek kivétel nélkül messze elkerülték, ha újra találkoztak vele. Nagy csend lett a teremben, mikor a hosszú Thillmann félretolta Lothar tanár urat, aki úgy megijedt a saját vakmerőségétől, hogy zöldes színben fénylett az arca. A favágó szembeállt Rastignackal.

- Ne bántsod ezeket az újoncokat! Honfitársaim. Ha verekedni akarsz itt vagyok én.

Két órája feküdt már mellettük, egy szót sem szólt hozzájuk, nyugodtan bibelodott a gyapjúalsóval, mintha nem is értene németül. Mintha nem is hallaná, hogy az életük történetét mondják el. Csak most árulta el, hogy ő is honfitárs. Rastignac kifejezéstelen, átlati arccal nézte a favágót. Nem ijedt meg. Ha verekedésre kerül a sor, talán le is gyozi a németet. De Rastignac kiszámíthatatlan volt. A legkritikább esetben kötötte össze harmadik ember számára felismer- heto ok a cselekedeteit. Most mindenki azt várta, hogy ütni fog. Ehelyett csak állt pislogó szemmel, és elkezdte az orrát piszkálni. Tunödve, álmos arccal piszkálta az orrát, és nézte Thillmannt, tetotol talpig, szinte kíváncsian, mintha még sohasem látta volna. Szerette talán Thillmannt? Lehet. De az is lehet, hogy holnap bajonettel rohan rá, ha megbillenti a csajkáját és kiloccsan a leveise.

- Ezek a te honfitársaid? - mondta, nem minden undor nélkül. Azután ugyanazon a mély, vontatott hangon még hozzátette: - Nem szeretem, ha más fekszik a helyemre. - Lomhán végigdolt az ágyon, és mielőtt álomra hunyta volna szemhéját, még egyszer ránézett Lotharra, és bambán azt mondta:

- Pardon... -Azután elaludt. Thillmann vigyorgott:

- Ilyen egy vén barom ez a Rastignac. Az istennyila sem lehet váratlanabb nála. Eltört valamije, öcsém?

Hornnak nem tört el semmije. Hatalmas, kék véraláfutás maradt az arcán, és felrepedt a szája széle. A feje zúgott, sajgott, kábult volt, és valami hányingerrel keveredo sírni vágyás fojtogatta: - Erre az ijedtségre igyunk. Jöjjenek a kantinba, és fizessenek nekem vörösbort -invitálta oket Thillmann.

- All right - szólalt meg végre Hoffer is, de néhányat még csuklott az ijedtségtől. - Én

•yetem a vörösbort az egész tarsasagnak, •o•ton, tanar ur, es szeo•e ussce • •
•ayo•, ••••• r. •jráboktól esetleg különbet is kaphat. Ha nem nézem, hogy elso nap jobb kerülni a feltunést, •t nekimentem volna ennek a mészárosnak. De nem szeretek azonnal verekedni.

A jövőre nézve is lebeszélem róla - mondta Thillmann, és olyan ügyeset kiűpött, huc•y t a középso gombot találta el a gömbölyu Hoffer zubbonyán. - Allons. Mehetünk.

•Leültek négyen a kantinban, é• vörösört ittak. Légionistaszag volt. Ez a szag a bagó és

alkohol párolgásából áll, összekeveredve a paquetage-hoz használatos olaj terpeninilla-

wal. A paquetage a felszerelés bor alkatrészeinek gondozását jelenti, ami a légióban

•berkíezésnek beillo pedantériával kívántatik meg. Ehhez az muvelethez jellegzetes szagú •ajathasználak, amely melegben rögtön érezhetové válik; bagó- és alkoholbuzzel keveredve pkantinok úgynevezett "légionistaszagát" adja.

- Maga milyen részéről való Németországnak? - kérdezte Lothar a favágót. -

Természetesen elzászi vagyok. Miért nem iszik, Horn? Még sohasem ittam bort.

Majd rászokik, öcsém. A vörösbor úgy hozzátartozik a légionistához mint a kepije. Ha •Or nem volna már egyikünk sem élne, enélkül a légió zászlóján

kevesebb gyoztos ütközet •étuma állna. A votre santé!

- Én a jó katona erényeit nem hozom összefüggésbe az alkohollal - jegyezte meg

•igorúan Lothar.

- Hogy maguk jó katonák lesznek-e, azt még nem tudom - szólt Thillmann - de

hogy a üörösbroadagjukat nem sokáig fogják minden héten a kincstárjávára iratni, azt fogadhatja nálam. - A jó katona -jegyezte meg Hoffer, mint aki

autentikus a kérdésben -kenyérrel és vassal

Kínáig is elhatol, mondta mindig a Ring kávéház tulajdonosa. - Az Bonaparte volt - szólt szigorúan Lothar.

- Nem. Bauernak hívták. Biztosan tudom. Evekig.jártam oda. Egészségünkre.

Horn úgy érezte, hogy álmodik. A zajos kantinban, uniformisok között, sajgó arccal. És holnap? Milyen lesz a holnap? A kiképzés, Afrika valószínűleg a Szahara!

Rastignac jelent meg váratlanul a kantinban. Ugy látszik, valami megakadályozta abban, hogy aludjon.. A söntéspolcnál pálinkát kért, és sanda oldalpillantással vette tudomásul a németeket. Később újra odanézett, és elhívta Thillmannt.

- -Mondd, ki ez a hosszú hajú? - Az? Az egy tanár.

Valamit mormogott és betömködté ingét a nadrágjába.

- Mondd meg neki, meg annak a fiúnak is, hogy ha akarják, ezentúl a barátjuk leszek...

Második fejezet

Marrakesch

I.

Reggel. Ébreszto trombita, a káplár káromkodik, hosszas vakaródzás, utána rövid réggeli. Miután a gamelle-bol felhörpintették az utolsó korty forró feketét, sorakozás az udvaron. Szemle. A musor következő száma Favre ormester véleménye az egész társaságról. Lesújtó. Szemelvények a francia nyelv eroteljesebb népi kiszólásaiból. Aki akar, most jelentkezhet örvosi vizsgálatra, de nem ajánlatos, mert az összes magánzárkák renkívvül nedvesek és bűdösek. Kivonulás a gyakorlótérre, ahol megkezdodik a kettos rendekbe és négyes sorokba fejlődés oktatása, a hosszú és lapos díszlépés elsajátítása és a légió különleges

futólépésének gyakorlása. Ez a futólépés ügyes és praktikus, olyan módon történik, hogy a testsúly állandóan csak az egyik lábon van, és ez a láb bakugrásszerűen rúgja el magát a földtől. Rövid idő múlva a kevésbé igénybe vett lábra helyeződik a testsúly, és ez végzi az elrúgást. Ilyen módon, ha valaki jól begyakorolta, órákig is lehet futni. Kétféle gyakorlat nélkül percek alatt guta kerülgeti az újoncokat. Ezeknek Favre ormester eleinte azt a kedvezményt ígéri, hogy őket autóbusszon fogják az ütközetbe szállítani, később a kezükbe ad egy-egy kis kaliberű gépfegyvert, és azzal kényszeríti őket botlodozva futni. Öt perc múlva megszabadítja őket terhüktől, és most már vidáman és környedén szaladnak, miután rájönnek, hogy gépfegyver nélkül aránylag milyen kényelmes. De van kivétel is. Például az egyik spanyol újonc, Alberto Sartis barcelonai asztalos összeroskad és vért hány. Nom du nom! Csak vénasszonyokat ne küldenének ide a kőnassághoz. Két ember tegye a camionra. Én avant! Kórházba. Egy átkozott varangyos béka nevének a neve, hogy ilyen vízből gyúrt piszok bleu-k ide merészkedjenek jönni... Gardez vous! Ujra előlrol! Pas de gymnastique! Marche!

A fiút elviszik a kórházba. Másnap reggel napiparancs: "A tábori gyakorlatok elmaradnak, helyette Alberto Sartis temetése, utána kivonulás a gyakorlótérre: szabadgyakorlatok, fegyvertisztogatás." A városon túl, ahol kertek és szolohegyek következnek; lapos, beláthatatlan terepen száz és száz fekete-sírkereszt van. Ez az idegenlégió temetője. Minden kereszt egyforma, durván bemázolt, közepén egy üveggyöngy koszorú, amely a személyi adatok fehér tábláját keretezi: az ezred, a név, a szám és az életkor. Egész közel fekszenek egymáshoz ezek a sírok. A kaszárnya kényelmetlen szelleme érződik az előírászerűen csatlakozó kis halmokon. A kapitány röviden beszél, halk vezényszóval fejezi be: "Priez!" A század letérdel, és elmond egy Miatyánkot. Az altiszt pompás koszorút helyez a sírra. Halott légionisták kapják a világ legszebb virágait. Ők ültették annak idején a páratlanul szép "Jardin Publicet", és ezért jogukban áll halottaik számára a botanikus kert termésének ritkaságaiból válogatni.

Utána szabadgyakorlatok.

II.

Még két hét kiképzés volt hátra. Valami azonban arra készítette a hadvezetőséget, hogy az előirányzott idő meglátásával, minden tartalékot Marakesch környékén összpontosítson. Biztosan senki sem tudott. Az egyik helybeli lap azt közölte, hogy a kormányzáság úgynevezett "miniszteriális" termében betörés és gyilkosság történt. A buncselekmény kivitele teljesen érthetetlen. Ebben a teremben, tulajdonképpen toronyszobaszerű, kis helyiség, kettős pán-célajtóval, azt a legbizalmasabb anyagot őrizték, amit külön futár szokott minden hónapban a párizsi gyarmatügyi minisztériumba vinni. A pán-célajtón kívül más bejárata a szobának nem volt, csak fent, majdnem a mennyezetnél, egyetlen keresztes szellőztetőablak, amelyet a két részre osztott egy vászórúd, úgyhogy a legsoványabb ember sem férhetett be rajta. De még ez is felesleges óvatosság volt, mert kívülről sima, huszonöt méteres fal vezetett az utcáról az ablakig. Nincs az a kigyóügyességu ember, aki ezen feljuthatna. Az épület minden lépcsőjét, folyosóját, fordulóját olyan szigorúan őrizték, hogy senki sem mehetett be ellenőrzés nélkül. A környéken sehol épület, csak szemközt egy régi mecset, magasba nyúló tomyával. A két tornyot vagy tizenöt méter távolság választotta el. Legfeljebb egy, madár repülhetett volna át úgy,

hogy ne tunjön fel az öröknek. Ez a helyiség úgy élt a kormányzóság tudatában, mint megközelíthe- tetlen. Négyóránként a fotiszt nyitotta ki a két páncélajtót, és bement ellenorizni a szobát. Ezt a tisztet este kilenckor, miután körútjáról nem tért vissza, holtan találták. A páncélajtó, eloírás szerint belülről zárva volt, és csak másfél órai munka után sikerült felnyitni a mechanikusnak. Belül az ablak, amelyen különben sem fér be senki kilincsre csukva, sértetlen üvegtáblával, rajta a keresztvas. A szoba közepén feküdt a tiszt, a tettes hátulról szúrta le, és pedig sebtiben, mert a döfés, szokatlan módon, derékmagasságban érte, a vesébe talált, onnan hatolt a tüdön keresztül a szívbe, azonnal halált okozott. Valószínűleg már a vesesérülés is megölte volna a szerencsétlent. Igen ám, de kés nincs sehol. Egy üres kazetta fekszik a tiszt mellett, különben minden a helyén, teljes rend. A falakon átvezeto titkos folyosóról szó sem lehet. A gyilkosság mint rejtély példátlan. Belülről zárt ajtó és zárt ablak mögött történt. A tettes egyszeruen eltunt. Hogy mi lehetett a kazettában, arról nem írtak a lapok. De egyszerre Fezből, Meknesből, Saidából, Sidi bel Abbes-ből eroltetett meneteléssel vonták össze a tartalékokat Marrakesch környékén. A tettesnek, úgy látszik, érdekében állt, hogy a bennszülött lakosság körében misztikumokat terjesszen, talán ezért adták szájról szájra, már minden gyerek tudta, hogy a dobozban azt a megmaradt platinakészletet orzik amely a 'rafilalet elfoglalásával került a ft'ancia hadsereg kezébe. Állítólag valamelyik külföldi hatalom ebből finanszírozta Barud el Mansur ellenállását. Muhat bey, a Caid fovezéire, a hadjárat után, mielőtt Mogadornál hajóra Szállhatott volna, fogságba esett. Megtalálták nála az utolsó platinarudakat. Ha nem fogják el, ez a kincs elég lett volna ahhoz, hogy a gyarmat egy más pontján újra lázadást szítson. A beyt védoorizetbe vették, a Teneriffa csoporthoz tartozó Santa Cruz szigeten, ahol később a haditörvényszék által reárótt tizenöt éves büntetését töltötte. A tett elkövetése előtt két héttel Muhat és két gyermeke rejtélyes módon elszöktek a szigetről valószínűleg azon a hidroplánon, amely leszállt Santa Cruznál, a pilótája orosz volt, és motorhibára hivatkozott. A platina és a sejk eltunése arra készítette a hadvezetoséget, hogy a Tafilalettól délre terjedő Ghidi sivatag i1'ányából, ahová a szétszórt berber és tuareg hordák húzták meg magukat Barud el Mansur leveretése után, most újabb támadást várjon. A titkosszolgálat emberei megállapították, hogy Muhat két napig tartózkodott Casablancában, és a francia társaság egyik rendes utasszállító gépén Marrakeschbe repült. A kormányzó annak, aki Muhatot élve vagy halva kézre keríti tízezer frank jutalmat tuzött ki, a jutalmat huszonnégy órán belül övenezer frankra emelték fel•, és amennyiben buntárs lenne a feladó, a vérdíjon kívül teljes kegyelemben részesül. Marokkó kömyékét valósággal hatszoros ostromgyuruvel vették körül, minden délre irányuló forgalmat nyomban beszüntettek, úgyhogy ha a sejk még nem siklott ki a kezükből, most már nem hagyhatta el Marokkót. Az összes utakat, ösvényeket páncélautós osztagok szállták meg, vadászrepülőgépek cikáztak mindenfelé. Az egyik pilóta már jelentette, hogy a Timbuktu felé vezető úton gyülekeztek a vad pásztortörzsek, de a titkosszolgálat emberei kitarottak amellett, hogy a sejk egérfogóban van, és nem jutott túl még Marokkón, sot egész bizonyos hogy a fovárosban bujkál, mert kisel•b helyen már régen felfedték volna. Marrakeschben kihirdették az ostromállapotot. Akit este nyolc után az orjáratok elfogtak, annak dolga volt, amíg tisztázta magát. Az ostromállapotot azonban nem lehetett soká fenntartani. Az országutak és hegyi 8svények még erosebb zár alá kerültek, a város valamennyi pontján, a temetotól a "marché d'arabe" széléig mindenütt kettozott

orségek álltak, azzal az utasítással, hogy aki első szóra nem áll meg, azt nyomban lojék keresztül. Az ostromállapotot később megszüntették. Ez volt a helyzet november 21-én.

III.

Az escadron tempósan menetelt a forró nap alatt sorra következő szolodombok mentén, Marrakesch felé. Ez volt az újoncokból és a tartalékba visszavezényelt szaharai csapatokból álló Sidi bel Abbes-i helyorségnek egy része. Az escadron két pelotonból áll. A peloton száz ember. Minden száz emberre jut egy hadnagy és két ormester. A század két szakaszból áll, a szakasz kowlátlan parancsolója az altiszt. Egy-egy escadron végén következik a géppuskás ősztag, nyolc gépfegyverrel, amelyek Afrika számára speciálisan készülnek, páncélzat nélkül, légelhűtéses szerkezettel. Nyolc-nyolc őszvérszerelvénnyel viszi a gépfegyvert és a hozzá tartozó muníciót. Ennek a különleges kis osztagnak a parancsnoka csak fotörzsormester lehet. Minden escadronhoz egy kapitány is tartozik, aki a menet élén lovagol. A két század mögött következik az éttape kocsisora: konyha, vöröskereszt, az elmaradhatatlan kantin, néhány vezetőkló és őszvér. A menetet utóvéd zárja be: a tipróláncos autó, fényoszóróval és egy kis kaliberű, gyorstüzelő ágyúval. Ilyen az escadron.

Marrakesch felé mentek. Nem a főútvonalon haladtak, hanem kacsaringósan, minden dombhajlást megkerülve, mert egy részét képezték annak a huroknak, amely a fővárost a tengetpart irányába zárta le. Kelet felől egy szpáhi tévés csapat fésülte át a vidéket elszórt rajtvonalon, és a két menetoszlopnak a Khenifra felé vezető karavánút deltájánál kellett találkoznia. Egy ötéves gyermek sem csúszhatott ki a gyuruból, amely a nap minden órájában mozgásban volt Marrakesch körül, mert a titkosszolgálat tisztejei végletekig kitartottak amellett, hogy a bey hacsak nem varázsló akkor most is Marrakeschben van. Hat órákor, mintha egy színpad függőnye csukódna össze, a nap, minden átmenet nélkül, ahogy ez csak a trópusokon létezik, lezárt. Menetelő bakancsok ütemes zörgése hallatszott, csikorogtak a szekerek, és a páncélautó, mint ezer összeveredő kanna csörömpölt. Az ég gyönyörű csillagdíszben ragyogott, de hold nem jött, ezért vaksötétben masíroztak. Időnként a páncélkocsi fényoszórója felpásztázott az égre, és végigfutott a tájon, izzó, sápadt, halotti fényben borítva mozdulatlan bokrokat és fákat. Olykor alacsonyan szálló repülőgépek berregtek felettük. A khenifai út előtt váratlanul fényoszóró kéréje csapott le valahonnan az escadronra, teljes sugárzásban tartotta őket jó néhány másodpercig. A menetelő eniberek felszerelése vakítóan csillogott. Elkapták róluk a fényt, és liáromszor felmorzézta az égre: pont, vonás... pont, pont, vonás... "gyarmati lovasság... gyarmati lovasság... útban..." Most az escadron fényoszórója csapott oldalra, és lent, a szolfídombok keskeny kanyonában, rajtvonalban fejlődött tévésosztagot világított meg. Az egyenletesen galoppozó bennszülött lovasság lázadó arab törzs benyomását keltette, a sok lengő burnusszal, turbánjával, amelyek csak annyiban hatottak megnyugtatóan, hogy egyszerűek voltak és eloirásosak. A kifogástalan, egyforma karabélyok is megkülönböztették az ügő szpáhiakat hordákban támadó fajtestvéreiktől. A tévés osztag, egyetlen pompás manóverrel, kettős rendekbe fejlődött, így az útirányuk is megváltozott, és az escadronnal együtt, párhuzamosan ügettek tovább. Az utolsó dombhát mögött elérték a Szahara szegélyét, és bokáig porban vonszolták magukat a homokdunák között előre.

Távol, hatalmas porlapályon, amely állandó légáramlás alatt állt, tehát nem

képződtek rajta homokpadok, két hófehér oszlop meredt az égnek. Mintha valami régi római város pusztulásából maradt volna fenn. A tevék nyugtalankodni kezdtek, kiugráltak, ráogatták a zablát. Iltések pufogtak, szitkozódottak a lovasok, de hiába. Az állatok vizet éreztek. A két oszlop ugyanis egy-egy sivatagi kút volt. Ezeket a kutakat betemetné a homok, ha nem védenék ilyen hosszú hengerfalakkal a harmattán ellen.

A kimerült légionistáknak várni kellett a kút körül. Ugyanis a tevéket nem lehetett visszatartani, harapdálták egymást és bogtek. Páráz idej volt, ilyenkor a teve szörnyűségesen tud boggni, és hólyagszerű hártya rezeg ki bűgva a fogai közül, ez adja a siralmas, artikulátlan hangö2:...Jó félóráig tartott, amíg a borvedrek tartalma a vályúba került, ahönnan a szomjas tevék hozgájuthattak. Azután a szpáhik és a légionisták rohanták meg a kutakat, fegyvereik összerverodtek, a világ minden nyelvén káromkodtak, lökdösodtek, nevettek és pajtáskodtak. A kapitány megkínálta a lovastizteket cigarettával, és csendesen beszélgetve sétáltak távo- labb. Az altisztek előírták a tábor formációját, kijelölték a konyha és az étappe helyét, a páncélautó motorházában holtfáradt, kimerült mechanikus tunt el derékig, és kalapált. Azután három kommandóra kész lett a tábor. A szürke, téglalap alakú bardák ötvenlépésnyire sorakoztak, a szpáhik hegyes hófehér sátraiból fellobogtak a konyhatüzek, beszélő csoportok mórja afrikai nóták zümmögése, európai dalok kórusa zsongott, egymásba olvadva. A szpáhik tüzesített köveken vízből és lisztből kevert pépet, a keszráY süttötték, a lovastiszt végigdolt sátra szonyegén, gramofonja egy kedves párizsi sanzont játszott, és a ponyva háttéréből rámosolygott az a no, akinek fényképét minden táborozáskor az altiszt nyomban elhelyezte a sátor falán...

- Itt van egy darab faggyú, ezzel kenje be a lábát, és ne harisnyát hordjon, hanem kapcát. Különbén a legközelebbi menetelés közben mind a két lába teljesen tönkremegy - mondta Rastignac Lothamak, aki sebes lábait tapogatva, siralmasan ült. Faggyú, kapca, csupa idegenszerű, borzasztó dolog volt számára. Mellette Horn, szintén végkimerült állapotban, és kisebesedett lábbal hevert, de o nyomban megfogadta a tanácsot. Lothar olyan esetlenül kezdett mindenhez, hogy szívfacsaró volt nézni. Már magában véve az a gondolat, hogy nyílt sebre nem steril faggyút kenni, azután rongyba bugyolálni a lábát, mint a parasztok; elrémi- tette. Csak másnap, mikor a puha rongyokban könnyebben járt, és estére a faggyú alatt sebei szépen bezárultak, kezdte becsülni az öreg légionista tanácsát. Az ilyen tanácsokban igen ritkán fordultak elő a steril, az úri, a higiénikus elnevezés alá tartozó fogalmak, de viszont alkalmasak voltak arra, hogy a gyarmati katona szenvedéseit enyhítsék. Rastignac két csajkával tért vissza a konyhától. Elhozta Lothar vacsoráját is. Néha még egy-egy teve elbógte magát, az arabok hangos gajdolással zörgették forró köveiket, amelyen a keszra sill, és egy légionista érzelmes dalt játszott szájharmonikáján. Ez a légionista, bizonyos Tyckler, furcsa erzet volt. Az egyetlen színész, aki emberemlékezet óta valaha is magára öltötte a világhíru

- k övet, azt az úgynevezett ceinture bleu-t, amit a Föld valamennyi katonája közül csak a

- gionista hord a köpenye felett. Kövér markáns, állandóan borotvátlan, de c:supasz arc:ú • pber volt. Nagyon sokat ivott, mindig álmosan rózett rekedt liangja mély volt, és még csábbbá tette azzal, hogy állandóan ásított beszéd közben. Valami köpenicki disznóságot

- nalt Darmstadtban, ahol iszákossága miatt kidobták a társulattól. Egy napon okmányokat

•rmsított magának, igen ügyesen, állítólag a köztársasági elnök aláírását is rávezette •/alahová, és vörös lampasszal, délceg uniformisban, holmi homályos ellenorzo körútra való •jvatkozással, elemelte a város egyik közpénztárát. Később Marsille-ben bukkant fel, mint •y kis varieté tulajdonosa. Miután tönkrement, a kiköto alvilágába került, kokaincsempé- •esbe, lánykereskedésbe kapcsolódott be, ismert alakja volt a csapszékeknek. Mindegyikbe ;:•u•n járt, és ládára vagy székre állva Lear király, esetleg Faustot szavalta, hazafias dalokat •riekelt, rongyosan, rekedten, kövéren, utána néhány sout gyűjtött, de adománymegváltás- ••ppen pálinkával is beérte. Egy napon rájött arra, hogy az élet színpadán még arathat bábérok. Elhatározta, hogy hosteteivel ejti ámulatba a világot, és beállt az idegenlégióba.

Nem lett belöle hos, de gyáva sem volt. Lustasága kizárt minden katonai heroizmust. [[tközetben éppoly komótos volt, mint ebéd után a gamizonban. A katonák általában szerették, mert sokszor, beszélgeto csoportok mögött Favre ormester hangján süvöltött fel, ami az első ijedség után nagy nevetésre adott okot. Kitunoen utánozott mindenkit. Egyszer tábornoki sapkát festett magának keménypapírra, és váratlanul megjelent ezzel a csáköval a fején, 'karddal az oldalán, de alsónadrágban, mint Cochran tábornok a légió rettegett .generália. Formálisan inspiciálta a legénységi szobát. Azon a jól ismert, vékony, szaggatott, mekego hangon korholta a légionistákat és óva intette őket, hogy renitenciájukkal Favre vrmester sorsára jussanak, akit, sajnos, fényes délben, Meknes foterén, a haditörvényszék rendelkezése, roston megsütöttek, vajban. Szerencsétlenségére a kivégzett ormester megjelent, és az inspekciónak tíz nap salle de police lett a vége. Tycklert általában szerették, bár nem taltozott semmiféle csoporthoz, mert tréfái dacára egy Orestes, egy Napóleon dramaturgiai ' magasságából nézett le a környezetre. Odavonzotta ot valami ahhoz a csoporthoz, ahol már ttapok óta Horn, Thillmann, Lothar, Rastignac és Hoffer kezdtek összebarátkozni egymással. Tyekler bemutatkozott a németeknek, és midon meghallotta, hogy Lothar tanár, magasra emelte félkarját és úgy köszöntötte.

' A társaság Tycklerrel összezárult, nem fogadtak be többé senkit és ami a légióban igazán

szokatlan, talán a pszichoanalitika tudná megoldani ezt a rejtélyt: Lothar tiszteletének ápolá-

sában egyesültek. Ennek a furcsa, szuggesztív, atyai és fensőbbiségesen kulúrált hatásnak köszönhetette Lothar, hogy nem halt meg már az első hetekben, hogy a szenvedés végso fokát jótékony baráti kezek hárították el felöle: a b.ikaeros Rastignac, a ravasz Tyckler, a minden katonai hájjal megkent zupás baka típusa, Thill'tnann és amennyire újoncoktól telik, Horn és Hoffer is.

IV.

Beszélgettek. Feketekávét főztek maguknak gyorsforratón, és pipáztak. A halvány bor- szeszláng, mintha csak festve lenne, mozdulatlanul állt a szélcsendben, és a "német klikk" tagjai mint valami miniatúr pásztortüzet ülték körül.

- Mindez a sok hajsza izgalom, menetelés egy ember miatt van? -kérdezte halkan Horn. - Nem. Nem egy ember, hanem egy ördög miatt - mondta Thillmann. - Ez a Muhat volt a lelke Barud el Mansur tafilaleti ellenállásnak. Sok vér és még több pénz folyt el a bey miatt aki különben Abd el Krim mellett tunt fel csodálatos képességeivel. Ez volt már arab kocsmáros Saidában, francia tiszt a Szaharában, Abd el Krim meghatalmazott minisztere Berlinben és a tafilaleti

nagy ütközet vezérkari fonőke Barud el Mansur alatt.

- Ugyan mit járatod a szádat! - szólt közbe durván Rastignac. Csendben voltak.

A kávé . forrni kezdett! -

- Látom hogy valamit titkolnak előttünk -jegyezte meg érzékenyen a tanár.

- Hát el fogom mesélni... -mondta halkabban Thillmann. -Jöjjenek közelebb. Te vigyázz, kövér ripacs, hogy ne lepjen meg valamelyik altiszt.

- Jobban tennéd, ha befognád a szádat - szólt közbe Rastignac, de Thillmann rá sem hederített, és már mesélt.

- A légióban már tíz éve él egy babona arról, hogy valahol a Tadla környékén, a Tifilalet oázis és Bu Denib között nagy értékű platina van elásva. Volt itt, egy elátkozott század...a négyes peloton...Nagyon homályos história, csak a legfelsőbb hadvezetőség sejt valamit. Allítólag ezek tudták a rejtékhelyet. Egy egész század orizte a titkot. Várták, hogy elessen a Tifilalet, és kiássák a platinát. Altisztek, tisztok és közlegények játszottak itt össze a kincsért. Kifelé nem szivárgott közülük semmi, de sok rejtélyes gyilkosság történt a században. Azután valaki beájulta őket a hadügyben. Néhány tiszt akkoriban fobeltette magát, az elátkozott század maradványait elküldték valami pokoli posványba utat építeni, és mind ott haltak meg. Ez szájról szájra jár a légióban, öreg bakák ma is hisznek abban, hogy a nemes értékű platina valahol el volt ásva. Azután azt suttogták hogy az egész csak mese. Nos... végül... figyelsz, Tyckler? Nem jönnek? Allítólag abban a kazettában, amit a kormányzóságon a meggyilkolt tiszt mellett találtak a platinát orizte a hadvezetőség. És most egész Észak-Afrika nemcsak a forradalmat szító Muhatot üldözi, hanem Muhat személyében a több százezer font értékű platinát...illetve, ami. még megmaradt ebből a platinából...

- És miért olyan veszélyes erről beszélni? -kérdezte Hoffer.

- Maga hülye -felelte Thillmann. -Tudja, mit jelent az, ha légionisták valamiféle legendás kincset sejtjenek valahol? Tudja, mennyi vér, árulás, mennyi vakmerő kísérlet származik abból? - Még jobban lehalkította a hangját. - És tíz éve tartja magát a babona, hogy ez a platina előbb-utóbb légionisták kezébe fog kerülni. És nem fogják beszolgáltatni. Valószínűtlen, hogy öreg légionisták okosabbat ne tudnának. És ettől már tíz éve félnek. Annak a századnak már majdnem sikerült. Több hónapos, keserves, halálos megpróbáltatások útján sikerült egy lefokozott tisztnek befurakodni közéjük. Hogy visszakapja a rangját, felgombolyította az egész társaságot. Törvény elé nem került egy se, de hogy, hogy nem, mégis elpusztultak különlegesen veszélyeztetett posztokon, mocsarakban és oserdokban. Száz igazi férfi. Talpig légionista... Örökségbe hagyták nekünk a legendát... és a reményt...

- Mi lesz a kávémmal! -harsant fel Tyckler, hogy figyelmeztesse őket az altiszt közeledésére. A konyhatüzek elparázslottak, az utolsó suttogó beszélgetések is elhaltak, a két tábor aludt. Valahol egy hiéna kacagott fel hangosan, vészesen, ironikusan, mintegy Thillmann elbeszélésének befejezésekképpen.

V.

Délelőtt Marrakeschbe értek. A város feletti lejto a Gueliz erodnál végződött, ide vonultak be, és innén távoztak újra délnek napról napra újabb összevont tartalék osztagok. Az escadron és a szpáhiezred Marrakesch helyorségét váltotta le Guelizben, mert a régi helyorséget, Muhat mene- külésére és nyugtalanságára számítva, a Tifilaletbe vonták össze. Szokás szerint az escadron a hosszú út után két nap pihenés, illetve takarodóig szabad kijárást kapott. Az öregebbek

fel sem vették ezt az utat, és nyomban az érkezés után serényen hozzáfogtak a paquetage-hez, ezután a városban előírt uniformist hozták renbe, és már kora délután besétáltak Marrakeschbe.

Elsősorban természetesen azt az elkülönített városrészt keresték fel, amely mintegy várszerűen van körülvéve azokkal a faltörmelékkel, amelyek az egykori Marokkót övezték, és romjaikat ide hordták össze, hogy a Quartier Reservét, ahogy ezt a negyedet nevezték, elkülönítsék a többi kerülettől: Itt a lakosság nagy része nokból állt. Nokból, akik ha egyszer ide kerültek, a törmelék várfal részei mögé, soha életükben nem hagyhatták el ezt a helyet. Légionistának, gyarmati katonának és európainak alkony után tilos volt itt tartózkodni.

Marrakesch igen szép város. Az európai negyedei, amelyet az óriási erőd után Gueliznek hívnak, tizenhét év óta a palma választotta el a különben is fallal körülvett Medinától, az arab várostól. Állítólag, a hódító oszlakók valamikor sokáig táboroztak ezen a helyen, mindenfelé elszorták a datolyamagvakat, és úgy nőtt itt a sok palma. Este nyolc órakor, ebben a békés Városban, becsukják Medina kapuit, a medinai városrész lakosai nem hagyhatják el reggelig kerületüket, és a zárt kapura a Gueliz ágyúai merednek némán, fenyegetően, tátongó, kegyetlen scélszájukat figyelmeztető mozdulatlanságával. Így említettem már, milyen gyönyörű ez a város? A kíváncsi amerikaiaknak egy arab pap megmutatja a páratlanul álló Kutubia minaret tornyosodását, amelyet negyvenezer keresztény rabszolga állítólag tíz nap alatt épített fel, yscub el Mansur rendeletére. Azután meg lehet tekinteni a zsidónegyedet Mellahot, ezt a túlszűfolt, füledt, lármás kerületét a lerongyolt tömegeknek, és miután a Kódokkal néhány écdemes felvételt készítettek az ócska, dűledező házakról, mezítelen, elcsigázott páriákról vissza lehet térni a pazar Mamunia Szállóba, ahol ilyenkor kezdetét veszi a lunch, megszólal a dzsessz, és igazán pompás toaletteket lehet látni.

A Bar de la Légion megtelt katonákkal. A hosszú menetelés után mohón rohanták meg a söntésszékot, hamar teleszívták magukat alkohollal, kocsmahangulattal vidáman, kiáltozva, kacagva, egymás vállát veregetve. Estefelé Horn annyira magához tért, hogy ő is odamerészkedett a tolongó katonák közé.

Megpillantotta Thillmannt. A favágó egymás után nyújtotta vissza az üres söröspalackokat a csaposnak, és csak a negyedik után törölte meg a száját.

- Ez egyszer jó volt! Mit iszik, öcsém?

Megivott egy pohár vörösbort. Csodálkozva vette észre, hogy néha kívánja az italt. Iyemcsak a szomszóságát csillapította le, hanem ezt a sívár, nyers, kíméletlen életet is elviselhetőbbé tette egy-egy pohár bor.

- Akar szórakozni? Jöjjön, elvezetem magát egy érdekes helyre, közös barátunkkal is fog ott találkozni. Hagyja a pénzét, ma mindent én fizetek.

A légionista a világ legkoldusabb és egyben legbokezubb katonája. Pénzért mindenre képes. Lop, csal, öl, verekszik, hazudik, csak azért, hogy ha megszerezte, akkor nagyképu, könnyű gesztusokkal szétdobálja bajtársak, prostituáltak, matrózok között, ' és vidáman nevéssen, ha csörögve elgurultak a tallérok.

Természetesen Medinába mentek. Attörték magukat a Suqon, Afrika legnagyobb vásárán, a "marché arab" zsivajgó emberáradatán. Sárga épületekrol vakítóan verodott vissza a nap. A fojtó porfelhők szinte mozdulatlanul lengtek a romlott hús, vöröshagyma, halbuz, rongyok szagában, amiben elkeveredik a jázmin- és a mimózaillat is. "Fabor! Fabor!" - üvöltöttek a koldusok, és koldus itt mindenki, ez a Gama el Fna. Csak a sivatagban megvakult glana törzs hétszáz taggal van képviselve a koldusok között. A szeméremérzet itt ismeretlen. Félméztelen

nokrol nem tudni, hogy ennyire lerongyolódtak-e, vagy ilyen nyíltan kínálják magukat? Sok közöttük az olasz, arany fülbevalókkal, zsítos hajjal. Általában a töméntelen rovar ellen mindenki keni magát valamiféle zsiradékkal, ami fertelmes buzzel párolog, összekeveredve a különböző lacikonyhák undorító ételgozeivel. Mindenfelé csontvázzá aszott négerek. Sok-sok néger, rongyos vászonkötökben. Évszázadok óta tízezzel hurcolták őket ide rabszolgának 8zudánból. Horn szédelt, és úgy érezte, végleg elveszne, elmerülne ebben az ezerszólamú szimfóniájában a szagoknak, lármáknak, ha Thillmann csontos ujjai nem szorítanák a karját. Befordultak egy keskeny sikátorba, és elvászott lépcsőfokokon, hosszú, szürke házak között, meredeken felfelé vezetett az útjuk. Ez valami arab mulatónegyed lehetett. Gyékén- és göngyfüg'gönyökkel bejárat nyílt minden ház földszintjén. Vízipipát szívtak bent, a földön guggolva, kávé és édeskés arab cigaretta szaga érződött, tambura pufogott, citera cincogott héhol. Itt-ott rekedt, ócska gramofonok húsz év előtti francia slágereket nyekeregtek. Az utca tetején néhány pálma állt és egy kupolás kis fehér épület. Ide tértek be Thillmann-nal. A helyiségben néhány arab volt és két matróz. Egy öregember hordta szét az italokat. A mulató sötét háttéréből kávéfozó kályha faszéntüze parázolt. Thillmann pálinkát rendelt. A kör alakú kávéháznak kissé mesterségesen misztikus hangulatot adott a mennyezetről lefüggő, homályos, vöröses fényű ámpolna, amely épp hogy kis fénykört vetett a közepre. A falakon régi művészi arabeszkok látszottak. Miután szemük lassan hozzászokott a sötétséghez, burnuszos nők pillantottak meg a sárokból guggolva. - Ez Lys Rouge -mondta Thillmann. Horn elhúzta a száját. Nem szerette a rejtélyes arab asszonyokat. Hatalmas árny fedte el a bejárat világosságát. Rastignac jött be, imbolygó, majomszerű járásával. Szó nélkül leült melléjük. Kövér, nagy legyek zsongásával telt meg a helyiség. Egyszer csak a vén arab odakuporodott középre, rövid sípot vett elő, belefújott néhányszor de úgy, hogy a hangszer néma maradt, csak a levegő járta át a nyílásait. Várakozó csend lett. Még a dongók is mintha alábbhagytak volna folytonos morajukkal. A síp megszólalt, arikulátlanul, és mégis a fájdalomnak azzal a ritmustalan zenei kifejezésével, amely a keleti muzsikában minden melódiánál tökéletesebb módon érzékelteti az ősi lényegükhöz közelebb álló népek hangulatát. A sikongó zümögő variációkból foszlánszerűen egy-egy kezdődő vagy bevégző dallam taktusa lobbant fel néha, hogy nyomban kihunyjon a sorrend nélkül ugrándozó sípszó aritmikájában. A legmélyebb filozófiát fejezi ki ez a muzsika: valahol ott lappang a mindenség mélyén a harmónia, az állandó melódia, néha hallod is egy másodpercre, de állandóan elnyelik előled egymásba fonódó diszharmóniák. Ezek a veredések itt most nem gondoltak erre. Feszült várakozás ült ki az arcokra. Horn nem értette, mit figyelnek úgy a sovány, szakállas, vén arabon. A sarokban megmozdult valami. A burnuszos asszony felemelkedett, a homályból az ámpolna rot sugárzásába lépett, egyetlen mozdulattal ledobta magáról a hatalmas, bő, fehér gyolcsot...

Horn meglepetésében félig felemelkedett helyéről. A Vörös Liliom csodálatosan szép volt. Nem lehetett tiszta arab, mert bőre alig különbözött ámyalatnyival az európaiótól. Kissé duzzadt ajka, furcsa, nagy sötét szeme árulták csak el azt, hogy félvér. Nem lehetett több huszonegy- huszonkét évesnél. Kékesbe játszó, sötét, tömött hajfürtjei furcsa, medúzafore emlékeztető kacsaringókba kígyóztak a fülei mellett. Minden hajtincset külön apró aranykarika fogott össze, és a sok parányi sárga gyűrű egyetlen királyi fejdísznek fátszott. Különben nem volt rajta más, mint egy nagyon finom selyemfátyol a derekán. Néhány másodpercig mozdulatlanul állt. Azután megvonaglott. Ez a vonaglás,

mintha nem' tudna kiszabadulni a testéből, folytonosan áramlott a bőre alatt, és lassan különös, hisztérikus táncba ment át. A tánc drámai cselekményt fejezett ki, de állandóan megszakadt az elbeszélés. gyors lépésekbe ugrásokba, hogy a zenével együtt ismét lehalkuljon lassú némajátékká. Most megcsókol valakit? Vagy megölte és menekül? A vonaglás és ugrálás egyre vadabb lett, a sípszó egyre sikoltóbb, azután váratlan fordulatot vett a koreográfia.

...A nő megtorpant a három katona előtt, és rámeredt Hornra. Az összefüggéstelennek látszó tánc alapján véve eddig mégis annyira egységes volt, hogy most mindenki érezte: ez a megtorpanás nem tartozik hozzá. A nő ijedten, csodálkozva meredt a fiúra. Az elárvult zene csak sírt, rikoltott tovább, a Vörös Liliom ismét összerándult, azután mintha ez is a tánchoz tartozna két tenyere közé szorította Horn fejét, és egyre közelebb, közelebb vitte az arcát, majd ijedten eltaszította magától, ismét középre perdült, felkapta a burnuszát, és már újra ott gubbasztott a homályos sarokban. A kisszámú közönség elragadtatott tapsban tört ki.

- Mit bámult úgy a kölykőn? - kérdezte Thillmann. Rastagnac nem felelt. Meroen nézett a homályba, ahol Lys Rouge ült. Mindenki tudta, hogy Rastagnac és a táncosno között volt valami. Egészen addig tartott ez a kapcsolat, amíg Rastagnacot elvezényelték Marrakéschból. Ennek már több mint egy éve. Rastagnac azóta sokszor próbált újra Marrakeschbe kerülni, de csak most, ez a rendkívüli esemény tette lehetővé a viszontlátást.

A helyiségben helyreállt az egyhangú moraj, újra hordták a kávé, zörgött a kocka, csörrentek a pálinkáspoharak, és egy gyékényfal mögött mámoros, kenderszívó arab dúdolt. furcsa, elhaló hangon, vontatottan. A Vörös Liliom odaült hozzájuk. Eloszor mereven, hidegen Rastagnacra nézett. Azután idegesen cigarettára gyújtott, és Thillmannra tévedt a tekintete, onnan Hornra. Horn arcától már nem vette le a szemét.

- Visszajöttem - mondta Rastagnac esetenül. - Látom. Akarsz pálinkát?

A hajdani állatszeliídító nem szólt többet. Ismerte ezt a nőt. Általában ismerte a nőt. Aki sokáig foglalkozott már tigrisekkel, kígyókkal és oroszánokkal, az jól ismeri az asszonyok lelkivilágát is. Ezt ugyan Tyckler mondta, aki szerette az iróniákat, de tagadhatatlanul volt némi igazság ebben a megállapításban.

- Te belga vagy? - kérdezte hirtelen Horn a táncosno. Horn alig értett franciául. Azért a nő szavaiból kiérezte, hogy nem a légió szörnyű zsargonját használja, amit Észak-Afrikában a francia katonai invázió terjesztett el az arabok között. Thillmann lefordította a kérdést, és egyben felelt is helyette.

- A kölyök német, pár hete „belu” és kicsapott diák.

- Mondd neki, hogy jöjjön ide máskor is. Szeretnék vele sokszor beszélni.

- Sokszor? - nevetett Thillmann. - Azt hiszed, hogy a marakéschi acigok menhelyen fogunk kimúlni végelgyengülésberí?

„Csrrr.” Rastagnac odadobott nélaány sötét tányérra, kirúgta a széket a földre, és ment. Thillmann utánanézett.

A favágó meglegedetten vigyorcsozott. Ő is szerette Lys Roucle-t, és most Rastagnac röla van szó, hogy a nő férjes két nagy szemé állancóan az arcára tapad, de nem mohón, nem szerelmesen, inkább szomorúan, csodálkozva, lütlelenkedve. - Most te leszel az oka, ha Rastagnac elbánik a kölyökkel.

- Jaj neki, ha hozzányúl! - félugrott, és két gyönyörü ragadozó fogsor villant ki a szájából. - Mondd meg annak a baromnak, hogy jaj neki! Erte? Jaj neki! Szó nélkül otthagya őket, és valahol egy gyékényajtón keresztül eltűnt. - Gyere - mondta Thillmann az ámuló Hornnak.

- Futólépés! - kiáltotta Thillmann, és rohanva igyekeztek idejében hazaérni.

A thar

A határmenti törzsek nyugtalankodtak. A szökevény beynek még sehol sem találtak nyomára. De a berber és tuareg sivataglakók már érezték a bekövetkező hadjáratot. Itt is, ott is megrohanták a békés oázisokban lakó, behódolt törzseket, francia hubérben élő partizánokat, kegyetlenül lemészárolták őket. felgyújtották a házaikat, kivagdosták a pálmáikat, és újra elvágtattak a távoli, végtelen bledbe. Mindig így kezdődött. A hadvezetőség változatlan szigorú ostromzár alatt tartotta Marrakesch városát. A Muhat bey fejére kitűzött vérdíjat duplára emelték. És miután fontos érdeke fűződött ahhoz, hogy kinyomozzák a zárt szobában történt bűntényt, egy. hirdetményt közzétettek mindenfelé, amit a lapok címlapján hoztak, vastag betűkkel: "Aki felfedi a titkát, hogy miképpen törtek be és gyilkoltak a kormányzósági palotában, annak, amennyiben nem o követte el a bűntényt szóval, ha bűnpalástoló, bűntárs, bűnszolgálati bűnrészes, stb., teljes bűntelenséget, ha büntetés alatt áll, további büntetésére kegyelmet biztosít a kormányzó. Muhat bey közre kerülője százezer frank jutalomban részesül."

Csillogó porszemek táncoltak a teljés afrikai napfényben, amely árnyéktalanul fedte be a várost. P, rab jó sok tolongtak a közismerten babonás légionistákhoz, karjukon, nyakukor• tekergo operáikkal. A kígyóknak megvolt a méregfoguk és méregzacskójuk, harapásuk gyors, kínos halált jelentett, de senki sem tiltotta meg, hogy marabuk és jó sok itt, a tömegben hurcolják kígyóikat, és a katonák felé nyú jtság: "Fabor, barakullah u fik!" kiáltással. És mindenfelé, újra meg újra: "Fabor! Fabor..." Horn verejtékezve és lihegve, kissé szédelegve is a vast'ag buztol, két könyökével és a bajonett hüvellyével igyekezett utat vágni a Giamma el Fna torló dő áradatában. Végre elérte a találka helyét, a Kutubia mecsetet, amely hatalmas aszfaltsíkság végén emelkedett. Az utazási irodák szunni nem akaró autóbuszjáratai elszok- tatták a csocseléket e helyütt az ácsorgástól. Lys Rouge már ott volt, mire Horn megérkezett. Elindultak valamerre. A városban csak a lány ismerte ki magát, tehát a légionista riem is kérdezte merre mennek. Alig értették meg egymás szavát. Lys franciául beszélt és arabul. Horn csak pár hete tanult, az igaz, hogy gyors tempóban, mert körülötte állandóan francia nyelven intéztek mindent. Egyes szavakkal és kézjelekkel azért megértették egymást vala- hogy. Közben úrvezetok és biciklisták átkait vonták magukra abban a nagy elmélyülésben, amivel barátkozni próbáltak. "Balék! Balék!" kiáltoztak a biciklisták mögöttük, furcsa kerék- páraikon, amelyek a kormány mint roppant ökörszarv állt el a hatalmas első kerék felett.

Végre megpihenhettek a La Bahia csodálatos bontanikus kertjében, ahol Kelet minden szép fája és virága van összegyűjtve egy gyönyörű parkban, és a régi marokkói dinasztiák márványcsarnokait, szökőkútóriáit veszik körül, és fonják be kúszó hibiszkuszaikkal, kar vastagságú rotangindáikkal. Itt nyoma sincs az afrikai bűdösségnek. A fojtogatóan erős virágszag láthatatlan ködbe burkolja a kertet. Egymás mellett ültek, és tagoltan, néha többször ismételve ugyanazt a szót, beszélgettek. Hom hasonlított valakihez. Valakihez, aki Lys Rouge életében tragikus szerepet játszott... A Vörös Liliomot Párizsból hozta magával Tribone hadnagy. A hadnagnak ugyanis elszámolási differenciája támadt a zsoldpénzek körül, és lefokozás helyett választotta az afrikai szolgálatot. Egy párizsi mulatóból magával vitte Afrikába Lys Rouge-t, aki tizenhét éves volt. Származásában arab vér is keveredett valamikor, de ez alig látszott rajta. - És tudod, a Gambia mentén építettek akkor muutat... La route... Stada... Oui... oui... Ca, ca... Szörnyű volt. Halálos klíma, csupa oserdo, vadak a bennszülöttek... Tribone nagyon szenvedett... Folyton ivott, il buvait. comprends? Bouvoir!... Alco- holis! Ca, Ca... Pokolian izzadt és fogycott... Ejjel hörgött álmában, és dolt belole a gin... Fakunyhóban laktunk, forró volt, és tenyérrnyi pókokkal tele. Ez a Tribone sikoltozott, ha'ilyen pókot látott... Azután jött egy katona. Légionista volt, fiatal mérnök... ingénieur... Un jeune ingénieur. Erted?... Olyan, mint te... Comme tu es... Húszéves sém volt... Vonalkijelő... Ment az oserdoben, méréseket végzett, és jeleket szűrt a földbe, fehér meg vörös póznákat... Juste comme tu es... Eppen olyan volt, mint te... Megvert. Vert... Il me battait... Oui, oui. nem du nom... Este már úgy feküdt mint valami tuskó, horkolt, és a szemefehérje rezgett. Ah, comme c'était dégoutat... Ilyenkor én találkoztam az ingénieurrel... Az o barakkja kisebb volt, és nem fatörzsből épített, hanem csak egyszerű deszkából, de rendben tartotta minden holmiját a ládjában. Ragyogott nála a tisztaságtól, és a falakon csak egy kép lógott... Osz hajú asszony, sa mere... Comprends? Sa mere! His mather!... Mutter seine... Oui, •a, •a... Egy núbiai vízholdó, hogy néhány rézmattakot kapjon... elárult minket Tribonenak... Le traître... Un Judas, comprends?... Azután a mérnököt ott találták vörös póznái mellett, holtan. Elvágta a nyakát... Le cou... De úgy, hogy egészen levált a fej. Le tête... Kopf seine... Pauvre! Oh, mon pauvre jeune ingénieur! Oh mon pauvre enfant! Oh, mon pauvre petit!... Azt mondták, hogy egy bennszülött vágta el éjjel a nyakát... Ez sokszor előfordul. Én megnéztem a halottat, és nem szóltam semmit... A bennszülött egyetlen vágással, balról jobbra üti le az ellenség fejét. Görbe kése a tarkó mellett csap le... De a mérnöknek eloször elvágta a nyakát, azután jobbról bal felé, ez tisztán látszott a törzsön, három újrakezdodo metszéssel vágta le a fejét... On coupait... Bennszülött így nem gyilkot... Fehér ember tette... Azt is tudom, hogy ki... Az o káplárja.... De ez most nem fontos... Én tudtam, ki az igazi bunös... Tribone...! És ezután... O fizette a munkabérekét is... Il payait les préts... Les solds... Egy egész zsák pénzt kiloptam és elrejtettem... Erted?... Ot ezért lefokozták, és elküldték büntetotáborba... Azután később én kiástam újra ezt a zsák pénzt, és az egészből rendeltem Sierra Leonában egy síremléket... Un tombeau!... Comprends? Monument!... Oui... és azóta nagyon boldogtalan vagyok. Je suis malheureuse! Tres malheureuse! ..Hallgattak. Lys Rouge-nak folytak a könnyei, és két tenyerébe szorította a fiú kezét. Hornak tulajdonképpen Lys volt az első komoly nőügye. Néhány olyan napot töltöttek el egymással ami örök emlék marad a férfi életében. Lys gyengéd volt gondosságában, ijesztó volt a féltékenységében kiszámíthatatlan, forró és

szeszélyes a szerelemben: Horn a kaszár-nyai órákat elviselhetetlennek érezte, olyan nagyon áhította a találkát. Rastagnac többé nem vett tudomást az ügyről. Miután azelőtt sem volt beszédes és barátkozó, a modorán nem látszott különbség. Thillmann kissé elhidegült a fiútól. Hiába! Senkinek sem tudta megbocsátani, hogy a Vörös Liliom nem ot szereti...

II.

Egyszer csak négy új peloton érkezett az erodbe. Azután a régi helyorségnek kifizették két hétre a zsoldot, és egész napra szabadságot kaptak, kivéve az éjszakai orszolgálatokat. A régi katonák már tudták, hogy ez mit jelent. Leváltják őket, és keserves utat fognak megtenni a Szaharában vagy az oserdoben. Ilyenkor az arab városrészben vidám az élet. A katonák tízennégy nap zsolddal a zsebükben előzőnk Medinát és utoljára, igen, lehet hogy utoljára, de mindenesetre hosszú időre kitombolják magukat. A Quartier Réservé mindenféle színű és fajtájú páriái ilyenkor aratnak. Egész nap folyik a bor, szól a citera. Dal és kacagás összevegyül elszórt puska lövésekkel és verekedés zajával.

.. Lys Rouge és Horn szomorúan ültek egy padon. Már éppen kezdték jól megérteni egymást. Már sok-sok szavuk volt egymáshoz.

- Vissza fogok jönni, Lys.

A táncosno hallgatott. Azután a fiú fejére tette a kezét.

- Nem kell ilyet mondani, mon petit ingénieur. Babonából sem szabad mondani

-azután hirtelen villant a szeme, és belemarkolt a fiú karjába. -Szoktál újságot olvasni, chéri? - Ritkán.

Lys elvette az óránál a lapot, és megmutatta a fiúnak a kormányzás legújabb hirdetmé-nyét: "A buntény felderítője, ha buntárs, vagy ha éppen büntetés alatt áll kegyelemben részesül. Ugyancsak kegyelemben részesül, ha buntárs, de százezer frank jutalmat kap Inindenképpen, ha Muhat beyt élve vagy halva kézre keríti."

- Mit tennék ha megkapnád ezt a százezer frankot?

- Elvennélek feleségül -felelte habozás nélkül. A lány nem szólt semmit.

Gondolkodott. -Te talán... te benne vagy?... -kérdezte Horn ijedten.

- Ostobaság - szakította. félbe Lys -, mondd! Tudod te, mi az a thar? - Honnan tudnám?

- Thar, az a vérbosszú! Szent dolog ezen a földön. A kiontott vért csak vérrel lehet lemosni. Akinek megölték valakijét, az a túlvilágon ezerszer átkozott lesz, és Mawlana nem ragadja fel hajánál fogva Mohamed hét mennyországa közül egyikbe sem, ha nem bosszulja meg a kiontott vért.

- Miért mondod ezt?

- Majd... majd visszatérünk rá. Gyere el holnap ilyenkor a régi mecsethez, ott, ahol a Suq végén a berber sátrak vannak. És ezt már most tedd el... Nézd!... Ez az én fényképem. Igazi mohamedán no sohasem hagyja lefényképezni magát. O... Tribone csinálta rólam úgy, hogy megkötözött. Ezért is megfizettem neki. Hiszed vagy nem hiszed: ennek a képnek hatalma van. Ghut szereti ezt a szentségtörő képet, és elkerüli. Jegyezd meg, hogy Ghut a sivatag gonosz ura, milliárt porszembe áll a hadserege, hegyeket, falukat, oázisokat ostromol évezredek óta, és megsemmisíti őket, apró, alig látható katonáival. Tedd el ezt a képet. Ha valamikor igazán nehéz helyzetben leszel, vedd elő. Segíteni fog rajtad. Horn megnézte a képet. Hideg félelem ült a szívére. Egy karosszékben mozdulatlanul megkötözött nő ábrázolt a felvétel, borzalomtól és dühtől

eltorzult arccal. Gondosan becsó- magolta újságpapírba, és zsebre tette.

- Ne felejsd el - ismételte Lys -, ha igazán nehéz helyzetben vagy, vedd elő a képet, és Ghutnak nem lesz hatalma fölötted, jobbra fordul a sorod.

..Másnap a régi mecsetnél Lys egy nyomorék arabnak mutatta be. Nem volt még öreg, de valami robbanás borzalmasan megcsonkította a két lábát, az egyik kezének az ujjai hiányoztak, és arcán sok-sok apró nyomot hagyott a szétszóródó puskaapor. Kezein egy-egy kis faszámoly volt, azon húzta. magát, szinte csúszva a porban. A me•settol távolabb, egy sziklaplatón leültek.

- Mondj el, Darudon, mindent a katonának - szólt hozzá a Vörös Liliom, és az arab gyűlölettel nézett Hornra.

- Nem tudok sokat beszélni. Ha a katona meg fogja ölni Muhatot, akkor én kiszolgáltatatom neki. És a katona azt is mondja meg Muhatnak, hogy Darudon tette ezt. Nem tudta megölni saját kezuleg Muhatot, mert a Tafilalest ostrománál nyomorult roncs lett. De a thar mégis az én kezemtől éri ot utol, mert az öcsémet felakasztatta, mint valami hitetlent. Mint egy disznóevot. Én akkor megesküdttem, hogy soha nagyobb urat még nyomorultabbul nem pusztítottak el, mint ahogy én veszem el életét Barud el Mansur hadvezérének, a Tafilalest parancsnokának Muhatnak... És ha te, katona, a te szuronyodat keresztültaszítod a szívére, és erre megesküszöl a te istenedre, loogy az örök kárhozatba kínozzon téged, ha becsapsz, akkor én neked adom mert nekem már nem kell más csak az, hogy beteljesüljön a thar. Minden légionista kapzsi, kecsyetlen, gonosz, ravasz és okos. Azért mondtam én Lysnek, hogy egy légionista kell... Öld meg! És akkor legyen Lysnek is sok-sok pénze, mert mindig jó volt hozzám...

Mielőtt Horn felelhetett volt, Lys gyorsan közbevágott:

- Megígértem neked, hogy a thar be fog teljesülni, ha megmondod a katonának, hol van Muhat.

- A te szavad az igazság, Lys Rouge. Én ismerem Muhat fotisztjét, aki a forradalom előtt mint mérnök kémkedett Párizsban. A múltkor láttam a Saqun egy tevehajcsárt. Az én szemem jó. Megismertem ezt a mérnököt a tevehajcsár áruhájában. Ó volt az. Ibn Razut, Muhat segédtisztje! Ibn Razut tevehajcsár ruhában. Felismertem. A gyalázatos gyilkosra!... Követtem a hajcsárt. Ejszaka kiment a Di Djema el Mansur•a, ennivalókat vitt magával.

Ihrambek király föld alatti sírjába szállt le. Ihrambek nagy mélysében temettette el magát egy márványszentélyben. Sírját az a hatalmas kolap zárja el, amely olyan messzire látszik a királyi sírboltok fölött. Senkinek sem jut eszébe, hogy ezt a sokmázsás kolapot el lehet mozdítani. Nem is lehet. Nagyon sok munkás kellene hozzá. De a kolap mögött egy óriási kaktuszbokor lépcsőlejáratot takar. Ide ment le Ibn Razut. És ha itt bújt el a gyalázatos kutya, akkor hiába keresik. Senkinek sem jut eszébe, hogy a hatalmas síremlék alatt élő emberek tanyázhatnak. De én tudom, hogy ott bent hetek óta vár a jó alkalomra valaki, aki százezer frankot ér. Beszéltem. Allah nagy, és Mohamed az o prófétája... Még egyet: Ihrambek szentélyéből föld alatti folyosó vezet egyenes irányban. Vagy kétszáz lépésnyire, egy vörös, nagy sírko mögött van a lejárata.

Horn a Vörös Liliomot nézte, olyan döbbenten, hogy nem tudott szólni. Közben az arab elvonszolta magát.

- Mit bámulsz?! - rivallt rá a no. - Hallottad? Tudod azt a titkot, amiért ez az egész ország fegyverben áll. Megfogtad a szerencsét úgy, ahogy százezer ember közül egynek, ha sikerül az életben: Eredj használd ki. Ne mondj semmit, ne ígérj semmit. Ha úgy érzed, hogy vissza akarsz menni a hazádba mint gazdag ember, nem köt hozzám semmi. Eredj nyugodtan, és felejts el. Hála ne kössön

hozzám.

- Akár szerencsésen akár szerencsétlenül 'mindenképpen visszatérek hozzád, Lys, mert · szeretlek... De valamirol megfeledkeztél. Nekem van öt barátom, akikkel jóban-rosszban szövetséget kötöttünk. És ha megoszthattuk a légionistaélet nyomorúságát, akkor meg kell osztanom velük a pénzt és a dicsóséget is.

- Örült vagy! -sziszegta a nő. -Mi közöd ezekhez a gazemberekhez. Akármelyik közülük szó nélkül zsebre vágná az egész szerencsét, és fűtyülne rád.

- Ezt nem hiszem, Lys. De a titok a tied. Ha nem akarod, hogy beavassam a barátaimat, hallgatni fogok, és elfelejtem, amit ez az arab sátán mesélt.

A Vörös Liliom hosszan nézett Hom arcába. Azután bólintott.

- Igen... O is ezt mondta volna... Eppen ilyen bolond, becsületes gyerek volt. Juste, comhoe tu es... Menj és mondd el nekik. A többiek nem ismerem, Rastignac és Thillm.ann ravasz, vakmero emberek ne félj ok majd tudják, hogy kell ezt a legjobban csinálni. De egy kikötésem van: én vagyok a hetedik. Neked egyedül odaajándékoztam volna az egészet. De most már nem tudom, hogy m.i lesz veled... és az övéké ne legyen egy rész... Ne beszélj! Nem ismered Afrikát, nem ismered a légionistát ma az életét is feláldozza a barátjáért, és holnap, ha ideges vagy megbolondul, leüt egy csajka fozelékért. Tudni akarok mindent! Erted? Heten vagyunk a titokhoz. Csókolj meg!... A próféta óvjon...

III.

- Elsorban -mondta Thillmann -lehet, hogy az arab egészen elhülyült már a kender- szívástól, és fecsegett. És a síremlék mögött nincs kaktuszbokor, a kaktuszbokor mögött nincs lépcső, de ha van lépcső, akkor alatta csak a volt i.oalkodó fekszik, és a kutya másult van eltemetve. Tegyük fel azonban - fejtegette a tételt nagy élvezettel Thillmanö --, ismétlem, tegyük fel, hogy az arab nem volt egészen hülye, bár ez rendkívül ritka eset, szóval, rnmuljuk, ez a Muhat ott van a királyi sírboltok egyikében, a Di Djema el Man.sur kriptá közt•tt. Maga, fiatal német, felrohan a kormányzóságra, és elmorui mirider•t. No most elfogják ezt a Muhatot, halálra csiklandozzák és kitömik. Magának, barálc•m, jár a százezer frank. Ezt még a legrészegebb gyarmatügyi államtilkár sem vonja kétségbe. No de!... Eloszilr majd kívánc:sis- kodni fognak, hogy honnan tudta meg a titkot? E célból mind a hatunkat vasra verve Oránba szállítanak. A legközelebbi transzporttal jön a VöriSs Liliom a maga arabjával. A Vörös Liliom mindenesetre az arabbal együtt hat évet kap, mert nekünk jelentették az ügyet, és nem a hatóságnak. Mirólunk feltételezik, hogy veszélyes államtitoknak jöttün nyomára és miután a rendelet büntetés alóli kegyelmet ugyan említ, de a katonai szolgálat alóli felmentésrol, természetesen, szó sincs, tehát kapunk valami kituno beosztást, mondjuk Timbuklu környé- kén vagy Indokínában, esetleg a fészkes Szahara kellos közepén, és gondos fellebbvalóink kötelessége lesz, hogy ezeken a szornysúges helyeken ne éljünk az emberi kor legvégso határáig. Abban viszont nagyon pedánsak, hogy a százezer frankot közvetlen örököseink között az utolsó souig precízen szétosszák. Ha tehát maga, barátom, rohanni akar a százezer frankért, nagyon kérem, titkolja el, hogy velem ismeretségben van, mert ebbol a szerencséből én nem kérek.

- Ez így van - bólintott rá Rastignac.

A hat légionista egy füves domboldalon ült. Rastignac és Thillmann, minden pesszimiz- musuk dacára, furcsa, szinte mámorosan csillogó szemmel néztek olykor össze.

- Uraim, mi katonák vagyunk - szólt Lothar -, nekünk kötelességünk az adatokat az illetékesek tudomására hozni.

- Mi légionisták vagyunk! És tudja, nálunk van egy hagyomány, ami nagyon jellemzi ezt a katonáéletet - mondta Thillmann. - Felülrol itt nem jön áldás. Ha ígérnek nekünk valami jót,. mire megérkezik hozzánk napiparancsban, átalakul büntetéssé. A légionista mindent maga csinál. A légionista nem bízik senkiben, és főleg nem bízik a felettes nemes jóindulatá- ban. Amit mi magunk puskaagglyal, ravaszsággal és ügyességgel elérünk, az a miénk.

- De hát tulajdonképpen mit akarnak? -kérdezte Horn. Tyckler, Rastignac és Thillmann összenéztek.

- Azt akarjuk - szólt rövid gondolkodás után a favágó -, hogy maguk ujoncok vakon bízzanak ránk mindent. Mi hárman, öreg légionáriusok. a legjobban fogjuk elintézni ezt az ügyet: Elhihetik.

- A magam részéről - jegyezte meg Hoffer -, ha nem kártyáról van szó, nem tudok a szerencsével bánni. Én beleegyezem, hogy a három zupás baka vegye át a kommandót. Tyckler eddig nem szólt, mert egész ido alatt vakaródzott. Most egy ásitással o is részt vett a tanácskozásban.

- Mit gondolnak, miért tuz ki százezer frankot a hadvezetőség? Mert legalább ötmilliót ér ez a fráter. Maguk elég ostobák ahhoz, hogy százezer ilyen kétséges frankért szépen. udvariasan beszoigáltassák a vagyon éro platínát. Kimondta! Nagy csend lett.

- Igen - szólalt meg rekedten Rastignac. - Errol van szó. Százezer frankhoz hét ember. A pokolba is! Tizenötezer frank semjut egyre. Hát koldusok vagyunk! Olt a platina! Ha megkajuk ennél a fickónál, mind a heten életünk végéig maharadzsák leszünk, és még az unokáinknak is marad belole. Ez a platina a légió öröksége. Ezt ránk testálta az elátkozott század. Ennek egyszer néhány vakmero légionista kezébe kellett kerülni. Részemrol fütyülök a jutalomra. A platina kell!

- Ugy képzeli -mondta Lothar -, hogy elveszszük a platínát, és futni hagyjuk ezt az embert, vagy mielőtt átadjuk Muhatot a katonaságnak, elrejtjük a kincset? A három öregkatona markáns, bronzszínű arca mozdulatlanul meredt a tanárra. Egyik sem felelt.

Negyedik fejezet

Di Djema el Mansur

I.

A leváló osztagok egymás után érkeztek. Este sorakozót fujtak. Thillmann és Rastagic aggódva igyekeztek az udvarra. Ha most váratlanul elindulnak valamerre, megsüthetik a titkukat. Pedig mindennap jöhetett a parancs. Szemlátomást a leváltásuk következett. Még nem indultak. Csak éles töltényeket osztogáttak ki, lepecsételt faládákban. Minden ember százhusz élest kapott. Ez már azt jelentette, hogy órákon belül indulnak. Csak egy lehetőség maradt számukra, hogy éjszaka kijússanak a temetobe, és végrehajtsák tervüket: a szökést. Ez a terv sohasem volt Marrakeschben reménytelenebb, mint éppen most, mikor a várost és környékét több kilométerre ostromgyuruben tartották megszállva. De ha a szerencse jelent- kezik, ha komolyan kiszemelt magának néhány embert, hogy kegyeiben részesítse oket, akkor minden kedvezotlen véletlen fiiába jön közbe.

Este a káplár kijelölte az éjjeli orszolgálatot a Suq és a Quartier Reservét elválasztó útvonalra. A német klikk" került sorra. Nyolc órákor a hat szövetséges feltuzte puskájára az "aiguille-t", ahogy a légionisták vékony szuronyát csúfolták, és megindultak lefelé a Guelizbol vezető szerpentin úton. Rastagnac mint a legidősebb baka vezette az orjáratot. Elhagyták a kijelölt útvonalat. A Quartier Reservében nyugodtan verekedhették aznap, mert az orjárat túlment a romladozó falakon, túl a marché arabon, egészen a nagy dinasztiaiak hatalmas hófehér mauzóleumokkal, pálmákkal, mimózasövényekkel és tamariszkuiszokkal telt teme- tojéig. Még mindig nem szólt egyikük sem. Elkerülték a fobejáratot, és mentek, mentek, amíg a Di Djema el Mansurnak ahhoz a részéhez értek, ahol elhagyott nagy mezok szegélyezték a temetőt. Egy lélek sem járt erre. Európai nyolc óra után nem léphetett be az arab negyedbe, bennszülött pedig semmi pénzért nem jött volna ide este, a gonosz lelkek birodalmába. Rastagnac felemelte a kezét és megállást jelzett. Azután a kerítés mellett egyedül haladt tovább néhány lépést. Megta, lálta, amit keresett. Eloszor megrázta a kezével a rácson egy kiszemelt helyét, azután keményen odacsapott néhányszor a puskaagglyal. Az ócska, meglazult vasrudak széttöredezve, elhajolva nyitottak utat. Felemelte a kezét. Odajöttek a többiek is.

- Thillmann Tyckler és Horn velem jönnek. Lothar és Hoffer ott állnak. A tanár itt, maga a sarokban, ahol fordul az út. Én avant...

Egy felesleges szó nem esett. Az újoncok érezték hogy egy gyorsan pergo tragédia ellenállhatatlan sodrába kerültek, és ez a három ember bármelyiküket habozás nélkül leütné, ha itt most valami ellenvetést tennének. Mintegy kommandóra, Lothar és Hoffer ösztönszerűleg súlyba dobták a fegyverüket, a másik négy, puskával egyengetve az utat, behatolt a rácson át a Di Djema el Mansurba. Libasorban, derékban meghajolva, haladtak a lelógó cipruságak alatt. Körülbelül a temető közepén lehettek, mikor Rastagnac újra megállást jelzett. Rövid haditanácsot tartott Tycklerrel és Thillmann-nal:

- Csak ez a nagy fehér síremlék lehet. Ott áll, lejjebb, a vörös ko, ahol a hátsó kijárat van...

- Mi megyünk a fobejáratához. Így közelítjük meg a fickót, hogy nem tud menekülni -szólt Thillmann. - Azért maga Horn, mégis odamegy ahhoz a vörös kohöz, ahol a titkos kijárat van. Megáll. Ha bárki felbukkan a mélybol, habozás nélkül végez vele.

- És nem loni - mondta Tyckler. - Csak puskaagy és szurony, csendben, gyorsan.

- Választ sem várva, minden fát fedezéknek használva, megindultak hárman a fehér síremlék felé. Horn gépiesen futott a vörös ko irányába, szinte eloírásosan "dekkolva", mintha ellenséges állások közelében lenne. Odaért. Nagy, nagy csend volt. A hatalmas, pompás temető mozdulatlanul feküdt a fülledt afrikai éjben, dús lombjai között megszámlálhatatlan márvány- dísszel. A Kutubia sötét tomya mögöl most elobukkant a hold, és dús fakoronákon megszurt fénycsíkjai kísértetiesen csillogtak a sok dermedt márványon. Hornnak torkában dobogott a szíve. Percek múltak, de minden néma maradt. Lehajolt a ko mellett tátongó nyílás fölé és hallgatozott. Semmi. Hideg pinceszag csapta meg a mélybol. Nem bírta tovább. Lekapta a puskáját, és tapogatózva a mélybe lépett. Homokba vajt lépcsőfokok következtek. Merit. Egy, jtetto, három... húsz, huszonöt... A levego egyre fojtóbb lett. Végre, nagyon mélyes, keskeny lCatamaránba ért. Futólépésben haladt elora. Kétszer, háromszor éles kanyarulatot vett a folyosó. Az egyik kanyarulatnál megállt. Nesz volt? Valamit hallott. Most már tudta, hogy nem gyáva ember. Nyomasztó érzéssel lihegve, de

elszántan állt meg. Hallgatózott. Semmi. Tovább akart menni, de egyszerre oldalról, közvetlen közelből döfés csapott le rá, olyan erővel, hogy megtántorodott. A szúrás a hasát találta. Vaktában sújtott a puskaagglyal. Erezte, hogy nem telibe ugyan, de talált az ütés. Patkányszerű, furcsa sikollyal a lábához zuhant valami.

Eloszor a gyomrához nyúlt, ahol a döfés érte. Nagy szerencséje volt. A történetaskája felhasadtan tátongett. Itt találta szúrás, de a penge letört, mikor az eros borön keresztül a golyók közé siklott. Elovette az öngyújtóját. Kis lángocska lobban fel kékesen az üregben. Nyomban utána sötét lett és Horn elszörnyedten tántorodott hátra. Mindenre el volt készülve, •sak arra nem, amit látott. Egy arab gyermek feküdt a földön. Tíz-tizenkét éves lehetett. Nem ájult el. Barna arcából két gyűlölköző szem villant fájdalommal és dühvel Hornra. Az elcsúszott ütés valahol a vállánál találhatta, és most bénultan feküdt, talán a csontja is eltört, de nem jajgatott. Horn eloszor a tort vette el tole. Alig bírta kicsavarni a kezéből. Korához képest ez a gyerek nagyon eros volt. Ujjacskái, mint a vas tapadtak a tor markolatára. Pedig soványnak és fejletlennek látszott, mint általában az arab gyerekek. Újabb neszt hallott. Most már óvatosabb volt. Eloszegezett szuronya mögül kinyúlt a bal kezével. A fal mellett puha hajcsomóba ért a keze. Az öngyújtó fényénél egy rémült kislányt látott. Most megértette. Ez a bey két gyermeke volt, akikkel együtt szökött. Ha a bey eltávolította a két gyereket, vagy ezek elhagyták az apjukat, akkor a dráma már lejátszódott. Otthagya a gyerekeket, és sietett vissza a szuk folyosón...

II.

Rastagnac, Tyckler és Thillmann tízlépésnyire közelítették meg a sírt. Azután lehasaltak. Centiméterenként csúsztak az üregig. Tycklemek odasúgta Thillmann, hogy maradjon itt orségben. Ketten bementek az üregbe. Vagy ötven lépésnyire fény pislákkolt. Lábujjhegyen mentek előre, és nagy-nagy diadalt éreztek: rájuk szállt hát a légio öröksége. A platina! Száz és száz ember halt meg miatta anélkül, hogy megközelíthették volna. Most valószínűleg itt van előttük, húszlépésnyi távolságra. Bármilyen halkan mentek, úgy látszik, annak az embernek; aki ott bent volt, a fülei a legfinomabb neszt is felfogták. Már feltárult előttük a sírbolt. Középen hatalmas katafalk, a király koporsójával. A katafalk mögött kellett a másik folyosónak lenni. Mécses világított.

Látszott, hogy valaki' lakik itt. Mosdó, tükör, könyvek, kézilámpa és edények voltak a sírboltban. Az a valaki, aki itt lakott, meghallhatta közeledé- süket, mert most lépett ki a másik folyosó bejáratából. Szökni akart, és meggondolta magát? Vagy elrejtett ott valamit? Lassan előrejött a katafalk mögül. Okos arcú, nagy orrú, hatalmas osz ember volt. Browningot tartott a kezében, de olyan nyugodtan ment a sötét felé, ahol a két katona lapult meg, mintha csak elgondolkozva járkálna. Az orrcimpái kissé megrezdültek, és felemelte a fejét, mint az állat, mikor ellenséget szagol. Azután nyugodtan, hangosan megszólalt: - Felesleges tovább rejtőzködni. Tudom, hogy ott lapulnak, és miután a paquetage-hoz még mindig azt az átkozott bűdös olajat használják, azt is tudom, hogy légionisták.

- Hármát fogok számolni - mondta Thillmann -, ha nem dobja el a revolvért, fejbe l.ojúk. Egy, ketto, három...

- Voila. Legyen, ahogy kívánja. -Ledobta a revolvért. -Nem mintha félnék, hogy beváltja fenyegetését, mert maguk halálom előtt szeretnének megtudni tolem

egy-et-mást, tehát óvakodni fognak attól, hogy hirtelen megöljenek.

A két katona eléje toppant szuronyt szegezve, Muhat olyan megveto nyugalommal nézett a mellének feszülő rohamkésre, hogy Rastignacot elöntötte a düh.

- Röviden, uram - mondta Thillmann. - ha ideadja a platinát, ami magánál van, futni engedjük, ha nem, akkor beérjük a százezer frankkal, átadjuk magát a haditörvényszéknek, ott majd tudják a módját, hogy beszédre bírják, és azután felkötik. Válasszon.

- Maga ostoba embernek tart engem uram. Ha odaadnék maguknak valamiféle platinát, szépen fejbe kólintanának, és ha nem adom, akkor is ezt fogják tenni.

- Tehát? Meg akarja kóistolni, hogy milyen az, mikor a légionisták beszélgetni akarnak valakit?

- 'men fou - mondta, és vállat vont. - Csináljanak amit akarnak. Nem tudok semmiféle platináról. - Ezzel hátat fordított nyugodtan a szuronyoknak, és odébb sétált. Thillmann megmarkolta Rastignacot, aki rá akart rohanni a beyre.

- Nyugalom öreg... Elsosorban te itt sakkban tartod a puskáddal, ha megmozdul mázold a falhoz, én meg majd benézek, hogy mi van abban az üregben, mit rejtett oda, mielőtt mi jöttünk. - Felkapta a szarkofágról az acetilénlámpát, hogy elinduljon. Muhat hirtelen megfordult. Megremegett a szája.

- Várjón. Nem szeretném, ha hiába fáradna. Az üregben ugyanis nincs semmi: Végered- ményben ha magúk a platinát nem szolgáltatják be a hadvezetésnek, hanem kicsempészik az országból; és ahogy én a légionistákat ismerem, maguk kicsempészik, akkor. nincs baj, még mindig jól járt a népem. Van egy feltételem. A holttestemet ne ebbe az üregbe tegyék, ami itt mögöttem van. Ez a szarkofág itt a közepén üres, és nézzék, könnyű levenni a fedőjét. Miután végeztek velem, ide tegyék a tetemet.

A két légionista elismerően összenézett. Férfi volt az, aki itt állt velük szemben. Igazi férfi. - Meg fogják kapni a platinát. Büszkék lehetnek rá. Csak az én tudomásom szerint háromszáznegyvenhét ember halt meg eddig eroszakos halállal miatta. Egy sem harcban esett el. Remélem, nem tagadják meg azt az elozékenységet tolem, hogy hitem szerint elkészüljek a halálra. A platina itt van. Sokkal kevesebb, mint volt, de jó néhány embernek elég élete végéig. Azt hiszem, kétszázezer fontot ez is megér. - Kizárt egy falba vágott szekrényt, amelynek zárja ügyesen ott helyezkedett el, ahol két téglát összeért. Öt darab hosszú, újjnyi vastag rudat dobott le a két katona lábához. Ott volt! Igaz volt!

A légió öröksége! A legendás kincs!

Rájuk sem nézett többé, letérdelt az imaszonyegre, néhányszor a földre borult, arccal, és buzgón imádkozott... .

A légionisták, ígéretükhöz híven, tetemét az üres szarkofágban helyezték el...

Ötödik fejezet

Ibrahim ben Szinza földjén

I.

A rácsos kapunál újra találkoztak. Sötéten néztek össze, mint akik egymás szemében kutatnak valamiféle válasz után, de most sem szóltak. Szépen csatlakoztak, és mentek visszafelé. A sarkon Hoffer is közéjük állt. Késő éjszaka volt, a hold már nem világított, suru trópusi sötét ülte meg a tájat. A mezo végén csoszkaliba állt. Ide mentek be. Azután csörrent valami és egy

zseblámpa fénye tükrözve verődött vissza a platináról.

- Milliomosok vagyunk - mondta rekedten Hoffer.

- Röviden, fiúk - szólt Thillmann valami furcsa hidegséggel a hangjában. - A platina a miénk, de lehet, hogy már egy hét múlva valahol a sivatagban kutyagolunk, és milliomos még nem fordult fel olyan nyomorral amilyen halál miránk vár. A platinát hét egyforma részére osztjuk, mert egy rész megilleti Lys Rouge-t is. De ezt Lys Rouge csak akkor kapja meg, ha mi megszöktünk, mert most csak egy platinarudat adhatnánk neki, ami jóval több a ráeso résznél. Amíg a légióban vagyunk, nincs más örökösünk, csak mi. Aki meghal, annak a részét a többi öröklí. Csak együtt szökhethünk meg. Aki külön menekül, az áruló.

Mindegyikünk egy-egy rudat ôriz magánál. Ha valamelyiket veszélyeztetett helyre küldik, vagy kénytelen különválni a többiektól, nem viheti magával a platinát.

Ha csak egyikünk van biztonságban, akkor az összes rudat o tartja magánál, amíg a többi visszatér. Aki vét a szabályaink ellen: rneghal. Aki egyedül próbál menekülni: meghal. Mindannyian, akik itt vagyunk, kötelezzük magunkat, hogy amelyikünk életben marad, az megbünteti az árulót. Ez a Törvény. - Szétosztotta rudakat. -Most pedig hátra van a nehezebbik rész: a szökés.

- Jól beszéltél, favágó! - szólatat meg egy noi hang, és Vörös Liliom bukkant fel a homályból. -Még csak annyit teszek hozzá, hogy ha a többi mind elpusztul, és egy megszegi a törvényt: én rátalálok. -Valahonnan a ruhája redojéból egy tort vett elo. - Ennek a hegye szarvasvipera tnérgével van bekenve.

...Mikor az orjárat elindult visszafelé, Horn félrehúzta a táncosnot:

" - A vörös ko mögötti üregben két gyermek van elbújva. Mentsd meg oket, Lys.

Akarom... A Vörös Liliom bólíntott.

...Hajnalban visszatért az orjárat Guelizbe, és Rastagnac jel.entette az ormesternek, hogy az éjszaka folyamán nem történt semmi különös.

II.

Most már bizonyos volt, hogy másnap indulnak. A légió szokásai szerint hivatalosan nem

jutott a katonák tudomására a mars ideje, csak a sorakozóra szólító trombita útján, de az ilyesmi. kiszivárogo az ormestertól a kantinosnén keresztül a legénységig: holnap éjjel alarm lesz, és a leváltott helyorség elindul...

Ez a legrészletesebb információ: elindul. Hová? Merre? Szaharába, Indokínába, Madagas- kárba, Kongóba? Ezt csak a kapitány tudja és talán a jó Isten. De nem mindegy? Olyan helyre, ahol kellemes élni, semmi esetre sem mennek. Szahara, Indokína, egykutyá -mondta Tadieff, aki cári rangját; a ;-,colonelt", csak mint gúnynevet kapta vissza a légióban. Nem vitte többre köZlegénynél. A légió becsületrendjét ugyan•megkapta az egykori cári gárda tisztje, de az eloléptetéssel csak úgy volt, mint Rastagnac és Thillmann: több alkalommal követett el függetelmsértést feletteseivel szemben, ezért nem lehetett altiszt.

De hát az emberek, különösen a sivatagban, ha a meleg és az egyhangúság kissé megviselte az idegeit, hamarabb fejébe megy a vér, és mondjuk, gyomorba rúgja a pimasz breton káplárt, aki azt képzeli, hogy neki mindent lehet. Pedig Tadieff igazán finom ember volt: Túlzottan modoroskodott, minden-. kivel rendkívül udvariasan beszélt, de ha, mondjuk, valaki abba a tévedésbe esett, hogy holmi nyegle, puha fickóval van dolga, az keservesen megbánta. Tadieff a moszkvai úri társaság hangját használta, de ennek dacára félelmetes öklei voltak, és az ördögtol sem ijedt meg. Voltak olyan bogarai, hogy például képes volt ütközet előtt is megborotválkozni, és úgy beszélt a kantin pincérnojével, mint a

szmolinszki kormányzóság grófnéjával, de kinek nem voltak bogarai a légióban? Együtt mentek el Lotharral az utolsó délutáni szabadságra. A tanár megkedvelte az európai 'muveltségű colonelt. Kerülte társait az emlékezetes éjszaka óta. Az elhagyott kunyhó volt az utolsó hely, ahol nyugodtan beszélhettek tettükről, másról pedig nem tudtak volna beszélni, így inkább elkerülték egymást. Véletlen volt, hogy mégis találkoztak, mert a "colonel" abba a templomszerű kerek helyiségbe vezette Lothart, ahol a Vörös Liliom is táncolt. Rastignac, Tyckler és Thillamnn együtt voltak itt. Később Horn is betért. A hangulat nem volt kedélyes, mint máskor. Az egész arab negyed különösen nyugtalan volt. Egy köztisztviselőben álló béna, véri arabot, akit mindenki jól ismert, szétroncsolt fejjel találtak délben a Kutubia mecset előtt. Vérével írták köréje az aszfaltra a félelmetes szót: thar! A béna arabot Darudonnak hívták, és sokszor elvonszolta magát a kávéházig, ahol a Vörös Liliom ennivalót vagy pénzt adott neki. Lys Rouge sem táncolt annyi kedvvel, mint máskor. Szeme ijedten pillantott olykor a bejáratra.

- Csak akkor látja az ember, hogy arab, ha nagyon figyelmesen nézi - mondta a colonel. - Inkább a pillantásában van valami keleti és a mozdulataiban. A borét akármilyen párizsi no megirigyelhetné.

Dolne a pénz. Mert ez a no Amerikába való! A Broadwayre!

Horn nem szólt bele a társalgásba. Ideges volt. Többet ivott, mint máskor.

Később egy másik asztalhoz ült le a Vörös Liliommal.

- Megtaláltad a két gyereket? - kérdezte a notol.

- Elvittem oket valakihez, aki ismeri a tevehajcsárt. Azt a bizonyosat... lbn

Razutot! - Ostobaság volt! Eppen attól az embertől kell orizkednünk. Hol vannak a gyerekek? - A Mellah felé vezető út elágazásánál egy zöldségkófa lakik, nála hagytam oket, és

elküldtem, hogy értesítse lbn Razutot. Itt jön! Egy arab no jött az asztalukhoz.

- Liliom! Gyere azonnal a gyerekekért! Nem találom azt a tevehajcsárt, és nem akarom ott tartani oket magamnál. Bajom lehet miattuk. Azt sem tudom, kicsodák. Ha nem viszed el onnan, kiteszem oket éjszakára a mezókra.

Alkonyodott. Közelgett az idő, midőn Medina kapuit lezárlák. Lys Rouge felállt, és indulni készült.

- Nem engedlek egyedül! - mondta Horn. - Itt maradsz! Engem mindenki szeret ezen a környéken semmi bajom sem lehet. Veled csúnyán elbánnak, ha kapuzárás után itt vagy. Mielőtt Hom felelhetett volna, kisurrant az ajtón. A diák azonban nem tudott megnyugodni.

Borzasztó félelem nehezedett rá, szörnyű balsejtelem. Láta, hogy bajtársai fizetnek, nemso- kára. vissza kell menni. Féltrehívta a tanárt:

- Idehallgasson tanár úr, nem mondhatom meg, miről van szó. Gyorsan kell megértenie: ha nemjövök ide vissza mire elhangzik a kapuzáró ágyúlövés, keresse meg a legelső orjáratot, és küldje oket a Mellah felé elágazó úthoz. - Választ sem várt; és kisért a helyiségből. A sarkon látta eltunni Vörös Liliomot a kofával. Szinte futva igyekezett a nyomukba. Vályogka- lyibák és fatörzsek mögé bújva, ötvenlépésnyi távolságból követte oket.

Sötétedett. Lothar tanácstalanul állt a kávéház ajtajában. Már megszólalt a takarodó kürtje is és csak várt, hogy Horn visszajön. Az utca elnéptelenedett, lomha bennszülött árnyak tuntek fel itt, is ott is. Sandán nézegették az ácsorgó légionistát, Lothar kissé rosszul érezte magát. Azután eldörrent Gueliz ágyúja! Móst csukják be Medina kapuit. Gyorsan elindult. Hol lehet az orjárat? Horn bizányára veszélyben van. Távolságban a Quartier Réservé szabálytalan szikla-

koloncokból felhalmozott falai látszottak. Most jutott eszébe, hogy oda mindig küldenek patrult. Sietett. Arabok, akik egy fal mellett állottak eddig, hirtelen körülfogták.

- Elkéstél fickó -kiáltotta az egyik, és leütötte a sapkáját. A tanár kirántotta rohamkését. Kemény tárggyal a tarkójára ütöttek, hogy előrebukott. A lábak között gyorsan kisiklott, és felugrott a földrol. Futni kezdett. Nem üldözték. Nevetést hallott maga mögött. Futott, futott. Hirtelen beleütközött valakibe: az orjárat vezetője volt.

- Nem hallottad a takarodót, részeg disznó? - recsegte a káplár. - A Mellah felé vezető úton... - lihegte - megtámadtak egy légionistát a századomból... Horn... - Futólépés! ...Már látszotatlc a szolohegyek a városon kívül. A két no sietett.

- Reggelig csak magadnál tarthatnád oket! -mondta a Vörös Liliom.

- Egy percig sem! Nem akarom, hogy meggyuljön a bajom miattuk. - Feltunt előttük a forduló, ahol a kofa kunyhója állt. Lys Rouge megtorpant. Mintha egy bumusz villant volna meg az egyik bokornál. Vagy tévedett?

- Siess asszonyom! Éjszaka lesz! - Ott, mintha a kunyhód mellett...

Közvetlen küzelbol egy arab pattant fel, és megragadta a karját. Mintha a földből jönnének elő, négy-öt burnuszos arab ugrott elő az út árkából. Az egyik durva kézzel megragadta a karját, Lys nagyot sikoltva kirántotta magát, és visszafelé futott. Az átmenet nélkül leszálló trópusi éj hirtelen homályba borult a tájra. Hallotta maga mögött a futólépéseket. Nyomban eléri. Most azonban szemben vele, egy fa mögöl, gyors egymásutánban három lövés hangzott el, és a táncosno mögött egy nehéz test bukott a földre. Horn! O lott a fa mögöl! Nem érte volna el a fát, de a fiú kiugrott eléje, és berántotta a karjánál fogva eloször a fa mögé, azután megindult vele futva a mezon át! Lövés dörrent mögöttük.

sebesen oldalt futott, merolegesen eltérve az eddigi iránytól, hogy a sötétség oltalma alatt elmeneküljön. Lys minden erejével védekezett a rosszullét ellen. Horn ujjai ú c3y szorították a karját, hogy szeretett volna felsikoltani. A burnuszos ámyak kutatva jártak ide-oda az éjszakai •nezon. Csak elmosódott körvonalak látszottak. A menekülok ismét ott voltak, ahol az út a város felé fordult. Most! Meg kell kockáztatni! Hirtelen felemelkedtek az árokból, kiugrottak az útra, és futni kezdtek. Suru lábdobogás hallatszott mögöttük. Beértek a Medinába vezető piszkos sikátorok egyikébe. Hosszú, vén házak, sötét ablakok meredtek rájuk a keskeny utca két oldalán. A letiport földbe benyomódott nagy kavicsdarabok helyettesítették az úttestet, és az afrikai éjszaka fullasztóan párás, forró és fojtó volt. Ha szembe jönnek, egyszerre csak ketto Eud a szuk utca torkolatán nyomukba érni. Talán feltarthatja oket, mint egy szorosban. Lys már ájultan feküdt a földön, Horn megpróbálta félkarjával felemelni, s jobbjaival leadta az első két lövést. Az egyik arab, nagyon zuhanva, eloregurult az uton, a másik visszahúzódott. A légionista fedezéket keresett. Magával hurcolta Lyst egy kocisztrema mögé, amelybe esovizet gyujtöttek. Az utca néma és kihalt maradt. Itt nyugodtan megölhettek bárkit, különösen légionistát, az itt lakó csocseléknek minden oka megvolt rá, hogy távol tartsa magát mások csetepatéitól. Az arabok surun tüzeltek, és sok golyó koppant a víztartályon. Takarékoskodva a loszerrel, Horn is viszonzta a lövéseket, hogy távol tartsa oket az utca bejáratától. Erezte azonban, hogy ez csak percekre sikerülhet. Persze, Ibn Razut! Orűlség volt, amit a Vörös Liliom tett. Egy golyó horzsolta a kezét, melyben a revolvert tartotta. Az utca két

oldalán már lopakodtak előre az árnyak. Itt-a vég! Elhullott társaikat fedezékül használva, nyomultak előre az arabok. Ütemes lépések döngtek most Horn mögött. Eles hang hallatszott: "Halt! Fix!.. Én joue...feu!" Horn feje felett sortuz ropogott el, és amelyik élve maradt a támadó arabok közül, az eszeveszett futásban keresett menedékeY. Megmenekültek!

III.

A hatalmas lapályon egyetlen fuszál sem élhetett. A század a csaknem víztelen Gidi síkságon menetelt, amely a Magas-Atlasz nyugati lábánál kezdődik, és mintegy ezer kilométernyire dél felé nyúlik, ahol óriási mocsárrá változik, mielőtt az Ailanti-óceán partjánál bevégezodne. A kopár talaj kérgessalétromos felületbe görcsösödött meg az osi lehülés idején, és nem terem meg rajta más, mint néhol a szegényes alfafu meg bogáncs. Tíz h'onapon át egyetlen csepp víz sem hull erre a vidékre, és a hatvan Celsius állandó pokla méteres repedéseket feszít a föld testén. Az enyészet csöndje borul a végtelen sík styéppére, mely mint egy roppant kazán feneke, megsokszorozva ontja vissza ráhulló perzselo sugarakat. A halálos puszta egyhangúságát csak a hoségtól, szomjúságtól megveszett hiénák és sakálok sikoltozva vágató kis csoportja töri meg néha. Délnyugat-Afrika felé itt vezet keresztül a légió útja.

Lothar a végkimerüléssel küzdött. Horn nagyon szenvedett, de állta az utat. A német katonai erények nála semállottak szégyent. Lefogyot, de megerosödött. A diák lassan férfivá edződött. Rastignac lecsatolta Lothar ásóját, elvette a kulacsát. Ilyen menetelésnél a legcsebélyebb téher is kimondhatatlanul súlyosnak tunik. Thillmann a százhusz élest vette át. Közben ügyesen eltakarták a tanárt, hogy a sor mentén végigjáró altiszt ne vegye észre ezt az alapjában véve tilos machinációt. A puskát nem tudták átvenni. A súlyos Lebelbol kettot ki vállalna? Lothar így is megint erore kapott átmenetileg. És Hoffer? Az elsoosztályú fülkéhez szokott Hoffer vajon hogy bírta az utat? Különös módon, az orvosi depós szekérhez volt beosztva, mint gyógyszerész. A menetben két öreg gyógyszerész bandukolt félholtan, és mégis Hoffer ült az árnyékos szekér mélyén, kötszerek és fiolák között, és pikétet játszott az ezredorvossal. Nem valami jól bírta az utat, többször panaszkodott a pokoli huség és az elviselhetetlen menetelés miatt, úgyhogy dr. Marvel végül husító labdacsokat utalt ki számára. Később még arra is engedélyt kért, hogy levethesse a zubbonyát, és miután a törzsorvosnak csodálatos szerencséje volt a játékban, sot Hoffer, éppen mikor ezt a kedvezést kérte, hogy, hogy nem, négy ászt osztott le, tehát a doktor megengedte, hogy levegye a kabátját. Az oldalfegyvert eddig még fel sem vette, és a százhusz éles töltényt egy ládába csomagolta, a steril vattával és jóddal együti.

Lotharnak ismét habzott a szája. Félig önkívületi állapotban, hirtelen ledobta a puskáját, és úgy ment tovább, mint egy alvajáró.

Most mi lesz? Az a Tadieff nevu légionista, akit colonelnek csúfolnak, mert valamikor ezredes volt, és Wrangel leveretése után került a légióba, megrázta Lothart, és a fegyverre mutatott. De az csak ment. Még lehajolni is képtelenség. Ki emelne fel ezen a halálos túrán egy súlyos fegyvert? És ha felemeli, mit kezdjen vele? Rastagnac és Thillmann összenéztek. Azután Horn lehajolt, és a saját vállára dobta Lothar puskáját. Senki se szólt. A szájak felhasadtak a szárazságtól. Az ivóvizét már mindenki elhasználta, csak annyi volt a kulacsokban, amennyit a fozéshez kel1 beszolgáltatni. Az egyetlen

lehetőség a felfrissülésre az volt, hogy félóránként megnedvesítették a zsebkendőt néhány cseppnyi vízzel, azután megdörzsölték vele a szájpadrást és a gégefőt. Horn a biztos haláltól, de legalábbis egy év kényszermentesítéstől mentette meg Lothart. Tántorogva, kínban vonszolta magát a két puskával. Senki sem merté vállalni a terhét. Azután már másképen néztek a kis Hornra, mikor ez a tizenkilenc éves diák, este hét órára, arescadronnal együtt, vállán a két puskával megérkezett Namasz-Rumba!

IV:

Az oázisban három teljes napot pihentek. Lothar nem köszönte meg Hornnak szavakkal, amit tett. Nem is lehetett ezt szavakkal megköszönni. Kezet szorított vele, és ránézett, de a szemében azzal furcsa csillogással, ami a légióban csak egyszerű szerencsétlen lateiner tekintetében jelenhet meg, mert nagyon közeli vonatkozásban áll azzal, amit általában könnynek neveznek. Innen a Csád-tóig már könnyebb terepen át vezetett az út. Nehézséggel csak azon a rövid szakaszon kellett megküzdeni, amely a Szahara kelet felé húzódó nagy, szélmarta horpadásán, az úgynevezett déli defláción keresztül érintkezett az Egyenlítő Afrikával. Most már az is kiszivárgott, valószínűleg Hofferen keresztül, hogy útjuk célja a Kongó. Elérkezett a tizenkettedik óra, amelyben Ibrahim ben Szinzával le kell számolni. Szinza tíz éve használta ki azt a körülményt, hogy a Kongó választóvizeinek környéke különálló államok határterületivel érintkezik. Irgalmatlan rabszolgahajcsár volt, adószedő kiküldötteit jobban respektálták a francia angol vagy belga tartományi főnököknél, büntető expedíciói leírhatatlanul kegyetlenek voltak, keze a londoni Cityig ért el, mert titokban adófizetők közé tartoztak a gumi-, elefántcsont- és fatrösztök, amelyek Leopoldville-ben csekkszámolt nyitottak a Kongó koro-názatlan királyának. Szinza ereje abban állt, hogy ha egyik tartományban megszorították, és már-már bekerítették akkor valamelyik hegyi ösvényen vagy mellékfolyón át a szomszéd tartományba menekült, és a sarkában levő francia katonaságnak előbb a párizsi követ útján a bruxelles-i gyarmatügyi államtitkártól kellett volna írásbeli engedélyt kérni, hogy a rablót belga területen is üldözhesse. A belgák elől angol területre szökött, és ha ott szorongatták, ismét francia Kamerunban bukkant fel. Ez a rabló engedélyeket adott ki és vont be, állítólag többször évente megfordult Európában is, ilyenkor szmokingot hordott és bankigazgatókkal barátkozott. Azt is rebesgették, hogy a helyi polgári hatóságok Kongó vidékén Szinza vesztegetési pénzeiből nyaralókat építenek. Tíz éven keresztül tartott Szinza félhivatalos uralkodása. Ezalatt szükség is volt rá, mert az állam nem hajthatott ezrével rabszolgákat az ipartelegekre, amire viszont a tokéseknek volt szükségük. Most azonban Bruxelles-ben, Párizsban és Londonban egyaránt torkig lettek Szinzával. Különösen, mióta hathatósabb munkvédelmi törvények megszüntették azt az állapotot, hogy rabszolgák egészségtelen blokkházakba zsúfolva, ócska gyöngyökért és rongyokért robotoljanak. Szinzára nem volt szükség le kellett építeni a kiadás rovatból, és így tíz év múlva végre rájöttek arra a kézenfekvő ötletre, hogy három állam katonasága egyszerre is üldözheti a, banditát, és akkor nem folytathatja tovább ezt a "hol az olló" játékot. Az angol, francia és belga katonai hatóságok közös terv alapján láttak hozzá, hogy a rablót és több száz foból álló hordáját megsemmisítsék. Az angol hatóságok ötezer frank jutalmat tuztek ki Szinza kézre kerítőjének, és statáriumot hirdettek mindenkire, aki élelmet, rejtékhelyet ad a rablónak vagy embereinek.

Ezt mind Hoffertól tudták meg, aki különben is igyekezett elonyös helyzetét társai számára is kihasználni, és mire eljutottak a Csád-tóig, a jódt és vatta mellett körülbelül ezer darab éles töltényt szállított, amivel nagyon megkönnyítette barátai sorsát.

Táborozáskor együtt voltak úgy, mint mindig, de a platináról sosem esett szó. Csak a szökesrol beszéltek. Volt már térképük, iránytűjük, amiket mind Hoffer szerzett a raktárból, ahonnan mellékesen a tiszteknek kijáró cigarettafajtákkal is ellátta társait. A három veterán: Rastignac, Tyckler és Thillmann nagyon óvatosak voltak a különböző tervekkel szemben. Horn legszívesebben az ifjúsági olvasmányokból vett részletek alapján szólt hozzá az ügghöz, Hoffer azon a véleményen volt, hogy meg kell vesztegetni néhány altisztet, vagy kártya közben leitatja a törzsorvost, és magához veszi az okmányait és ruháit. Az öreg bakák azonban ismerték Afrikát, és szerintük egy szetencsés alkalmat kell kívámi. Azután Tyckler német dalokat énekelt, vagy klasszikusokat adott elo, és eloadásait általában Lothar felé fordulva fejezte be:

- Mi, muvelt emberek, mint ön meg én, a sivatagban sem tagadjuk meg kultúránkat.

Horn, Lothar segítségével, francia nyelvű leveleket írt Lys Rouge-nak, aki Marrakeschben uárta a fejleményeket. Leveleit eloször impúrumban írta, azután Lothar átja, vította, és akkor Horn. újra leírta tisztán.. A legfárasztóbb menetelések után is megírta gondosan kétszer a levelet, mikor Lotharnak még az is kinszenvedést okozott, hogy átolvassa oket. De azért nagyon lelkiismeretesen végezte a javítást.

Egy angol századdal egyesülve folytatták az üldözést. .

...Rawson ornagy, az angol szaporók vezetője, Sebastian kapitánnyal együtt ült a sátrában. - Most próbáljunk egyszeruen portyázni. Sajnos, úgy látom, hogy az elore megállapított terveket valahogy megtudja a gazember. Ot ugyan nem fogjuk megtalálni, de valahol csak ráakadunk a zsiványaira.

- Nekünk azonban Szinza kell!

- Szinzát pedig dobszóval nem fogják meg. Szerintem csak egy módja van a sikernek: ha yalaki egyedül indul neki, és valami gyanútlan helyzetben hozzáférkozhethet a rablóhoz. Talán a saját dmberei közül valamelyik bitang, a kituzótt jutalomért... - Egy mozdulatot tett a tenyerével a torka irányában, amivel jelezte, hogy mit kellene annak a bitagnak Szinzával csinálni. Ra•son ornagy az angol titkosszolgálat egyik legértékesebb embere volt. Az angolok most is bíztak benne, hogy elbánik Szinzával. És Rawson meg is találta a célravezető eszközt. Pásztorokat bérelt fel, papokat vesztegetett meg, hogy így "magánúton" jusson Szinza fejéhez. Saját eszközével közelítette meg.

Korrupcióval, árulókkal húzta egyre szukebbre a hurkot 1 Sebastian kapitány eloremént a bantu négerek földjére portyázni. Megállapodtak Rawson- nal, hogy egy kört írnak le, és a mangbatu erdok kezdetén találkozik a két század. A Tuburi mocsárba már az utászokkal együtt hatolnak be. Maga a bantu föld is kissé mocsaras, de a forró égövi oserdoben nincs süppedékes tozegláp, inkább a papiruszbozótok és az áttörhetet- len hidrofális kúszóhálózat jelzi az ingoványt. A tájék, az emberek, az éghajlat, az egész környezet némán, ellenségesen, halálosan fogta körül a kis francia csapatot, amely az egyetlen keskeny ösvényen haladt. Ez itt valamikor Lundaország volt, a leghatalmasabb fejedelemnek, Muata Javónak birodalmá, és Afrika területén sehol sem gyulölik olyan babonás irtózáttal, olyan fanatikus vérszomjúsággal az európaiat, mint itt, az Ubangi-Sári oserdoben, ahol a bantuk, a nyamnyamok és a tö•pe pigmeusok, hullamérgekkel preparált nyilaik hegyén, a láthatatlan, gyorsan ölo

végzetet tartják készen, minden cserje, minden korakás mögött. És ezek a bennszülöttek függetlenségüket, viszonylagos biztonságukat Szinzának köszönhatték, ezért minden faluban harcra kész tábort organizáltak. Lotharon a caffardjelei kezdtek mutatkozni. A caffard a titokzatos, ismeretlen téboly, amely a sivatagban és az oserdoben százával pusztítja a légionistákat. Melankóliával kezdődik, ami napokig, esetleg hetekig tart, azután émokfutásban tör ki, hogy társai kénytelenek agyonverni a szerencsétlent. Ha sikerül megkötni a beteget, csak a kínjait hosszabbítják vele, mert agy- vagy tüdovérzésben múlik ki, órákon belül. A gyógylás egyetlen lehetősége: gyors környezetváltozás, valami, ami az oserdok vagy a sivatag egyhangúságát megtöri. Sokszor éppen egy véres ütközet oldja fel a kezdő caffardot, szóval, mindegy, hogy mi, csak szunjön a csend, az egyhangúság, az órák és események azonossága, fojtó melegben, lélektelen gyaloglásban. Lothar sárga halántékain kopolyászerűen mozogtak a csontocskák, nem mosakodott, néha magában motyogott, és a szeme pillantokig üresen meredt arra, aki szólt hozzá. A terebélyes, dús lombú fák izzadó borlevelein, halálos nagy csöndben, láthatatlan fantomok nehezedtek a föld penészszagú páráiból a katonák kedélyére. Ez az izzó, nedves, mozdulatlan levego, az ismeretlen veszély lidércnyomásos ómenjével rosszabb volt, mint a csontokat kikezdező reuma, vagy a láz, amely kivétel nélkül minden embert borzongatott, és a sok kinin, amitől állandó, láthatatlan kis harangok csilingeltek az agyban.

Valaki kizuhant a sorból. Azután még egy zuhanás. Honnan jöttek a nyilak? Senki sem tudta. Vaktában tüz alá vették a szomközti bozótokat. Igen! Sikerült! Néhány pigmeus iramodott futva lefelé a csapáson. Végre! Végre valami, ami megbontja a bakancsok örökös, egyforma, tipró zaját. Vadul özönlöttek le a dombról, a jól látszó kis néger falu felé. Látszólag elhagyott kunyhók álltak ott. Valószínűleg a kapitány sem volt idegeinek teljes úra. Nem hagyott utóvédet, nem küldött járort, rohamot vezényelt a falu ellen. Keskeny ösvényen haladtak eddig, néhol azon is puskaagglyal kellett szétverni a rotangindákat, légyököket. Kétoldalt a járhatatlan osrengeteg vad suruje szegélyezte az utat. Csak a pigmeus falunál szélesedett ki gömbölyű tisztássá az ösvény. A kapitánynak tudnia kellett volna, hogy ha ezen a helyen meglepetés éri, egyetlen embere sem menekül élve. Ötven lépésnyire a néger falutól, a látszólag kihalt kunyhók mélyéből, irtózatoss tüzet nyitottak. És nem bennszülött nyíllal, hanem jó, modern puskákkal, amelyekhez néhány gépfegyver is járult. Az első sortüz nyílt terepen, készületlenül érte a katonákat, úgyhogy egyharmad részük nyomban elhullott. De ez végleg eloszlatta a caffardot, és zürzavar helyett a legnagyobb rendet és nyugalmat idézte elő. Pillanatok alatt, amennyire a szűk terepen lehetett, fedezéket kerestek. Az escadron vége szép rendben megkezdte a visszavonulást, és a Lebel puskák nem maradtak adósok a válasszal. Meg is úszták volna. az egész a sortűz áldozataival, ha nem következik be a második meglepetés, amellyel betelt a végzetük: az ösvény emelkedésén, ahol lejöttek, két rögtönzött gépfegyverállás mögül, hátulról is tüz alá vették őket. Be voltak kerítve, a visszavonulás elvágva, és kétoldalt a járhatatlan oserdo, ahová, ha be is tudnak hatolni, a biztos halál vár rájuk. A golyókjóformán minden talpalatnyi helyét elárasztották a kis ösvénynek. Az egyetlen leheto pozíció néhány kidolt fatörzs mögött, az ösvény mentén kínálkozott. De meddig? Ha a veszett tüzelés eléggé legyöngítette állományukat, vagy elfogy a portyázásra vitt, kevés muníció, egyszerűen lemészárolják őket. Az utat már most is kék kepik tarkították surun, és csak innen látszott, hány halottat veszítettek percek alatt. A kapitány beszüntette a tüzelést, hogy

takarékoskodjanak a munícióval. Régi légionista taktika szerint néhányan, köztük Tadieff is, a "colonel", a golyózáporban halott bajtársaik közé kúsztak, lecsatolták róluk a tölténytás- kát, és az állásuk mögé dobták. Most kiderült, hogy a bennszülöttek csak csalétkül szolgáltak. A falu felől megindult Szinza arab és néger hordárjának egy osztaga. Meg lehetett ismerni őket jellegzetes vörös turbánjukról és fehér burnuszukról. Azt hitték, elfogyott a katonák muníciója. Vagy százötven méternyire engedték őket. A kapitány érdeklődve figyelt a messzelátóján, s amikor már elég közel jöttek, hátraszólt: "Én joue...Feu!" Tűz! Rohamléptekkel menekültek vissza a banditák, és most már mint dérfoltok, néhány fehér burnusz is ottmaradt a szép zöld adarfubén. A tüzelés egy percre sem szunt meg mindkét oldalról. A kapitány, aki állandóan kinézett látcsövével, átlott fejjel terült el. A káplár felemelte. "Finí" - motyogta a tiszt furcsa mosollyal, és meghalt. A káplár is rábukott, és tarkójából dolt a vér. Fentrol, a hátuk mögött, most már három gépfegyver szólt, és valahol az oserdo fái közül is lottak rájuk. Mint rangelső, az ormester volt a parancsnok. A "colonel" nyugodtan belecsavart egy cigarettát hosszú szipkájába, finom, keskeny ujjával még meg is nyomogatta, hogy jól szeleljen, rágyújtott, és odament az ormesterhez:

- Mondja, mon sergent, igazán azt hiszi, hogy szebb halál nincs, mint itt agyonpufogatni magunkat? Non du nom un péterd!... Akkor már inkább essünk el egy szép rohamban. Nem go•dolja?

- Mond valamit. Készek vagytok!

Szuronyt szegezve megindultak. A németek átkarolták egymás vállát. Lothar ment közé- pen, és az eszeveszett golyózáporban harsányan énekeltek:

In der Heimat, in der Heimat
Gibt's ein wider, wieder, wieder
Wiedersehen. . .

Egy westfáliai fiú kibukott közülük. Ez nem volt harc. Néhány bátor embert kivégeztek tesből. Illetve, mégsem mindet. Talán harmincan lehettek még mikor a falu közepéből hirtelen porfelhő csapott fel, dörrenés remegtette meg a földet, és szilánkokra szakadt kunyhók röpködtek a levegőben. Azután még egy és még egy. Rawson or Nagy szaporjei érkeztek meg, és mivel nem tudtak elég gyorsan közeledni, egy vízmosásban megszólaltatták a kis hegyi ágyút. Három lövéssel kidobták a falu védőit állusukból. Az angol gyalogosok hátba kapták a dombon felállított gépfegyver körüli csoportot, ezek szétiramodtak mindenfelé az oserdoban. A légionisták kis csapata hatalmas ordítással rohanta meg a falut, és a szanaszét menekülő rablókat, pigmeusokat öldökölték. Ez már nem volt emberi, nem volt semmi hárci jellege. Itt harminc megdühödött, marcona ember ölt, kegyetlen elkeseredésében, halott bajtársai miatt. Ilyen harcokról nem szoktak megemlékezni a légio krónikái.

De Ibrahim ben Szinza ismét láthatatlan maradt!

Hatodik fejezet

Szökés

I.

- Most - mondta Rastignac. Thillamann bólintott. A harminc embert Rawson útnak

indította a közeli francia helyorség, Fort Lamy felé. Ez volt az alkalom! Mire összeállítják az elvészettek listáját, mire kiderülhet, hogy oket csata után látták, ami nem jelenti azt, hogy az oserdoben nem pusztulhattak el útközben, vagy sebek miatt, addig olyan egérutat nyernek, amire ritkán van lehetőség. Másnap ahelyett, hogy észak felé indultak volna a többiekkel, estig jókora utat tettek meg délnek. A támadás színhelyén egyszeruen kifosztották az escadronjuk konyhaszekereit, mlután az angol örök nemigen tördtek azzal, hogy mit csinálnak a légionisták saját holmi- jukkal. A meneküléshez szükséges, elengedhetetlen feltéte! ezen a vidéken minden ember számára egy öszvér. Három öszvér volt a légionisták kocsijánál, hármát Rastignac egyszeruen elkötött az angoloktól. Utirány csak egy volt: elérni bármi áron a Szanga folyót, amely a Tuburi mocsarakon túl esik útjukba, ha állandóan dél felé mennek. A Szanga sebes áramlással falyik bele a Kongóba, mintegy kétszáz kilométerre Brazzaville felett. A Szangán egyszeruen leusztatnak, csónakon vagy tutajjal a Kongóig, és a Kongón egy egy nap alatt Brazaville-ben vannak, ahol azután meg sem állnak: egyenesen Matadig sodortatják magukat, és a belga Korigón biztonságban vannak. Az út legnehezebb szakasza az elso volt: eljutni a mocsáron és az oserdon keresztül, egy körülbelül kétszáz kilométeres útszakaszon, a Szangához. Viszont aránylag ritka kedvező alkalom volt áhhoz képest, hogy egyébként a Szaharából vagy Észak-Afrika renderei és katonái hálózatán keresztül szokták a szökés lehetetlen módját megkísérelni. Ha bárátságtalan bennszülöttek vagy Szinza emberei kezébe kerülnek, akkor még különösen csúnya véget érhetnek.

II.

Egyikük sem mondta ki, de valamennyien tudták már a szörnyuséges valót: eltévedtek. Az ösvény valahol véget ért, és az elefántcsapás, amit a katonai térkép jelzett, csak nem tunt fel selool. Olyan helyeken jártak, ahol ember talán még sohasem fordult meg. Egy egész szakasz utász munkáját végezték el, hogy öszvért és málhát ne kelljen elhagyniok az císerdoben. Rohamkéssel, puskaagglyal törtek ulat a szívós osbozótban, kar vastaságú lég- gyökereken át, és az oserdo örökös árnya dacára, elviselhetetlen volt a hoség. Többlábnyi niélységű növényi és állati maradványokból képzodött c3uanó ontotta magából dúsan a bomlásból megújuló életet, természetek, élosdiek és csúszómászók tömegét. Lihegve, némán, méterenként küzdötték előre megukat anélkül, hogy csak sejtették is volna az irányt. Levego után kapkodtak, ruhájukat letépte, testüket összevérezte a töméntelen háncs és túske, minden lépésnél száz karom húzta vissza oket, mintha egy roppant polippal viaskodnának. Lotharral alig volt bajuk. A csendes örület tünetei mutatkoztak rajta. Néha összevissza fecsegett, kacagott, osz tincsei csapzottan lógtak a homlokára, és érzéketlenül ment. Annál több veszodés volt az öszvérekkel, pedig ezekre vigyázni kellett, mert akármelyik állat kidolése egy ember menthetetlen vesztét is jelentette. fnnen gyalog senki nem juthatott el élelmiszer- és ivóvízkészletével együtt a Szanga folyóig. Hihetetlenül szenvedtek a piócáktól. Lábszárvédájuk alatt undok nyüzsgést éreztek, a cip.ofuzo közeiből figyegtek ki imbolyogva a duzzadt, sötét testek. Ehhez még hozzájárult, hogy Lothar semmit sem segített, a gyöngé, puha Hoffer pedig alig valamit. DéliJtán megeredt az eso, de a meleg egy fokkal sem csökkent, és a zuhogó. langyos víz alacsonyabbra verte a párákat, amelyek így még surubbek és nehezebbek, mert megtelnek a humusz fojtó szagával. Az óriási páfrányok és vastag, hatalmas kininlevelek mint élő esocsatgornák öntötték rájuk a vizet. A süvölto orkában liánok és léggyökerek csapkodtak,

elszabadult gépszíj módra. Iránytu és térkép segítségével igyekeztek meghatározni helye- tüket, mert csak arra vigyáztak, hogy lehetőleg délnyugati irányban haladjanak. Estére elértek egy elefántcsapást, de hogy ez a keresett út lenne, azt csak nagy optimizmussal hitték volna. És egyszer csak, valami csodával határos módon, hirtelen kibukkantak a vadonból. Minden átmenet nélkül megszűnt a rengeteg, és ott álltak egy dombháton. Parkszerűen elszórt bozótok, ritkás paratölgyek és kaktuszok fedték a vidéket. A kandeláberszerű majomkenyér-fák egy surubb csoportja körül végre megpihentek, kicsapták az öszvéreket legelni, és újra a térkép fölé görnyedtek, halálos kimerültséggel. Valamennyien ingerlékenyek voltak, noies hisztériában vonaglott az idegrendszerük. Horn egyszer csak leült, és elkezdett levelet írni Lysnek. Hoffer ezen kacagott, amit a diák kikért magának, és a szóváltás hevében már-már revolvert rántott. Ettől Lothart váratlanul sírógörcs lepte meg. Rastignac káromkodott.

- Még itt is firkálsz, mint valami hülye? Te alattomos kölyök!

- Csak gyere, ha belém akarsz kötni! -kiáltotta Horn. -Még tartozom neked a bemutat- kozásodért.

Thillmann közbevetette magát, de nem sok jóindulattal Horn iránt, inkább a maradék józanságának engedelmeskedve.

- Ha kitör rajtatok a caffard, valamennyien itt pusztulunk. Menjünk tovább, arra a tisztásra, opnan többet látunk. Lehet, hogy már közel vagyunk a célhoz - biztatta őket Tyckler.

Most már ráülhettek az öszvérekre, ami kissé visszaadta az erejüket. A tisztás után szelíd lejtő következett, amely hágóvá szukült, és bozótos sztyeppben folytatódott. Az egész vidék úgy'lejtett, mintha távolabb folyó völgyét képezné. Jobbra, beláthatatlan messzeségben, hatalmas erdőség terült el, csupa faóriás, de valahogy nem olyan suru és bozótos, mint a dzsungel. Thillmann meglepetten kiáltott fel. Azután hosszan nézett a messzelátóján, majd ámultan suttoztá:

- Mahagóni... Istenemre, mahagóni!... -A többiek kissé értetlenül nézték a favágót. - Olyan kincs van itt előttünk, olyan mérhetetlen vagyon, amilyenről fogalmatok sincs! Társai mérsékelt lelkesedéssel vették tudomásul ezt a kétes értékű szerencsét. Egy jó gázlót rendes utat nagyobb örömmel fogadtak volna, de Thillmann mintegy szuggeráltan meredt a beláthatatlanba húzódó erdősegre.

- Sok pénz kell hozzá... Nagyon sok pénz. Szép csatornát vágni innen a legközelebbi mellékfolyóig, ahonnan leúszna a fa Kongóhoz, és ott arannyá válna. Az erdő ontaná a milliókat...

A legdrágább, téglavörös, fényes, puha Toona Serrata és a sok óriási Yarra, amilyen eddig csak Ausztráliában leltek, mozdulatlanul meredt rájuk a hegynék húzóú erdőség felől. Hajnalra elérték a Tuburi mocsarat. Innen még pontosan százhanninc kilométernyi útjuk volt a folyóig.

Hetedik fejezet

Dráma a dzsungelben

A televényes föld alacsonyra vert párájának fojtó, füstszű nyújtódzásában folytatták útjukat. Piros virágú oleanderek, oskaktuszok, kávécserejék és dús mimózasövények pompáz- tak a szívós, zöld iszapban. De mindenütt síri magányosság, halálos csend. Ez az oserdő mócsara. A levegő és a víz mérgezett. Fojtó, kék ködön keresztül, ibolyaszínűen borong a nap, és roppant hevétől izzik, forr az olajosnak tetsző sárréteg. Állat nem jár ide inni, madarat nem

látni. Csak nagy, fekete vízikígyók siklottak néha, és a bambukfák bolyos, keménypa- pírseru levelei furcsa zörejjel mozdultak meg az áthaladó kis karaván felett. Elelmiszerkész- letük fogytán. Akárhogyan is osszák be: hat ember számára kevés. Az őszvéreket is kíméle- tesen kellett használni, ami meghosszabbította az utat. Órákig nem szóltak semmit, és ha mégis beszéltek, csak rövid, ingerült szavakat váltottak. Eheto vad errefelé nincs, és hiába is lenne, mert puskát, töltényt, mint felesleges terhet, régen eldobtak. Pedig a legelső bennszülőtt faluban sok élelmet és pénzt kaphattak volna érte. A mocsár egyre puhább és süppedékesebb lett alattuk. Több méter magas, sziklás ösvényen vezetett tovább az út. Itt történt a katasztrófa. Az egyik őszvér hirtelen megbotlott valami koben, és rövid, halálós, sikoltó nyerítés után, másodpercek alatt eltunt a hínárban.

Dermedten álltak meg. Thillmannban volt ánni lélekjelenlét, hogy a másik rémült őszvért megragadjá a zablájánál. Nem mertek egymásra nézni. Valamennyien lebámul.tak a gyuruzo iszapra, mintha csodát várnának a halálos mélységtől, hogy esetleg visszaadja az őszvért. Azután kisimultak a gyuruk. Percekig álltak így. Rastignac váratlanul egész nyugodtan szólalt meg:

- Itt most már lefelé vezet az út. Elsosorban menjünk a sziklákról sík helyre. Csüggedten haladtak vagy félórát, míg újra leértek a mocsár járható folytatására.

- Megállni! - parancsolta Rastignac. Mindnyájan érezték, hogy most valami ijeszto fog történni.

- Idehallgassatok! Csak öt embernek van őszvére, és hatan vagyunk. Ha egyikünk itt marad, akkor talán az élelmiszer is elég lesz a többinek. Sorsot'fogunk húzni. Aki vesz, az megpróbál innen. visszajutni Fort Lamybe, vagy végez magával. Tudtok más megoldást?

, - Nem - mondta Thillmann. Mikor az őszvér leesett, magával rántott egy embert is a mélybe. Hoffer nem szólt semmit, de a félelemtől szinte elájult. Tyckler egykedvuen húztá meg az egyik őszvér hasa alatt a szíjat. Lothar egy lapos kövön ült, és valamit rajzolt a sárba, hallotta, amit beszéltek, de jóformán meg sem értette. Horn nyugodt volt, tudta: ennek így kellennie. Felírták mind. a hat nevet egy papírra, betették a kepibe, aztán odavitték a távolabb ülo Lotharhoz, hogy o döntse el a sorshúzást. A saját nevét húzta ki a kálapból. Csend volt. A tanár felállt, és révetegen ment néhány lépést. Ujjaival párszor végigszaladt kócos hajfürtjei között. Horn elfordult. Iszonyatos volt az egész, mint valami rossz álom. Felébredni! Felébredni! Hoffer, aki szinte beleorúlt a másodpercekbe, amíg a tanár kihúzta a cédulát, az egyik őszvér mellett állt, görcsösen megához ölelte az állat fejét, közben sírt. Thillmann, Rastignac és Tyckler a földet nézték. Lothar a mellette álló őszvérrel levett egy ásót.

Megemelte, nézegette, azután össz,eszóritott szájjal odament a háttal álló Homhoz, és fejbe ütötte. Ha lett volna némi ereje, megöli a fiút, de a gyöngé ütés csak a bort szakította fel. Horn megfordult. Rajta is úrrá lett a caffard.

Nem itt a mocsárban! Nem maradni itt egyedül! Belevágott a tanár arcába, hogy az hanyat zuhant, azután felragadott egy követ, és nekiugrott.

A következő pillanatban Lothar bizonyára szétlapult fejével maradt volna ott, de Rastignac, akinél a caffard Horn elleni régi gyűlöletét és a tanár iránti szeretetét két egyforma értéku szenvedéllyé fokozta, gáncsot vetett, hogy a diák felbukott a kovel együtt. tioffer tébolya a2 igazság felé hajolt, és közbe akarta vetni magát.

- Mit akar attól a fiútól? Miért ot bántják?! - de mielőtt elérhette volna a küzdöket, Thillmann visszalódította az őszvérhez:

- Lapulj, vagy megdöglessz!

Horn sem volt már a gyenge újonc, ezt Rastignac az első ökölcsapás után érezte. Foggal, körömmel, ököllel, hörögve és marcangolva verekedtek. Végkimerültségük kiegyenlítette a Rastignac javára elnyösebb eróviszonyt, és a szívós kis német átkapta a gorilla nyakát, derekával lökött egyet rajta, miközben a könyökhajlásába préselt fejet lerántotta; Rastignac, a testének hossz tengelye körül megfordulva, háromlépésnyire repült, és mikor fel akart állni, olyan rúgás érte orrán, száján, hogy ájultan fekvé maradt. A német fiú eltorzult arccal, lihegve nézett körül. Rastignac nem mozdult. Most hátulról, mikor már a küzdelem után mint győztes állt ott, ugyanazzal a kováccsal, amit ő ejtett el, tébolyult sikollyal Lothar csapta fejbe. A kovács súlya kevés erővel is szörnyű ütésre volt képes. Horn nem rogyott le. Vérző fejjel ugyan, de elkapta Lothar nyakát. Most a biztos helyzeteket kedvelő, alattomos Thillmann ököllel csapott le rá, és miközben elvakultan tántorgott, a favágó nyugodtan még kétszer fobesújtotta. Csak most zuhant le Horn eszméletlenül. Ugyanekkor Rastignac feltápáskodott. Szótlanul nézték egymást Thillmann-nal. Azután a favágó elismerően bólogatott:

- Ez a fiú vitte volna valamire.

Rastignac szétfűzött arcát tapogatta, és odanézett a cafatokra tépett ruhájú, mozdulatlan Hornra, akinek csendesen szivárgott a vér a fejéből. - Gyerünk - mondta.

N

Yolcadik fejezet

Élohalottak

I.

Az élohalottak azt a keskeny nyomtávú vasgályt építették, amely az egykori Német Kamerun francia protektorátus alá került részeit a régi Francia Kongóval kötötte össze. Ennek a kis ipari vasgálynak a felépítése a következő munkákat igényelte: elsősorban a legkönnyebb és legkellমেőbb munkát, a kotörést, azután a sok emberáldozatot kívánó oserdoirtást, a majdnem lehetetlen erőfeszítést igénylő terracementek építését. Itt volt a világ legyilkosabb klímája. Evente harminc-negyven milliméter eső esett, és a meleg sohasem szállt le negyven fok alá, de gyakran emelkedett ötven fölé. A munkásverbuválást Afrikának erre a részére tiltotta a törvény. Hogy mégis hogy készültek itt vasutak, töltések, muutak és eromuvek? Van rá elegendo munkaerő, és miután a halálozás rendkívül nagy, elegendo utánpótlás is. Egyszer csak kiderül sok bennszülött faluról, hogy lakói évek óta nem fizetnek adót. Hogy ezek az emberek nem tudják, mi az adó, sohasem látnak pénzt, kukoricalisztból és apró vadakból táplálkoznak? Ez igazán nem mentség. Adóhátralékukat ledolgozzák a Victoria-Brazzaville vasút építésénél. Azután ott vannak a bunöző légionisták. Ezek a kötelességmulasztók. Akik nem tudnak ügyelni a sivatagban felszerelési tárgyaikra, leisszák magukat, és elmaradnak a csapattól, békés polgárokat pofoznak fel. A Compagnie Discipline büntetőosztagaihoz beosztott légionisták zefíreknek hívják. És van egy közmondás, amely szerint ha sok a munka, sok a zefír, ha kevés a munka és több a harc, akkor kevesebb a zefír. Szóval, a szociális és a stratégiai körülményektől függ, hogy a légionisták többsége verejtékezve vagy vérezve

pusztul-e el. Hogy hogyan csinálják a katonából a zefírt? A tisztek és az altisztek tudják ezt a titkot. Olyan könnyű a légionistát szabálytalanságon érni, amely ismétlődés esetén az órán haditörvényszék elé juttatja. Ha azután a zefírekhez kerül, akkor vége. Élohalatl. Bennszülöt- tekkel összezsúfolva, férges, piszkos barakkokban, testet-lelket rothasztó éghajlatban. bika- csökkel ellátott örök felügyelete mellett, napról napra veri a követ, gyúrja a vályogot, hordja a sziklát, és a legkisebb vétségért olyan büntetést kap, hogy másnap nem tudja állati munkáját tökéletesen végezni, ezért újabb büntetés jár, amitől súlyos gyengeség lép fel. Mennél nagyobb a büntetés, annál rosszabb a munka, és mennél rosszabb a munka, annál szigorúbb az újabb büntetés, míg az utolsó energiafoslányocská is kiremeg a testéből, és egy korakás tövében vagy bikacsök alatt véget érnek a szenvedések. Kórház orvosi ápolás itt nincs. Dolgozni és megdöglenni; ez a biztos sors. Alomkór, malária, vérhas, tífusz, mérges kígyók, caffard, naponta szedik áldozataikat. Még a felügyelők és az altisztek is büntetésből kerülnek ide, és csak úgy maradhatnak itt, ha érzéketlen vadállatokká válnak. Szemükben az alkohol és a dizentéria sárgás, piszkos homályával, járnak a nyüzsgő roncsok között. Idegtépo, egyhangú szolgálatukat csak az emberkínzás, a végletekig sanyargatott áldozatok szenvedése teszi változatossá. Kohalmokon zörögnek a kalapácsok, recsego indákat csapkodnak a balták, csikorgó tengelyeken szállítják a homokot. Délben egy marék rossz fozelék, másfél liter víz és esetleg egy darabka rossz szagú hal. Közben elkészül a hatalmas szakasz Libreville-ig, ahol az Ogovén keresztül vashidat kell verni a vonal számára, és itt már a krokodilok is szedik áldozataikat. Két év alatt a teljes létszám kétszer cserélődött fel anélkül, hogy egyetlen ember is felmentést kapott volna büntetése alól. A halál adott felmentést valamennyinek.

„Horn csata közben ellenség előtti állásból dezertált, felszerelését elhagyta, és kétszázötven 'kilométernyire Fort Lamytól, a negyedik felderítő escfadrón a Tuburi, mocsarakban foglyul ejtette. A hadbíróság bunősnek mondotta ki... és három év travaux-ra ítélte. Büntetését a Victoria-Brazzaville vasút Compagnie Discipline-jénél kell kitölteni.”.

... És Horn, Libreville felett, a 1 10 km-nél belépett az élohalottak sorába.

II.

"Nem akarok meghalni! Nem akarok meghalni!" -ezt ismételte magában. Szétrombolt idegrendszerre, félőrülten került ismét vissza. Elhatározta, hogy ki fog szabadulni az éloha- lottak közül. Igen, neki innen meg kell menekülnie, és azután felkeresni okét. Akik leütötték a mocsárban, elbántak vele, mint egy veszett kutyával. A caffard. még ott égett a testében, ott világított tébolyult fénnel a szemében. Mint a mészárosok! Körülfogták és letaglózták ot! Ot, aki megosztotta velük a vagyont! Aki hordta Lothar puskáját a sivatagon át! Nagyon fog itt víg. yázni magára. Valami szisztémát eszel majd ki, ápolja a testét, takarékoskodik az erejével, vigyáz, hogy ne kerüljön büntetés alá. Igen! Igen! Kiszabadul innen; és azután sorra felkeresi oket. Lothamak bemászik éjjel az ablakán, és megfojtja, Rastignacot bunkóval veri agyon. És a többi is... Olyan rögtöni teljesülést kívánó, irtózatossá bosszúszomj kínozza, hogy. szinte belehalt. Horn, a diák, az ember, az idealista ott maradt a mocsárban fekve. Aki most ide, az élet mélységes fenekére visszazuhan, annak a szívében már nem volt érzés, az agyában nem volt emberi gondolat, csak a bosszú fogalmát tartotta meg mindabból, amit húszéves koráig megismer- mert. Utközben még

kicsempészett egy levelet az egyik ore, hajdnai bajtársa. Megígérte; hogy postára adja. Nem a nonek szólt. Lys Rouge iránti szenvedélye is elmúlt, mint minden érzés, ami riemes volt benne. Lothar novérének címére írt, ahol a tanár kisleánya nevelődött. Dupla borítékba tette a levelet, és azt írta fölé: "Kérem juttassák el sürgösen Lothar tanár kezeihez." A levélben ez állt; "Nem haltam meg! Ki fogok szabadulni innen, és kegyetlen bosszút állok. Elsősorban magát ölöm meg, irgalmatlanul és hidegvérrel. Ebben biztos lehet. Horn."

III.

A hídépítoknél dolgozott. A legnagyobb megfontolással osztotta be minden mozdulatát, és kerülte a legcsekélyebb szabálytalanságot is. Ha lesújtott rá a bikacsök, serényen igyekezett eleget tenni kínzójának. Éjjel szuggesztív erovel kényszerítette magát, hogy megszokja a férgek csípését. Azután nyolcadmagával a hegyoldalba került, külön kis kalyibába. Követ fejtettek. Itt csak este, a végzett keljesítmény után ellenorizték munkájukat, és egy bennszülött hordta fel a táplálékot. Az egyik közülük meghalt kígyómarástól.

- Idehallgassatok! -mondta fegyencársainak Horn. -Tüntessétek el a tetemet, és amíg nem fedezik fel, hogy hiányzik, elvégezzük az o munkáját is, és egy adaggal többet eszünk naponta. Két nap múlva megint meghalt egy. Tetemet a magas sziklaplatóról a rohanó Ogovéba dobták. Most már egész kielégítő mennyiségu élelmük és italuk volt. Horn minden reggel egy hatalmas sziklakölönchöz, ment, amelyet megemelt. Mitán három halott élelmével javult fel a kosztjuk, két hét múlva derékig emelte a mázsás sziklát. Mikor inspekció jött, egyszeruen aztjelentették, hogy délben még mind a három munkás velük dolgozott. És aká•milyen posztra került, meghonosította ezt a rendszert: halottat csak akkor jelenteni, ha felfedezik az eltunését. Addig naponta megosztani a tápláléktöbbletet. A bosszú caffardja leleményessé és rendszeressé tette. Nemcsak jobb kézzel verte a kavicsokat, amelyek verejtéktől és feltört tenyerek véreől voltak nedvesek, hanem bal kézzel is, hogy egyenletesen izmosodjék. Nem nézte, mit eszik, csak minden leheto módon táplálékot szerzett, mert tudta, hogy ez itt az egyetlen lehetőség ahhoz, hogy megmenekülhessen. Nem dohányzott, nem ivott bort, a néhanapján kijáró kapadohányt és vasárnapi vörösboradagját becserélte kenyérre, gyümölcsre. Stréber lett és hízelkedo, alattomos és képmutató.

Egy év múlva mikor a legtöbb vele egy idoben érkezett fegyenc múmiaszeruen lefogyott, vagy nyomorultul elpusztult, Hom öt kilóval lett nehezebb, és a hatalmas sziklakölöncot már majdnem vállmagasságig emelte. Rendszeresen tüntette el közelébol halott bajtársait, elvé- gezte a szerencsétlenül járt munkáját, és megette a napi adagját. Egy délelőtt feltörte a depót, ügyesen behatolt, gyógyszereket lopott, és elásta, hogy legyen elegendo kininje, mert a büntetotáborban gyalázatos volt minden egészségügyi intézkedés. Reggel és este légzési gyakorlatokat tartott; és éjszaka, álmában újra meg újra megölte valamelyiket az öt közül. Midon a nedves évszakban a rengeteg esotol az irtózatosségben pálottan gozölgött a föld, és lázas, bélhurutos ámyalakok lézengtek körülötte, Hom egy reggel a hatalmas sziklakölöncot a feje fölé emelte, és úgy tolta ki a magasba, hogy két könyöke egy vonalba került a vállával.

IV.

Egy év múlt el.

Talán az ormesternek feltunt, hogy valaki egyre erösödik, míg a többiek elhalnak, lehet, hogy véletlen volt: Hornt beosztották a mocsárlecsapoláshoz. Itt nem segített lelemény. Millió és millió szúnyog között, térdig iszapban, csöveketlerakni; egyértelmu volt a halálos ítélettel. Másnap kellett indulni.- Éjszak volt. Horn agya lázasan dolgozott. Megszökni... Lehetetlen. Beget jelenteni? Kikötik. Beteg itt nincs, csak munkás vagy halott. Ez volt az első éjszaka, amikor nem aludt, amikor nem kényszerítette magát, hogy pihenjen. Orszolgálaton volt. Kétségbeesetten töprengett. Öncsonkítás... Váratlanul, maga sem tudta, hogyan, eszébejutott a Vörös Liliom. Hónapok óta ez volt az első éjszakája, amikor néhány emberi gondolat is feltámadt benne megint. Vajon mi lehet Lys Rouge-zsal? A fénykép most is ott volt a zsebében. Sohasem nézte meg ezt alapjában véve utálatos felvételt. Pedig Lys Rouge azt mondta, hogy ha egyszer igazán kilátástalan helyzetbe kerül, nézze meg a képet. A gonosz Ghut hatalma ettől megtörik. Egész valójával már régen ennek a gonosz szellemnek a hatalmában volt. Ahogy vizsgálta belülről önmagát, most egész határozottan konstatálta, hogy nem ember már, hanem démon, legalábbis könyörtelen démonok tartják megszállva, és ez a szívós egészsége tulajdonképpen lelki betegség. És, mintegy visszakíváncozva eltemetett régi énjéhez, kivette zsebéből a Vörös Liliom fényképét, kibontotta a papírból, amelyet még Marakeschben csukott össze az emlék felett, és nézte. Nézte...

Azután elorenyújtotta a nyakát, kimeredt a szeme és úgy nézett. Izgalmában elfulladt a lélegzete... Igen! Lys Rouge fényképe segített rajta!

Egy hónap múlva a kormányzó büntetésének hátralevo idejét kegyelem útján elengedte, és beosztotta újra az ezredéhez, rendes katonai szolgálatra.

Kilencedik fejezet

Helyorség a Kongónál

I.

Az' órán katonai bíróság hitetlenkedve csóválta fejét, mikor a Compagnie Discipline párancsnoka jelentette, hogy egy büntetés alatt álló közlegény vállalja a másfél év előtt kiderítetlenül maradt emlékezetes gyilkosság megoldását, a kormányzósági palotában megölt tisztet illetően. Megjegyzés: a közlegény e bejelentés előtt igen rossz szolgálati beosztást kapott, ezért ő maga, Lorion százados nem sok hitelt ad szavainak. A legényt mindenesetre orizetben tartja, felsőbb utasításig, és ha misztifikált, úgy intézkedni fog szigorú büntetése iránt.

Az elnök minden lelkesedés nélkül mutatta meg a titkosszolgálat ezredesének a különös jelentést:

- Ezek a fickók sokszor azért, hogy néhány napra elkerüljenek a munkahelyükről, a kötelet is megkockáztatják.

- Én sem fuzök különösebb reményt a dologhoz. Valami igazi légionistaötlet rejtőzik mögötte - mondta az ezredes -, a fickót mindenesetre'hozassa ide, Oránba, de vasra verve, mert lehet, hogy jó szökési alkalomban bízik útközben. Az ottani kihallgatását ebben a kényes katonai ügyben semmi esetre sem lehet foganatosítani. Az ördög nem alszik, és ezek a légionisták már csináltak meglepetéseket.

...Horn ott állt az órán katonai ügyészség egyik termében, az ezredes előtt.

- Nos? Mit tudsz? És honnan tudod? Vigyázz ember, mert nagyon esztelen tréfába fogtál, h'a bolondot járatsz velünk. Akarsz leülni?

- Nem vagyok fáradt, mon colonel. Amit tudok, ahon nem értesülés útján jutottam. Kezembe akadt ez a régi újságfoslány, amelyben te van írva a bűntény, és azt ígéri, hogy aki felvilágosítást ad a kivételéről, az, ha büntetés alatt áll, kegyelemben részesül. Mon colonel! Engem aznap a mocsarakhoz küldtek dolgozni. Én reggelig töprengtem, és megoldottam a gyilkosság rejtélyét.

Az ezredes felemelkedett, és haragtól villogó szemmel nézett rá.

- Szóval mégis! - kiáltotta. - Mégis egy átkozott tréfa, és kíséret a kötelesség alól való kibújárásra!

- Hallgasson meg, mon colonel! Ezt ön megteheti akkor is, ha csaló vagyok! Egy perc ez esetben sem számít!

Az ezredes meglepte a nyugodt, határozott hang. Visszaült, és néhány másodpercig figyelmesen nézte az előtte álló, feketére sült, elszánt, csontos embert. Cigaretta gyújtott. - Szóval, te azt hiszed, hogy amit egy ország rendszere, minden szakértője, a hadvezetés és a titkosszolgálat együtt nem tudtak kideríteni hónapokon keresztül, azt te, fickó, megfejtetted?

- Azt hiszem, mon colonel.

Az ezredes uralkodott magán.

- Beszélj.

- Múlt két gyermekével, az egyik tizenkét és fél, a másik kilencéves, a gyilkosság előtt két nappal szökött meg a védőőrzetből. Így áll ebben az újságban. A helyorségnek csak egyetlen kis ablaka volt, az is ráccsal ellátva, még a legsoványabb ember sem fért be rajta. A tisztet a szűrés hátulról érte, a veséjénél. Ezt összegeztem. Mit gondolsz, mon colonel, ha valaki hátulról gyilkol, az miért vesén szúrja az áldozatát ahelyett, hogy egyszerűen a szívébe döfné?

- Nem értek a gyilkoláshoz.

- Én engedelmelemmel, igen. Küldjön ki egy embert, mon colonel, és lehet hogy még most is megtalálják a kis szellőztetőablak külső kilincsén azt a vékony, de erős kötelet, amelyet a tett elkövetése után egyszerűen leszakítottak. De valószínűleg a csomója és egy kis darabkája ott maradt rajta. Ha ezt a kötelet megtalálja az emberük, akkor intézkedjen, mon colonel, hogy a szemközti mecset imámját, mint tettestársat, nyomban letartóztassák.

Az ezredes egy papírvágókéssel döfködte az előtte fekvő mappát. Gondolkodott. Azután csemetett. Az altiszt jött be.

- Vegyük le a bilincset erről az emberrel. Egy katonai orjárat menjen ki a Suradja mecsethez mindenkit, aki ott tartózkodik, vegyenek orizetbe. - Azután a csukóit dörzsölo, megszabadult Hornhoz fordult.

- Te velem jössz. Vagy kívánsz elöbb még valamit? . - Egy cigarettát, mon colonel.

..Az ablak külső kilincsén megtalálták azt a csomóra kötött, vékony kötelet. Az ablak alsó sarkában egy egész kis darabot gyémánttal kivágtak.

- Itt kívülről bedugtak egy drótot, amely horogban végződött, felnyúltak vele a kilincsig, és lehúzták úgy, hogy az ablak kinyílt - magyarázta Horn. - Felnőtt nem fért volna be az ablakon, de egy sovány tizenkét éves gyerek igen. A szemközti mecsetből vékony kötéllal hurkot dobta a kilincsre és merosítették a túlsó oldalon is. Egy gyerek itt este nagyon könnyen átjuthatott észrevétlenül húsz-harminc gyors fogással. Azután kivágta az üveg sarkából ezt a szilánkot, és dróttal felnyitotta belülről az ablakot. Múlt kisfia valószínűleg elég

sovány volt ahhoz, hogy beférjen az ablak közepébe vert egyetlen rács és a fal között. Azután elbújt. És természetes, hogy dereka táján szúrta le a tisztet, mert egy kisfiú, ha magasabbra emeli a kezét nem tud erot kifejezni. Így is hihetetlenül eros gyerekek kellett lennie, akit sokáig készítettek elo erre a buncselekményre. A gyilkosság után egyszeruen elzárta belülrol az ajtót, újra kimászott az ablakon, azt kívülrol becsukta, visszakapaszkodott a kötélén a mecset tornyába; a kötelet megrántották, hogy elszakadt, de a bogot nem tudták eltávolítani az ablak kilineséről, viszont a vizsgálat figyelmét elkerülte.

A tisztok csendben álltak körülötte. Az ezredes szólalt meg eloször: - És erre mind magától jöttél rá? Hogyan?

- Hónapokkal ezelott egy táncosno fényképét csomagoltam be ebbe az újságba..

Azon az éjjelen, mikor tudta.m, hogy másnap a mocsarakba kell mennem, elovettem a fényképet, és közben megpillantottam ezt a hírt. - Megmutatta az újságoldalt, amelyben a Vörös Liliom fényképe volt.

A tisztok nem mertek egymás szemébe nézni. Ok vezették a vizsgálatot és a rendőség politikai osztályának a fonoke, aki szintén jelen volt, de jobban szeretett volna, másutt lenni. Az ezredes, a társaság iránti malíciából; megkérdezte Hornt, hogy hány éves.

- Húsz leszek, mon colonel.

- Hol voltál, mikor a gyilkosságot elkövették? - Bel Abbesben feküdtem az ezredemmel.

...Horn csak azt hallgatta el, hogy ot is érte derékmagasságban egy szúrás attól a szokatlanul eros gyerektől, és azon az éjszakán, midon kicsomagolta a fényképet, és megpillantotta a kormányzóság hirdetésményet, valahol a sötétben hirtelen felvillant elotte a Di Djemma el Mansur föld alatti folyosójában a feltunoen sovány gyerek gyulölköző szeme, az öngyújtó lobbanásnyi fényénél. Két hét múlva visszahelyezték az ezredéhez, hogy további szolgálati idejét letöltsse. Hátralevo büntetését kegyelem útján elengedték.

II.

Eloször bel Abbesbe került, és két hétig élvezte népszerűségét, amit egy szemfüles újságírónak köszönhetett. Valami kiszivárgott a történekből, és az ezredesnem nem volt kedve hozzá, hogy letagadja az igazságot. Különösen, miután az elfogott pap töredelmes vallomása egyezett Hom megfejtésével. Különben is minden alkalmat megragadtak, hogy a légió legfobb ügynökségét: a romantikus reklámot, működésbe hozzák. Tízezer szörnyu névtelen hulla csak egyszeru statisztikai adatként lett kezelve, de egy hostett, valamelyik feljebbvaló nagylelku gesztusa, egy jól sikerült humoros katonacsíny, amit megbocsátottak; egy közlegény ritka karrierje olyan ügyesen került dobra, hogy a légió legendás hírének mágnesse tömegeket csaljon lépre. Ezért nem sajnálták a fiatal Homtól sem a dicsoséget. Az már nem került újságba, hogy bel Abbedsbol elindították az újrászervezett escadronjához, amit a megmaradt harminc emberből egészítettek ki, és Fort Lamyba egyéves helyorségi szolgálatra osztották be. Szóval, a legendás hos a legelhagyatottabb, legcivilizálatlanabb Konhóhoz került. És mintha a régi történet játszódna le újra útközben, a Bar el Ghazal völgyében, az escadron egyesült Rawson ornagy szaporjeivel, hogy üldözzék Szinzát, akinek képe még mindig ott függött egyes feltuno pálmák törzsén.

...Horn orségben állt. A völgy hus csendjében néha távoli vadállatok hörgése hallatszott, és álmukból felriadt kakaduk felelgettek rá vissza rikoltozva. Az alang-alang fu kesernyés illata nehezedett a levegore, és a pálmák széles sötét

levelei olykor összezőrdültek a tovalopodzó majmók fürgé árnyai mögött. Egyszer csak észrevette, hogy Rawson omagy áll mellette. Nem is hallotta, ahogy jött, csak feltunt, mintha a földből nőtt volna ki. Cigarettazott.

- Maga az a bizonyos Hom, aki egy éjszaka alatt megoldotta az oráni gyilkosság rejtélyét. -Nem kérdezte, állította.

- Si, mon commandant.

- Magáról sok érdekest hallottam. - Cigarettazott. - Német, persze... Hány iskolája van? - A gimnáziumi érettségim elbuktam, mon commandant. Ezért álltam be a légióba. Az ornagy megkínálta egy cigarettával.

- Országban vagyok mon commandant.

- Rágyújthat. A felelősségemre. Kétféle katona van, az egyik, amelyik a fegyelmezettsége révén ér el valamit, a másik, aki az esze miatt. Az utóbbiak nálam elkövethetnek kisebb szólgálati vétségeket. - A saját cigarettájáról adott tüzet. Osz, okos arcú kis emberke volt az ornagy. - Szóval, a szülői pofonok keménysége elöl menekült ide. Hát ez piramidális. Azt hiszem, Afrika nem is olyan rossz hely magának. Angol szolgálatban még többre is vihetné - tette hozzá kissé jelentős hangsúllyal. Azután rátette a fiatalember vállára a kezét, és a szemébe nézett. -Mit tenne maga például, ha megbíznák ezzel a rablőldözéssel?

- Semmi esetre sem üldözném így, ahogy mi., dobszóval.

- Ugye?! - mondta diadalmasan Rawson. - Gratulálok, fiam. Isten áldja meg - és továbbment. Finom léptei alatt megrecesent a száraz gally, azután eltunt.

III.

Fort Lamy helyorsége az oserdo belsejében, egy kis erodításban volt; a malária, az álomkór, az izzó trópusi fészkeinek közepén. Heteken keresztül soha semmi sem történt, ami megzavarta volna az egyhangúságot, az alkonyatkor lezuhanó trópusi zivatart, a, fülledt mosogatórongy-szagú nappalok párás forróságát, a komor, mozdulatlan, dús fakoronák tömegét, vadállatok éjszakai koncertjét, madarak kajdácslását, az afrikai garnizonélet rdegsorvasztó, fulladt tespedését. Boldogan lesték azt a kis motorzúgást, amivel minden hat ' hétben egyszer leereszkedett az erod mögötti irtványra a postarepülőgép, hogy sietve tovább szálljon eről az elhagyott vidékről. Elkínzott fejek, vágyakozó pillantások követték hosszú spirálisát, amellyel a rossz starthelyről felemelkedett. Szolgálat jóformán alig volt. Az erod kapujától ötvenméternyire eltávolodni komoly életveszélyt jelentett. Heverték az ágyakon, tébolyult gépiességgel végezték a paquetage-t, odöngtek az udvaron, és csak a folytonos alkohol tette elviselhetővé ezt az életet. Volt, aki valamiféle nyelvet tanult, a másik vallásos munkát kezdett írni, míg egy éjjel üvöltve követelte, hogy feszítsék keresztre, mert ő a Megváltó. A fiatal orosz tizedes fejbe lőtte magát a kázinban, egy szájharmonika szomorú melódiája közben. Tadié, a "colonel", megjelölt falevelekkel passziánszozott naphosszat. Horn most már jól ismerte a menekülés útját, erod volt, akklimatizálódott, és eddigi élményeihez képest aránylag könnyű lett volna megkísérelni a szökést. De...

De a kötélháncos, ha egyszer lezuhan a magasból, és összeforrtak törött tagjai, nem képes többé végigmenni a dróton. Nem bírta rászánni magát. Egy teljes évig naponta készült a szökésre. Megvolt a felszerelése, összegyűjtött elegendo élelmiszert, és egy szomszédos törzs fonókéből két ösvét is tudott volna szerezni. Azután este a megfigyelőszáncra elnézett a távolba amerre a

Tuburi mocsarak fekszenek a dzsungelen túl. A sok titokzatos, mozdulatlan, nagy fakorona dús lombozattömbje mozdulatlanul csillogott a holdfényben, és Horn szívét fájó emlékezés préselte össze. Nem mert szökni...

Tizedik fejezet

Szabadulás

Azután magától jött az alkalom. Ugyanúgy, ahogy egyszer régen, még a körülmények is hasontatosan. Az angol szaporók újra nyomában voltak Szinzának, és Fort Lamy rádióértesítést kapott, hogy induljon délkelet felé, lehet hogy így útját vágják a hordának. A csapat azon az ösvényen menetelt, amelyen valamikor a hat elszánt ember keresett szabadulást. De egy jól felszerelt csapat könnyebben és gyorsabban halad előre, így negyvennyolc óra alatt elérték a fennsíkot, amely attal a Tuburi mocsarak kénhidrogénes buze terjengett. Messze, a túlsó hegyoldalon, igen... igen... Hom tisztán látta, ahol a mahagónierdo volt, most apró pontok nyüzsögtek, egy daru acélkunyhója szaladt a levegőben valami gépalkatrésszel, és távolabb, tompa dörrenéssel, kirobbantott sziklák röptek szanaszét. Más is megtalálta a kincset érő erdőt?... Az tisztán látszott, hogy csatamunkálatok folynak. A térkép után ítélve, valószínűleg a közeli Lon folyócskát akarják erre vezetni, hogy a mocsáron át faúsztató összeköttetést létesítsenek a távoli Szanga folyóval. Akkor majd úgy, ahogyan Thillmann mondta, a fa leúszik a hegyről, és a Kongóhoz érve arannyá válik. Hipnotizáltan meredt a hegyhát horpadásában dolgozó, apró, mozgó alakokra... Istenem! Innen igazán egy macskaúgrás már a Szanga folyó, amelyről akár egy lélekvesztővel lesiklana a Kongóig...

Négy nap alatt Bananában lehetne. A tenger partján...

- Mondja, sergenty, oit a hegyhátban kik dolgozriak? -kérdezte az ormestert.
- Valami erdőirtás lehet. Ördög tudja, hogy kicsodák. Az már angol terület. Itt a völgyben a határ.

De hiszen!... Hiszen akkor ok nagyon ostobák voltak. Nem kellett volna feláldozni senkit, nem kellett volna az ösvér sem. Milyen örületesen egyszeru, milyen nevetséges volt ez az egész éragédia ami velük történt. Csak le kellett volna futni itt a völgybe és át a dombra. Ott már angol területen vannak, biztonságban. Szeretett volna nevetni vagy sírni, visszaforgani az idő kerekét ahhoz a lidércnyomásos naphoz ott a mocsárban, mikor az ösvér lezuhant, és a visszaforgatott időben mindent megváltoztatni.

Ejszaka, hason csúszva hátrafelé, lassan távolodott a táborától. A hold késon kelt. A túlsó hegyoldal mögött már látszott a hosszú, ezüstszínu derengés; a lejto tisztásain úgy emelkedik ki a fák délibábszeru, hatalmas fehérségéből, mintha mély tóban állnának, de a völgyre még sötétség borult. Sebesen futott le néha bukfencezve gurult, majd újra talpra állt. Most már fuss vagy fizess!

Letépett magáról minden felszerelést, és szétdobálta a bozótok között, mert ha ,ravaux-ra is ítélik miatta, mindegy; de a hatlövetu bulldog revolvert nem dobta el. Ha elfogják, pontot tesz egy golyóval a kaland végére. Így ért le a völgybe. A fehér izzás időközben egyre szélesedett, és a szemközi erdoségek mind nagyobb területen csillogtak, ragyogtak ettől a sugárzástól, amely e pillanatban még a glóbus másik féltekéjén fénylo hold reflexe volt csupán. Most... Csak néhány száz méter futólépés... Hirtelen hasra vágódott. Jobbra, pár száz méternyire egy másik lejton ámyak mozognak. És... Elállt a szívverése! Kepik! Francia katonák! Talán határörök! Vagy egy másik portyázó különítmény?

Szeretett volna beleharapni a földbe, ahogy lapult. Ovatosan kúszott tovább. Azután görnyedten, fedezéket keresve, szaladt előre. Most, mindössze tízlépésnyire bricseszadrágos, francia lovastiszt tunt fel, közvetlen elotte. Egyszerre torpantak meg. Legegyszerubb lenne lóni, gondolta, de itt a völgyben ez úgy viszhangzott volna, mint az ágyúlövés. A tiszt hirtelen kihúzta magát, és három lépéssel közelebb jött.

- Közlegény! Nevezze meg a századát!

- Negyedik század, mon adjatant! Orjáratban vagyok.

- Hazudsz! Hol a fegyvered?! Indulj elottem! Én avantg!

Ebben a pillanatban hirtelen elrúgta magát a földtol és odazuhan a tisztre, hogy mind a ketten felborultak. A tiszt azonban meglepoen eros volt. Horn, aki vassá edzette minden izrnát, döbbsenten érezte hogy ellenfelében emberére talált. Pedig sürgös lett volna, hogy továbbjus- mert a távolban feltunt kepik tulajdonosai bizonyára máris keresik a hadnagyukat. A

ttanas után egy ökölcsapás érte amirol kis híján eszméletét veszítette, azután nyolcvanöt

•ilójával együtt a tiszt úgy dobta fe, l magáról, mint valami labdát. A derekát erosen beleütötte •y fába. Baromi ero volt ebben a tisztben, de Horn sem ért kevesebbet a küzdelemben. Máris •yjszacsapott, és most szabályos bokszharc kezdodött. A francia horogütése elcsúszott, a fülét •rolva, és kivédte a német jobbkezes groschéját, de nem tudta fogni Hornnak azt a balkezes •gyenesét, amibe egész testsúlyával beledolt úgy, hogy a tisztnek orrcsontja, foga törött bele, ás megszédült egy pillanatra. Ez elég volt ahhoz, hogy Horn elkapja a nyakát, és egyetlen r", •öükással, mintha a motor gyújtómágnesét törte volna el, szinte megbénítsa ellenfelét. Ujra 3eesapott, most már teli horogütéssel; a tiszt állkapcsa hangos recsegéssel tört el, de ebben '•z irtózatoss kínjában is rángatta a fejét, és két karjával magához húzta a légionistát, hogy az •e tudjon ütni. Így álltak, arc az archoz, lihegve, egy másodpefcig. És most a hegy felett áyorsan; de méltóságteljesen felúszott a mennyboltra a teljes hold, szinte fényszóróizzással .árasztva el a tájat. Ebben a fényben pillantotta meg eloször Horn küzdotársának arcát, ítözvetlen maga elott. Egy lélegzetvételn yi ideig zsibbadtan állt, azután jobbjával még erose- bben szorította meg ellen#elének a torkát és szörnyu erofeszítéssel ellenkezo irányba rántotta. A francia tiszt csak egyet sikoltott, miközben tört nyakcsigolyával, holtan zuhan a föláre, Horn lábához.

Ibrahim ben Szinza volt!

Második rész

Elso fejezet

A második

I.

Scribe felügyelo a folyóparti lebujokban próbálta megtalálni a Nyulacskát. Az, hogy két

napja hiába kerési, már igazolta elotte, hogy jó nyomon jár. Nyulacska szereti a lebujokat, vidám, könnyelmu fiú, és ha sehol sem lehet megtalálni akkor vaj van a fején. A Paradicsom tulajdonosa szerint lehet, hogy nincs is Londonban; mert napok óta nem látta. Ezt a besurranó folvajt azért hívták Nyulacskának,

mert alacsony természetéhez mértén rendkívül nagy fülei voltak. Ahogy legutóbb Bradford főorvos lakását rabolta ki egy várakozó páciens nagyon emlékeztetett Nyulacska módszerére. Scribe még elhatározta, hogy átmegy a folyó túlsó partjára, talán a Zöld Boszorkánynál több szerencsével jár:

- Halló, Scribe! Jobb whiskyt nem talál Londonban mint ez?

A folyami ren. dorség egyik tisztje; Grantley tért be a lebujba grogot inni.

Miután szolgálata idekötötte az alsó rakparthoz, nem volt más választása, ha megszomjazott, mint e lebujok egyike. De nagyon csodálkozott, hogy a cityben rendőség gourmand hírében álló felügyelője whiskyt igyon ezen a helyen.

- Mondja, Grantley - mondta a köpcös kis felügyelő, aki minden formáságot gyűlölt, még a köszönést is. --Nyulacska nem látta?

- Hogy a fenébe ne. Tavaly én fogtam el szaharincsempészésért. Kiszabadult már?

- Kétszer is. Szóval, azóta nem látta. Hm... Akkor átmegyek a túlsó partra is.

- Ha elkísér ide a rakpartorségre, átviszem a motorossal. Ellenorzo körúton vagyok. - Nagyszeru! Gyerünk.

Lementek a kerület kikötőirendeltségéhez. Egy ormesCer jött eléjük. - Van valami újság, Croft? - kérdezte Grantley.

- Semmi, sir. Egy órával ezelott holttestet fogtunk ki, értesítettük a sérülési osztályt.

- Nos -fordult Scribe-hez a fogalmazó -, átvigym a másik partra, a Zöld Boszorkányhoz? - Várjon, magát nem érdekli a holttest?

- Itt a folyó partján van úgy, hogy kettot is fognak ki egy éjjel. - Hm...

Ongyilkosságról vari szó?

- Ugy látszik.. Szabályszeru Temze-hulla, részben felbomlott állapotban, a külső erosiak nyomai nélkül -szólt az ormester, mint valami látélet.

- Nem csinálna hatásköri kérdést, Grantley - mondta Scribe -, ha én, city-állománybeli létemre, megtekinteném? Nézze, ha holttest van a közelben, azt nekem látni kell. Epp fordítva van nálam, mint másnál: nem tudok aludni, ha nem láttam.

- Ugyan, Scribe! Micsoda beszéd ez régi barátok között! Akár le is fényképezheti!

A halott a kis faház mellett feküdt, újságpapírral letakarva, Scribe figyelmesen megnézte. - Mióta szőigál maga, Croft? - moridta az ormesternek. - Tizenkét éve.

- Hm... Csodálom, hogy ormester lett. Nálunk a Cityben az ormesterek meg tudnak különböztetni egy sétatálcát egy vadgalambtól. Ugyanis körülbelül annyi a különbség a maga halottja és egy vízbefulladt között. Ezt az embert a vízbe dobták, miután már nem élt. A fonököm, Connor fofelügyelő azt szokta mondani, hogy nem lehet senki jó detektív anélkül, hogy rossz orvos ne lenne egyben.

-Jól megvizsgálta a halott arcát zseblámpájával. -Nézze meg a szemét, barátom. Nyoma sincs a vérömlésnek, amit fulladás esetén látni. Az arca egyáltalán nincs elszínezodve, és a mellkasa sehogyan sem emlékeztet vízi holttestre.

- Mégsem látok külsérelmi nyomot - mondta Grantley.

- Maga szerint a külsérelmi nyom ott kezdodik, ha az áldozat fejét lakatos veri szét? Honnari tudja hogy nem itattak vele arzént, nem törték el a gerincét?

Egyáltalán, megnézték már tüzetesebben a tetemet? Azt hiszem, nem lesz jelentés belöle, ha citybeli ember kigom- bolja a kabátját ennek a halottnak. Connor meg szokta maguknak engedni még azt is, hogy letartóztassanak embereket nálunk.

- A parti rendőség nem ismeri a központ és a City piszkolódásait. Tegyen, Scribe, amit jónak lát, csak fel ne boncolja, amíg a bizottság nem jött ki

-mondta Grantley.

A köpcös felügyelo nehézkesen letérdelt a halott mellé jól vasalt nadrágjában, szép, barna felöltőjében a sárbá és kigombolta a halott kabátját. Néhány másodpercig valamennyien csendben, mozdulatlanul meredtek a tetemre. Azután Scribe begombolta a halott kabátját, felállt és izgatott, de hivatalosan határozott hangon mondta:

- „Az ügy a Cityre tartozik, mert összefüggésben áll egy igen nagy buncselekménnyel amelynek kiderítésére szabad kezet kaptunk a belügyminisztériumtól. Azonnal telefonálok Connor fofelügyelonek. Addig senki sem nyúlhat a halotthoz.

II.

Connor reflektorfényben nézte meg a halottat. Kabátja alatt szúrás nyoma látszott, amely valami vékony eszköztől, valószínűleg tortól származott. Korát nem lehetett meghatározni. Átnézték a zsebeit, de sem tárgyat, sem írást nem találtak nála. A szúrásnak kimeneti nyílása is volt, hátul a lapocka alatt.

- Nézze, Scribe - mondta Connor -, érdekes ez a zseb. Ruhája, fehémemeje már eléggé szétfoslott az áldozatnak de, azt hiszem, intelligensebb polgárember lehetett. Itt, a felső zsebnél, nézze ezt a két-három fakó helyet. Olyan ember volt, aki állandóan töltőtollat és csavaros ceruzát hordhatott itt, és az írón vagy a töltőtoll biztosítócsatja alatt kissé kikopott a szövet. Csavargó, napszámos nem hord magával töltőtollat.

Együtt mentek vissza Scribe-bel a rendőrségi aulón.

- A hullaházban holnap, boncolás előtt, még egyszer alaposan megnézem. Intézkéjék, y a halott ruháját hozzák be hozzám. Jelen leszek a boncolásnál is. Hol tegyem le? ho•

- Most már a kapitányságnál, fofelügyelo úr. Egy óra múlva kezdődik a szolgálatom. - Az ördögbe is, Scribe! Ne packázzon az egészségével. Az embernek aludni is kell. - De már újra visszakalandozott gondolatban a gyilkossághoz.

- Tudja, Scribe az az érzésem, hogy nehéz ügy előtt állunk. Ez az eset még jobban megerősít abban a feltevésemben amit a főkaptány-helyettes oly mereven visszautasít: ennek a torrel való gyilkolásnak közvetlen köze van a „Nagy Ügyhöz”. Ez a második ilyen halálos szúrás.

- Ne haragudjon, fofelügyelo úr, de én nem látom az összefüggést. Ön általában nagyon szukszavú ember, örülök, hogy velem sokszor kivételt tesz, és most kérem, magyarázza meg, miért gondolja ezt?

- Elsorban a gyilkosság módja.

- De hiszen senki sem tudja, hogy milyen fegyverrel ejtik ezeket a keskeny sebeket. ' - Gondolja? No jó. Itt vagyunk, Scribe, leszállhat. Vizontlátásra.

III.

Hajnalodott. A piszkos, tejszínu derengésben még egyre szitált az apró szemu eso. Connor a városon kívül lakott egy villában, de mielőtt hazaért volna, kiszólt a sofornak, hogy álljon meg, és visszaküldte az autót, hogy gyalog folytassa útját. London nyugati városrészének villanegyede felé a rossz híru Knightsbridge környékén kellett áthaladnia. A Horned Owl klub ablakai világosak voltak. Miután Connor szükségét érezte, hogy egy csésze eros kávé igyon, nyugodtan becsöngetett a rossz híru klubba. Nem ijedtek meg tole az ilyen helyen, mert ritkán fordult elo, hogy vendég minőségében letartóztatott volna valakit. Ilyenkor szemet hunyt ha kisebb bunözöket, Londonból kitiltott

egyéneket fedezett fel. Még szóba is ereszkedett velük, és úgy tett, mintha nem tudná, hogy az illetőt szívesen látnák a rendorségen. Connor sokszor engedett futni, szabályellenes módon; kis bunösöket, ha úgy érezt, hogy nem tisztán aljas indok vitte őket bunbe. A főfelügyelő orvos volt. A dél-afrikai Johannesburgban végezte az egyetemet, és katonatiszt lett az angol gyarmati hadseregben. Miután leszerelt belépett a rhodesiai rendorség idegenellenőrző osztályára, Ezzel tulajdonképpen ezt az útját készítették elő, amely rövidesen a Scotland Yardhoz vezette. Mint rendőrfelügyelőt helyezték át arra az osztályra, amelyen a Dél-Afrikában szolgált detektívek teljesítenek szolgálatot, a Londonban működő gyarmati bunözök hathatósabb üldözése végett. Ő fogta el a nagy Kymberley" gyémántok rablóit, akiket öt éven keresztül hiába keresett Európa rendorsége. De rövidesen újabb sikere volt, szintén nem gyarmati ügyben. Amikor a Scotland Yard rendes állományába került, félévi zseniális és roppant erofeszítéssel megtisztította Londont a legnagyobb kábító-szercsempész bandától. Szemében valami szelíd, szomorú jószág ült. Nem volt még öreg, de haja, érdekes módon, a fej közepén, négy ujj széles részen, teljesen osz volt. Bátorsága és ereje a ponyvaregényhos detektívek mintaképévé tehetett volna. Különben hallgatag, kissé melankolikus kedélyű ember volt, finom csendes és határozott.

Mikor a klubba lépett, már alig néhányan voltak csak együtt, kései fennmaradók. Connor senkivel sem tördött, leült az egyik sarokba, és csendesen itta a feketéjét. Hirtelen figyelmes lett egy nőre, aki nem sokkal távolabb ült, egy idősebb kopott külsejű férfival. Ez a férfi olyan kopott volt, hogy még a nem túlságosan elokelo Horned Owl klubban is feltűnt toprongyos- ságával. Amellett az arca, a mozdulatai, az egész lénye azt mutatták, hogy finom, művelt ember lehet, bár volt valami markáns. és durva is napbamított arcába. A lány, akivel ült egészen fiatal volt, nem lehetett több húszévesnél. Nagyon ideges volt, és feltűnően sokat dohányzott. Ha most izgalmaiban többet is szívott, mint általában, azt máris megállapította Connor, hogy e nő a legjellemzőbb egy olyan nagyfokú dohányzási szenvedély ami még férfiaknál is túlzott.

Két-háromszor megragadta a férfi kezét, azután sírva is fakadt. Ugy látszik, eredménytelen volt a kísérlete, hogy rávegye valamire a mellette ült. Végül izgatottan felugrott és elsietett. A másik ember nyugodtan ülve maradt. A nő közvetlenül Connor asztala előtt haladt el, nagyon feldúlt arccal és kisírt szemmel. A detektívfelügyelő orrcimpái meg- mozdultak. , A legfinomabb Atkinsont használja" - állapította meg magában. Nagyon drága parfüm, általában a leggazdagabb emberek vásárolják. A nő ruhája finom •volt és ízléses, látszott, hogy elokelo szalonban készítették. Hogy kerül ide ez a nő, aki valószínűleg valame- lyik gazdag londoni család tagja? Connor utánasietett. Tudta jól, hogy a Knightsbridge környéke ebben az órában nem a legalkalmasabb hely egy jobb társadalmi osztályból való nő számára. Meglepetéssel látta hogy a nő nincs egyedül. Valaki várta a kapuban. Tipikus jassz. Együtt siettek át a Horned Owl klub előtti elhagyott téren, és izgatottan vitakoztak. Alig értek a sarokra, a csirkefogó eroszakos lett, követelődött, megragadta durván a nőt, aki rémülten nézett szét, de segítségért kiáltani nem mert. Végül a kis tolvaj mellbe taszította, elragadta retiküljét, és futásnak eredt. A nő kísérletet sem tett, hogy védekezzék, vagy visszaszerezze a holmiját, állva maradt ott, gyorsan rágyújtott egy cigarettára, mert, úgy látszik, az öngyújtóját és a cigarettatárcáját nem a retiküljében, hanem a kabátzsebében hordta. Azután elsietett ellenkező irányba.

A csavargó végigszaladt a tér mentén, és befordult a legközelebbi

mellékutcában. Itt azonban valahonnan egy hatalmas nyakszirtcsapással megragadták a gallérját.

- Hoppla! Állj csak meg, Nyulacska! Hová olyan sürgösen kora reggel! -mondta Connor barátságosan, de úgy fogta a kezébe került nyakat, mintha a marka acélesztergapad lenne. - A fene egye meg! Ez az én formám! Mikor a legártatlanabb vagyok, éppen akkor futok neki a fofelügyelő úrnak.

- Csakugyan olyan ártatlan vagy? Ezt a futást egészségügyi testmozgásnak tekintsem? - Új kalapom van. Tetszik látni, hogy új kalapom van, és nem szeretném, ha megázna. - Látom, hogy új kalapod van. Szürke nyúlszor, fekete szalaggal. Hm... Ilyenről olvastam a leltárban, amit a főorvostól rabolt holmikról vettek fel.

- Tessék elhinni, hogy ma reggel igazán olyan ártatlan voltam...

- Igen. Nálad elég ártatlan dolog, ha csak egy retikült lopsz. Na gyerünk, gyerünk! Vedd elo gyorsan, mert kiverem a fogaidat. - Atvette a retikült, és zsebre tette, azután megindult. A jassznak nem is kellett szólni, ment mellette engedelmesen, tudta, hogy szökéssel kár lenne próbálkozni.

- Kinek adtad el a holmit?

- Hát... nagy részét... Marlow-nak, de igazán "hidegre tesznek", fofelügyelő úr, ha megtudják, hogy , köptem". Tetszik tudni... már elpanaszoltam fofelügyelő úrnak, nem vesznek fel egy lakatosmuhelyben sem, mert rovott múltú vagyok, és ha nem adok a novéremnek pénzt, akkor veri a kislányomat.

- Hazug szemét vagy! A kislányodat a múlt héten felvették Lady Birkham menhelyére. A csavargó szomorúan ment mellette. Lassan reggel lett, és egyre közelebb értek a City-rendország épületéhez.

- Hogy kerültél ismeretségbe ezzel a hölgygel?

- A... A izé... Valakit keresett a linkek között... A sofőrjük révén kerültem hozzá... A sofőrrel valamikor ugyanabban a muhelyben dolgoztunk, és bemutatott a kisasszonynak, aki egy Tadieff nevű alakot keresett... Én hoztam össze vele. Egy Lothar nevű milliomos tanár leánya.

- És kicsoda ez a Tadieff?

- Isten bizony nem tudom. Valami link. Mind1g,van pénze, sokat kártyázik, és félnek tőle, mert jól verekszik. Erdekes fickó. Úri vagány. És nagyon éhes voltam. Most mindenütt bujkálok, tegnap óta nem ettem, gondoltam, a retikülben lesz annyi, hogy ehetek.

A City-rendország kapuja elé értek. Nyulacska úgy lehorgasztotta a fejét, hogy hosszú fülei bánatosan lógtak. Connor odaadott neki egy schillinget: - Eredj a fenébe...

Nyulacska boldogan sietett el, és már fel is ugrott egy arra siető autóbuszra. Connor a szobájába ment. Eppen idejében érkezett. Még jóformán le sem vette a felöltőjét, mikor megszólalt a telefonja, a főkapitány titkára beszélt. Legyen szíves átjönni hozzá megbeszélésre. Connor előbb megnézte figyelmesen a retikült. Ez az indolenciája szokta olykor sérteni a feletteseit, amellyel a legsürgetőbb parancsokat is nyugodtan és lassan teljesítette. A retikülben egy revolver volt a legszembetűnőbb tárgy. Ezenkívül pénz zsebkendő, tükör, kompakt, festék és hasonló nemi holmik köztük egy fényképes autóvezetői igazolvány. Maga a retikül a legfinomabb szűkre kigyóborból készült, két furcsa fiola volt berine. Megszagolta. Aether aceticus volt az egyikben. Ezt a nek arra használják, hogy körömlakkot eltávolítsák. A másik fiolában körömfestő oldat volt. Ezenkívül kis borerszőnyt talált még a holmik között. De a borerszőnyben nem volt pénz, hanem apró gyöngyök. Elso

pillanatban látszott, hogy nem valódiak. Értéktelen, színtelen kis gyöngyök voltak, elzárócsat nélküli zsinórra fuzve, nem is hamisítványra emlékeztettek, hanem játékgyöngyökre, amiket a gyerekek szoktak felfuzni. Elzárta a retikült a fiókjába.

A főkaptány-helyettesnél kis csoport ült együtt. Gallon tanácsos Bodley fotanácsos, Scribe és Matthew felügyelők, a főkaptány-helyettes és végül E. M. Mackenzie, akit a gyarmatügyi minisztérium delegált, hogy a rendőrség nyomozását ebben a sok tekintetben politikainak látszó ügyben irányítsa. Ez a zseniális ember akit a legjobb referenciákkal ;rendelkezett, nagyon elűtött a londoni detektív típusától, beleértve a legfinomabbakat is. Választékosan,. de nem feltűnően volt öltözve, harisnya, nyakkendője, zsebkendője színben harmonizáltak ingével, ruhájával, kesztyűjével. A modora túl finom volt és rendkívül udvarias de egy kissé kimért, mint az olyan embereké akik sima érintkezési módjuk barikádja mögül figyelik meg az. ellenséget anélkül, hogy ok maguk csak egy pillanatra is.előjőnének a fedézből. Az arca talán túl halvány volt és fiatalos is, ahhoz képest, hogy régi embere volt cz afrikai katonaság titkosszolgálatának,. Azok közé a legbizalmasabb feladatokat végző emberek közé tartozott, akikből mindössze három-négy van a titkosszolgálatban, s akiket csak Rawson ezredes ismer személyesen, és csak a legindokoltabb, legváltóságosabb esetekben rievézik meg magukat más hatóságok előtt. Némelyik egy életen át sohasem veszi elő az ig'azolványát. Rawson ezredes, mielőtt megkezdte volna Indiában töltendő szabadságát, kiküldte Mackenzie-t a londoni rendőrség segítségére. A titkosszolgálat tisztje egy államtit- kárral is felér a rendőrségen. Jelentései közvetlenül a minisztériumba mennek fel, és e jelentések alapján nagy orrokat osztogatnak, előléptetéseket és kitüntetések adományoz- nak. Ezért a főkaptány-helyettes konyakkal, cigarettával és szendvicsekkel tette meghittebbé a máskor oly rideg tanácskozást. Most kissé ideges volt, mert bosszantotta, hogy Mackenzie kapitányt és az egész tanácsulást várhatja Connor. Végre jött.

- Bemutatom Connor fofelügyelőt Mackenzie kapitánynak. - A kapitány mosolyogva felemelkedett:

- Csak jót hallottam önrol, Mr. Connor, és örülök, hogy végre munkatársak lehetünk. Connorban, sajnos, minden érzék hiányzott az ünnepélyes formaságok és a rendőrség érdekeit szolgáló elozékenység iránt. Barátságosan biccentve, röviden kezét fogott a kapitán- nyal, azután a fonökéhez fordult:

- Azt hiszem, jó lenne néhány iratot kikérnünk a dél-afrikai rendőrségtől. A főkaptány-helyettest bosszantotta ez az eg•kedvűség.

- Részletkérdésekre később is sor kerülhet. On Mackenzie kapitány irányítása mellett fog nyomozni, a Nagy Ügyben, és szeretném, ha meghallgatná az utasításait.

- Készséggel, sir, készséggel -mondta Connor egykedvűen. Nem is látszott bosszankodni a bántó alárendelés miatt, és, leült az egyik karosszékre. -

Remélem, Mackenzie kapitányt nem zavarja, ha néhány szendvicset fogok közben enni, ugyanis csak egy üres feketét reggeliztem.

- Ó, csak parancsoljon csak parancsoljon, fofelügyelő úr.

- Meleg van -mondta a főkaptány-helyettes, és kénytelen volt zubbonya gallérján kinyitni a csatot, mert úgy érezte, hogy mérgében megüti a guta Connor flegmája miatt. Mackenzie sokkal nagyobbstílu ember volt, semhogy bosszankodott volna. Ugy látszott, inkább imponált neki a detektív.

- Kénytelen vagyok a főkaptány-helyettes úr szavait kiigazítani egyáltalán nem kívánom önt irányítani a nyomozásban, inkább a segítségére számítok -mondta

udvariasan Mackenzie. - Kérem, kérem, szavaknak sohasem tulajdonítok jelentőséget. A fő, hogy a bűnügyet felgombolyítsuk, és örülni fogok, ha a kapitány úr irányítása ezt lehetővé teszi.

- Alapjában véve még nünden információt nélkülözök. Csak említeni hálottam az ügyet - mondta a kapitány.

- Intézkedtem - szólt Gallon tanácsos -, hogy az ügyre vonatkozó iratokat kapitány úr lakására küldjék.

- Addig is - mondta a főkaptány-helyettes - néhány szóban elmondom, miről van szó. Ön bizonyára jobban ismeri Ibrahim ben Szinza nevét, mint mi. Ez az ember az utóbb ' bi

években turhetetlen befolyást szerzett a Cityben. Önök ódalenn már régen fáradoznak, sajnos, kevés sikerrel, hogy a rablót kézre kerítsék. Mégis, néhány évig, a nagy üldözések után, mintha eltunt vagy elhallgatott volna. Rablásai sohasem szuntek meg, de a régi erejében nem támadt már fel, csak most, az utóbbi idoben. Két év előtt, csak amire rájöttünk kimutathatóan, százezer fontot fizetett neki adóban a City. Egy éve mintha megörült volna ez a rabló, évi egymillió fontot követelt. Erre fogtunk össze Dél-Afrikával. A bankok megtagadtak tőle minden adót. Akkor Szinza a hátralékan levo bűnösök ellen a mindnyájunk által jól ismert hadjáratot indította meg. Tudom, hogy tehetetlenek voltak vele. Gumiültetvényeket gyűjtött fel, dohányszállítmányokat röpített a levegőbe, és főleg a bútortfa-kitermelőkre sújtott le. Az óriási pönálékötelezettség mellett szállított, értékes fákat, úsztatás közben egyszeruen mellékágakba terelte banditáival, kegyetlenül leöldö- kölve a kíséreszemélyzetet. A legnagyobb vállalatnak, az "Afrika Mahagóni Rt." összekötő úsztatócsatornáját felrobbantotta. Tudom, hogy önök odalent mindent megpróbáltak, hiába. A dél-afrikai részvényekben olyan értékcsökkenés állott be, amit még a font árfolyama is megérez. Milliárdos, virágzó vállalatok jelenleg értéktelen ipartelepekké váltak. Most alapos okunk van feltételezni, hogy Szinza Londonba jött. És értesültem, hogy az angol pénzvila emberei állítólag hajlandók egyezkedni vele.

- És az üggyel kapcsolatba hozott gyilkosságok? - kérdezte Mackenzie.

- Ezek Connor fofelügyelő úr feltevései - mondta kissé barátságtalanul a főkaptány-he- lyettes. - Ennem teszem okét magamévá. Egy Hoffer nevu forészvényesét az Afrikai Mahagóni Társaságnak a klubja előtt leszúrva találták. Furcsa, vékony torrel ejtették a sebet. Connor fofelü- yelő úr szerint ez a nyom Szinzához fog vezetni.

- Én nagyon is lehetségesnek tartom a feltevést - szólt Mackenzie. - Hoffer eloéletéről tudnak valamit?

- Nem gondoltunk rá még, hogy foglalkozzunk vele - mondta a főkaptány-helyettes. - Connor fofelügyelő úr utasítására -szólt közben Scribe felügyelő -az osztrák származású Hoffer iránt megkeresést intéztem a bécsi rendőséghez, ahol nagyon is jól ismerik abból az idoból, mikor még nem volt bankvezér. Többször ítélték el hamiskártyázásért, utoljára Franciaországban. Büntetését tíz év előtt kitöltötte, azután a légíóba állt be, és nyolc év előtt bukkant fel Londonban mint vagyonos ember. Egyik alapító tagja az Afrika Mahagóninak.

- Úgy látom Mr. Connorral öröm lesz együtt dolgozni - mondta a kapitány. - Örökösei voltak Hoffernek,?

... mC•CJ• ,cmym a nmaszmatatian miuiokat erő erőség. A forészvényesek egyike, kegyelethol, aránylag jelentékeny összegért átvette az értéktelen

részvényeket Ernst Hoffer fiától a "Majoritas?" konszern számára. Hofferéhez hasonló sebbel ma reggel is halottat fogtak ki a Temzébol, személyazonosságát még nem tudtuk megállapítani. Amíg ez nincs tisztázva, addig, természetesen, a halott eltemetéséhez nem adok engedélyt. Ugyanolyan furcsa, szúrt seb van ezen a halotton, amilyent a meggyilkolt Hofferen találtunk.

Mackenzie felállt.

- Nagyon értékes információkat kaptam, köszönöm, uraim. Remélem, ez alkalommal sikerül majd ártalmatlanná tenni a gazembert.

- Még egy szintén érdekes és tisztázatlanjelentőségu ügyet bolygat Connor, ami, szerinte, ugyancsak összefügg a mi problémáinkkal. Van itt egy nagyon derék, köztisztviselőben álló tanár Londonban, fiatal korában mint politikai menekült a légióban is megfordult. Itt minden nyom valahol egy légionáriushoz vezet. A tudós dúsgadag, egyik vezérigazgatója az Afrika Mahagóninak. Oregon inasa hozzánk fordult, inkább panasz, mint feljelentés formájában. Gazdáját állítólag fenyegető levelekkel zsarolja valaki. Mutatott is egy ilyen levelet nekünk. "Horn" van rajta aláírva. Tapintatos formában érdeklődtünk, de a tanár az inas rémlátásainak mondta az egészét, így természetesen, miután feljelentés nem történt, nehéz eljárni az ügyben. Connor különleges fontosságot tulajdonít ennek a verziónak.

- Még egyszer köszönöm - mondta Mackenzie, és megemelte a kalapját. Miután a kapitány elment, a főkaptány -helyettes kíméletlenül Connorhoz fordult.

- Nem tudtam önt előre informálni, ezért csak most közlöm, hogy az angol birodalom legkitűnőbb detektívjevel ismerkedett meg.

- Tudom -felelte. -Örülök, hogy végre lett egy ember a londoni rendőrség kötelékében, akitől tanulni is lehet valamit. -Udvarias köszönt, azután elment.

Második fejezet

A harmadik

I.

A tanár ajtaján csörögve hullottak le az acélreteszek majd kilépett a hálósobából. Szeme bizalmatlan fűkészéssel járt ide-oda a folyosón, miközben görcsösen szorította zsebében a revolvert, azután elindult az ebédlő felé. Lermontov már a reggelizőasztalnál ült, Lothar az utolsó években szinte megrokkant. Haja kihullott, csak néhány gyér szál rendetlenkedett torzúrája körül, reszketett a keze, a legkisebb zajra is idegesen fordult meg.

- Jó reggelt -üdvöztötte Lermontov. -Ugy látom, ma sem aludtál valami jól.

- Nem tudok... Meg vagy elégedve? Ellátnak mindennel? -kérdezte Lermontov. -Esküszöm, hogy kedvesebb vendéglátó házigazdám még sohasem volt.

- A lányom már lennt van? -kérdezte, miközben megkísérelt egy kis kávét és süteményt magába ereszteni.

- Nem láttam. Lehet, hogy még alszik, vagy nincs itthon. Az öreg reszkető kézzel cigarettára gyújtott:

- Megint kaptam egy levelet - mondta maga elé meredve. - Mutasd.

Lothar átadott egy vonalazott papírra írt levelet Lermontovnak. Ahol ezt a levelet megtalálod, ott a rohamkésemet is megtalálod egyszer. Amint látod, be tudok jutni a házadba. Ha úgy látom majd, hogy eleget szenvedtél

halálfélelemedben akkor eljövök hogy leszámoljak végleg. Valószínűleg rövid idő múlva. Lehet, hogy még valakit "elküldök" előtted. Megérdem- •uttamr.

- Oszintén megmondom neked, én nem látom olyan feketén a helyzetet. Ez a fiú meg akar téged rémíteni, azután majd beéri egy alapos zsarolással. Különben biztos vagy benne, hogy ő írja a leveleket? Nem lehet valaki, aki ismerte az esetedet, és az egykori légionista nevében mainpulál?

- Ostobaság... Én tanítottam a fiút franciául írni hónapokon keresztül. Minden vonását ismerem. Ne hidd, hogy a félelem a legszörnyűbb. A lelkiismeret? Valószínű, hogy ez az ember beleorult abba, ami vele történt. És a bosszúállás ördögévé képezte magát... És... és nem tehet olyan szörnyuséget, hogy igazságtalan legyen. Olyan gazság, olyan embertelenség történt vele... És éppen én... Tudod, hogy ez a fiú sajátfegyvere mellett az enyémet is vitte a vállán a sivatagon keresztül... És akkor én voltam az... aki hátulról egy kovel... Igaz, hogy orult voltam, és hónapokig feküdtem utána élet és halál között... De ez nem változtat semmit azon, ami történt...

- Utazz el Amerikába vagy Ausztráliába.

- Eddig azért nem utaztam, mert az hittem, hogy beszélhetek vele. Odaadtam volna neki a vaovonomat. mindenemet. És azután a vállalat. Ezt is el kell intézni. Azt. hiszem, átadom

majd a részemet, és ha még élek addig, talán lesz egyszer erom ahhoz, hogy Hertával együtt elutazzam. - Felvette a szalvétáját, hogy megtörölje a száját.

Az asztalkendő alatt egy levél feküdt: "Már nem tart soká! Horn."

- Hé! James! Gyorsan vizet. A tanár úr elájult.

II.

Herta megnézte az idézést, mert nem ismerte ki magát a City-kapitányságon. Egy jóindulatú rendor belepillantott az írásba, és útbaigazította.

- Második emelet hetvenegy. Talált tárgyak...

Az ajtóra ez volt írva: "Redford fogalmazó." Herta belépett. - Jó napot.

Redford fogalmazó úr? - Nem. Connor fofelügyelő.

- Idézést kaptam mára.

- Foglaljon helyet. -Atvette az idézést, leült az íróasztalhoz, és figyelmesen megnézte. - Ugyebár, Lothar tanár úr leánya?

- Igen. Lothar Herta vagyok. - On elveszített egy retikült?

- Egy retikül? -Tunodve gondolkodott. -Meg kellene néznem otthon a holmimat.

Kissé szórakozott vagyok.

"Önuralma van" -állapította meg magában Connor, miközben csengetett. Az altiszt

lépett be. - Hozza fel ezt a számú tárgyat. - Cédulát adott át az altisztnek, azután újra Hertához fordult. - A Knightsbridge téren találták három nap előtt a retikült, és többek között egy vezetoigázolvány is volt benne, az ön nevére kiállítva. Nem járt a napokban a Knightsbridge kömyékén?

- Nem emlékszem... De lehet. Ugyanis nem tudom, merre van az a környék.

- A nyugati városrészben. Egyik oldalán az eloljáróság nagy, sárga épülete van, szemben vele a rosszhíru Horned Owl klubház. Talán már hallott róla? - Nem... Horned Owl... Nem ismerem.

Az altiszt visszajött a retiküllel, és letette. A lány érte nyúlt, de Connor nem adta oda. - Elobb át kell venni leltár szerint.

- Azt hiszem, ez felesleges, de ha nem lehet másképp, csak tessék. Ez az én retikülöm, most már látom.

- Két önfontos bajkjegy és huszonöt shilling nyolc penny... -kezdte Connor

felsorolni a retikül tartalmát.

- Megengedné, fofelügyelo úr, hogy rágyújtsak? Ideges vagyok, ha nem dohányzom.

- Parancsoljon. Aether aceticus és körömlakk. Soforigazolvány ajakrúzzsal kombinált púderdoboz, kulcs, tükör, összecukható aranyfésu, zsebkendo és ez itt... ugyebár, gyöngyök? Úgy látom gyerekjáték, nem?

- Nevezze, ahogy akarja, mindegy. Szeretném gyorsan lebonyolítani az egészet, mert még dolgom van.

Ugyanannyit tudott a kis gyöngyökről, mint eddig. Kérdezze meg határozottabban?

Nem. Kedves, finom no, kár lenne gyanakodva kezelni. Átnyújtotta a retikült.

- Itt tessék aláírni az elismervényt. És remélem legközelebb jobban vigyáz a holmijára, kis•szony. Igen nagyfokú szórakozottság ilyen jókora retikült mindenestől elveszíteni a nyílt utcán, anélkül, hogy észrevenné.

- Én rendkívül szórakozott vagyok. De ön is az. - Mennyiben?

- Nem tudok elképzelni nagyobb szórakozottságot inint ha a bunügyi osztály főnöke, saját hivatala helyett, egy reggel a talált tárgyak osztályára megy át, a fogalmazó helyett. Viszontlátásra...

Connor mosolyogva nézett utána. Kétségtelen, hogy kissé lefozta a lány. Az volt az érzése, ha rá bírná venni Lothar Hertát egy kis oszinteségre, akkor előbbre juthatna az ügyben.

III.

- Ez megmásíthatatlan elhatározásod? - kérdezte Rastignac. - Gonduld meg, talán elutazol egy évre, vagy tovább is. Ha most akarod átadni a részvényeidet amikor egész vagyonunk holtan fekszik, igazán alig kapsz érte valamit. Viszont, ha Szinzával, a rendorségre nem is számítva, megállapodunk, felbecsülhetetlen érték lesz...

- Ne fáradj - mondta Lothar. - Ha annyit kapok a részvényeimért, hogy átmehetek pvmirkába a leánnyal akkor meg vagyok elégedve. Nem kell ez a vagyon, nem akarok gazdag lenni, majd adok latinórákat. Köszönöm...

Ezt Rastignacénak mondta. A feltunoen szép arab no feketekávéét töltött. - Te nem félsz? - kérdezte Rastignacot Lothar. Ez vállat vont.

- Nem ismerem a félelmet. És ha szemtől szembe kerülök a fickóval, akkor nincs is okom félni. Kérlek, a végrehajtó bizottsági ülésen bejelentjük, hogy átadod a részvényeidet. Amit a társaság felajánl érte és sajnos, ez nagyon kevés lesz, annak dupláját fogom én adni.

- Köszönöm... - Rastignacné újra kávé akart fölteni számára de Lothar elbúcsúzott. Az utcán minden lépésnél hátranézett. Sokszor úgy vélte, hogy felfedezi valahol az emberek között Hornt. Ilyenkor rémülten megállt; és úgy elgyengült, hogy a falnak kellett dolni. A vendégei már együtt voltak, mire hazaért. Lord Liridsay felsőházi tag, az Afrika Mahagóni elnöke volt meghíva. A közgyűlés előtt vele is közölni akarta a tanár szándékát. Az ő kedvéért hívta meg Lothar íialadna Langhit, a gazdag hindu költőt. Naladna az ernasari maharadzsa nevelt fia volt, a tanár régi barátja, akivel közösen írtak egy igen nagyszabású nyelvészeti művet a barbár és a latin népek filológiai vonatkozásairól. Naladna Langhi a londoni társaság legfelsőbb rétegeivel tartotta fenn az érintkezést. Jelen volt még Lermontov orosz emigráns tiszt, akit Lothar vezetett be újabban a társaságba, és aki Párizsból jött vendégségbe a tanárhoz. Ötven év körüli, kellemes modorú, jó humorú, kissé bohém gentleman volt, akit a londoni társaságok könnyen felszívtak magukba, mert elsorangúan játszott pótlót, kitunoen értett a lovakhoz, és idült alkoholista létére sohasem

látszott meg rajta, högy részeg, ezenkívül kitunoen öltözködött és szépen zongorázott. A társaság a kis szalonban ült, jó hangulatban. Lermontov egy Chopin-keringot adott eNo a zongorán, különböző zeneszerzők modorában. Tizenegy óra felé megérkezett egy vendég, akit Lord Lindsay hívott meg Lotharhoz: állítólag régi barátja, Mackenzie nyugalmazott kapitány a gyarmati hadseregtől. A kapitány nagyon kellemes embernek bizonyult, kituno társalgó volt, mindenhez alaposan értett, legyen az hindu költészet vagy az Afrika Mahagóni árfolyama. Élénken érdeklődött mikor meghallotta, hogy Lothar ki akar válni a társaságból.-

- Ne vegye rossznéven, tanár úr, de ez könnyelműség. Eppen most, mikor ezek a felbecsülhetetlen értékű részvények átmenetileg alacsonyan stagnálnak.

- Lothar meg fogja gondolni magát - mondta Lermontov. - Én erot fogok önteni bele, hogy meg tudja változtatni az elhatározását - mondta, és megint csak ivott. Később régi hindu imaszonyegekről volt szó és Mackenzie kapitányt ez a téma nagyon érdekelte.

- A tanár úr birtokában van a legszebb imaszonyegek egyike, amit Angliában láthat - mondta Naladna. Mackenzie kérte a kapitányt, hogy mutassa meg neki. Igen, igen, de ez a hálósobában van a falon. Mindegy. A kapitány nagyon szívesen megnézné, ha a tanár úr olyan kedves... Hárman mentek a hálósobába. Herta Mackenzie és Lothar.

Mackenzie nagyon csodálkozott, mikor az ajtó wertheimzárját és a keresztvasat meglátta.

- Betörőktől fél, tanár úr?

- I...igen... egyszer betörtek nálam... - Kinyitotta a hatalmas komplikált wertheimzárát, belülről hallatszott a reteszek csattanása, és kinyitotta az ajtót. Azután beléptek a hálósobába. Alig tettek néhány lépést, a tanár falfelhéren roskadt egy székre, és mint egy gutaütött meredt az asztalra. A wertheimzárral ellátott szobában, az ágyon levél feküdt. Herta alig bírta elfojtani a sikoltást. Mackenzie felemelte a levelet és megnézte. Vona!azott papírra írták: "Hiába zárkózol!" Csak ez volt ráírva.

- Ha megengedik, ezt elteszem - mondta határozottan a kapitány, és zsebre csúsztatta a levelet. - Ne féljen, Lothar úr, ez az ember csakugyan maga az ördög, de nem olyan szömyuséges mint amilyennek mutatja magát. Sokkal több hibát követett el eddig, semhogy kikerülhetné a végzetét.

IV.

- Tadief eltunt, uram - mondta Scribe. - Sokat nem tudtam meg róla. Jobb körökből lezüllött ember volt. Jól beszélt nyelveket, sokat kártyázott, egyesek szerint ezekhez a hiénákhoz tartozott. Mások azt mondják, nem játszott hamisan, hanem zsarolt, és a Morgen- banda egyik vezetője volt. Szeretőjéről nem tudnak, utóbb Nyulacskával látták együtt, akit már több mint egy hónapja keresek hiába. Két-háromszor jól iiltözött, csinos nő kereste fel a Horned Owl klubban, ahol állandó tanyája volt. Négy hét előtt eltunt, azóta sehol sem látni. Ja, még valami! Állítólag a légióban szolgált.

..Hm... Tehát körülbelül akkor tunt el Tadief, amikor együtt látta őt a tanár lányával a

Horned Owl klubban. Talán Hertától nagyobb összegű pénzt zsarolt valamiért?

- Jól van, Scribe. Ha éppen ráér, látogasson el a cégbírósághoz, tudja meg, hogy a "Majoritas" társaságnak kik az igazgatósági tagjai. Mackenzie jött be Gallon tanácsossal.

- Mit szól ehhez a levélhez, Connor? Lothar tanár dupla páncélajtóval lezárt hálósobájá- nak ágyán feküdt. - Atadta. Connor figyelmesen nézte. Nagyon hosszasan és alaposan. - Kik voltak jelen az estélyen, kapitány úr?

- Én is ezt kérdeztem - mondta Gallon tanácsos. - De csupa feddhetetlen jellemu ember volt ott. Lord Lindsay felsoházi tag, Naladna, a népszerű, gazdag, hindu költő, Lermontov, Nikolajevics nagyherceg egykori szárnysegéde. -Connor automatikusanjegyzett egy blokkra.

- Nekem ez a Lermontov nem tetszik - mondta Mackenzie.

- Hát kérem... - mondta a fofelügyelo, és egy írást vett elo a fiókjából. - Scribe felügyelo utasításomra már egy hete gyujti az adatokat. Lermontov nevu szárnysegéde Nikolajevics nagyhercegnek nem volt. Négy Lermontov nevu tiszt elesett a világháborúban. Egy szolgálaton kívüli cári tiszt, bizonyos Lermontov nevu Szófiában él, mint ezredes emigrált, és a Bulgáriában megtelepült orosz fehér milícia parancsnoka. Több Lermontov nevu tiszt emigrációb•n nem él.

- Lothar tanár vendége kétségkívül nem az, akinek kiadja magát - mondta Scribe.

- Önnel igazán öröm dolgozni - kiáltott Mackenzie. - Mindenesetre most már alapunk van arra, hogy azt.a Lermontovot kissé kérdore vonjuk. A hamis névhasználat elég ok az eloállításra. - Nekem is az a véleményem - mondta Connor, és csengetett. Közben Scribe-hez fordult.

-Szükségem lenne Nyulacskára, úgy tudom Scribe, hogy a nyomában van.

- Sajnos eredménytelenül. Egyetlen darab sem került elo a foorvostól lopott holmik közül. - Csapjon le Marlow-ra. Nála vannak.a holmik. Az o révén esetleg Nyulacskát is behozhatja. A bunügyi osztály fogalmazója jött be, akinek Connor csengetett.

- Állítson ki, Dixon, figyelolapot egy bizonyos Lermontov ellen, aki Lothar tanár Oxford Street tizennégy szám alatti villájában tartózkodik. Elo kell állítani.

- Dé felügyelo úr... - mondta zavartan a fogalmazó -, ha nem hagyta volna meg, hogy ne zavarjuk a tanácskozást, már tíz perc előtt jelentettem volna, hogy egy Lermontov nevu egyént Lothar tanár villájában az éjszaka folyamán meggyilkoltak.

Harmadik fejezet

„Szinza szívesen lá ja az urakat... ”

I.

Lothart ideiglenesen egy szanatóriumba szállították, mert szívrohamot kapott. A személy- zet adatait Scribe vette fel a hallban ahol a helyszíni szemle idejére összegyujtotték oket. Gallon tanácsos, Mackenzie és Irwing focsoportvezeto az elso emelėti vendégszobájában voltak, ahol minden ugyanabban az állapotban volt még, mint a gyilkosság felfedezésekor. Néhány detektív a ház környékén és a többi szobát kutatta át.

A holttest az asztal mellett feküdt a földön, és különös módon könyvet szorongatott a megmerevedett kezében. Lábain keresztben a felborult szék feküdt, amelyen valószínűleg az orgyilkosság pillanatában ült. A szobában különben rend volt, a vetett ágy még érintetlen, Lermontov valószínűleg lefekvés előtt az erkélyajtó melletti kisasztalkánál ült. Az Anyagint olvasta, orosz eredetiben.

- Csak olyan ember ölhetette meg, akit ismert. Miután szemben ült az ajtóval, a

tettes észrevétlenül nem jöhetett be. Az illetovel aránylag konvencionális viszonyban lehetett, mert a könyvet sem tette le -állapította meg Mackenzie. -Valószínűleg beszélgetés közben mögéje került a gyilkos, és egyetlen gyors dőféssel végzett vele. - Letérdelt a halott mellé, és í-negvizsgálta a sebet. - Nem volt nagy ereju ember, mert a különben jól irányzott dőfés nem hatolt be túl mélyen. Ha nem a szívet éri, nem is lett volna halálos. - És megint ez a keskeny, furcsa bemeneti nyílás. Valami egészen vékony tor... -mondta Gallon. - Ha annyit szolgált volna, tanácsos úr, a gyarmatokon mint én, ismemé ezeket a keskeny, sebeket - mondta diszkrét mosollyal Mackenzie. - A sebet a francia légióban használatos vékony szuronnyal, az ugynevezett aiguille-jel ejtették. Csodálom, hogy Connor; aki Dél-Af-rikában volt katonatiszt, nem ismeri fel ezt a jellegzetes sebet. - Pedig nem ismerte fel - mondta Gallon tanácsos, és már előre diadalmaskodott a gondolatra, hogy Connorról közli majd Mackenzie megállapítását. Irwing ujjlenyomatokat keresett. Miután a gyilkos magával vitte a fegyvert, kevés sikerrel biztatott ez a kísérlet. Gallon a ruhásszekrényben kutatott. Mackenzie a meggyilkolt kofferét nézte át. Feltűnő volt, hogy ruhái, fehérneműi mind vádonatúj holmik voltak. Mackenzie hirtelen meglepetten felkiáltott. - Ez már valami! Ide nézzenek! -Egy rozsdás, vékony, hosszú pengéjű francia rohamkést tartott a kezében. - Ugyanolyan fegyver, mint amivel a gyilkosságot elkövették. itt különben is néhány katonai holmi van, ami nyilvánvalóvá teszi, hogy az áldozat is közeli vonatkozásban állt a francia idegenlégióval. - Erdekldve nézték a különös bajonettet. - Ezek .a rozsdafoltok könnyen származhatnak vértől -mondta Mackenzie. -Nincs kizárva hogy az elozo gyilkosságok valamelyikét, a szerencsétlen Hoffert, vagy azt az ismeretlen, Temzébol kifogott áldozatot éppen Lermontov ölte meg, aki maga is ugyanilyen halált,halt most. Azthiszem, jó lenne a személyzetet kihallgatni. Scribe jöjjön addig ide. Kitűnő detektív. O majd alaposan átküEat itt mindent, a fo, hogy a szoba egy másodpercre se maradjon orizet nélkül, amíg el nem szállítottuk ezeket a holmikat a rendorségre. Mackenzie folytatta a kihallgatásokat, és Scribe felment a színhelyre. A tömzsi, lomha mozgású ember szaglászva nézett körül, mint valami kuyta. Azután lehajolt a koffer mellé, egészen le, úgyhogy majdnem a földet érintette az arcával, és gondosan összesepert valamit. Apró, értéktelen gyöngyszemek voltak,.hasonlatosak azokhoz, amiket a gyerekekjátékból szoktak felfuzni.

II.

A főkaptány-helyettes szobájában ültek. A felderítetlen gyilkosságsorozat most már kissé kellemetlen volt a rendorségnek. A lapok megsejtettek egyet-mást, kültelki sajtótermékek mohón vetették rá magukat az ügyre, és holmi "Londoni rémet" emlegettek. - Most már biztos, hogy Lothar zsarolójánál van a helyzet kulcsa. A légiótól ugyan nem lehet adatokat kapni, de a szörnyu buntényekre való tekintettel annyit mégis közöltek velük, hogy ez a Hom nevu katona tíz elott dezertált For Lamyból, és azóta nyoma veszett. Hogy van-e összefüggése Szinzával, hogy a rablófonök zsoljában áll-e, az még nem biztos, de hogy itt lappang Londonban, az kétségtelen -fejtegette Mackenzie.

- Ez bizonyos - mondta Connor. - A gyilkosságot ki fedezte fel?

- Lothar leánya - mondta Scribe. - Bámulatos no. O volt a legnyugodtabb a házban. Telefonált a rendorségre, szanatóriumba vitette az apját, és közben nem mozdult el Lermontov szobájából hogy a rendorség érintetlenül táláljon mindent mikor megérkezik.

- Közelebb jutnánk a megoldáshoz - mondta a fkapitány-helyettes-, ha tisztázhatnánk a Temzébol kifogott áldozat személyazonosságát, amelyik még mindig a Morgue-ban fekszik. Egyelőre nem adtam engedélyt, hogy eltemessék.

- Két halott személyazonosságát kell tisztázni - mondta Connor. - Hiszen Lermontovról sem tudjuk, hogy ki. Hallom, hogy Scribe elfogta Nyulacskát.

- El, hála Istennek -mondta a felügyelo. -Miután ön olyan csodálatos módon megtudta, hogy Marlow vette meg a holmikat lecsaptam a vén orgazdára, majdnem minden megkerült. Marlowtól megtudtam, hogy a csirkefogónak a leánya valami menhelyen van, és ott kaptam el, vasárnap délután.

- Kérem, legyen színes, hozza fel azt az embert. Szeretnék valamit megtudni tole. -Azután Mackenzie-hez fordult. -A személyzet nem látott semmi gyanúsat?

- Nem. A vendégek éjfélt után mentek el -felelte a kapitány. - Ezután semmi különöset nem vettek észre, leszámítva, hogy az egyik mosdóhelyiség ablaka be volt törve. Valószínűleg itt mászott be a gyilkos. Herta aki a fenyegeto levelek óta néha körüljár a villában éjszaka, hajnali háromkor világosságot látott Lermontov szobájából kiszurodni. Meglepodött, azt hitte, hogy talán rosszul van a vendég• bekopogott, természetesen hiába. Így fedezte fel a gyilkosságot.

- Önt nem is érdekelte a helyszín? -kérdezte,a fkapitány-helyettes Connort.

- Ismerhet, sir. Én már csak irattárakban és nyilvántartókban keresem a tetteseimet. A felügyelo visszatért Nyulacskával. Scribe mérsékeltén tapintatos érdeklodése élénk, színes nyomokat hagyott Nyulacska arcán, és a nyakkendoje egész félrecsúszott.

- Elvisszük most magunkkal Nyulacskát, Scribe, hogy egy kis oszinteségre vegyük rá - mondta Connor.

- Talán nem kellene most elapróznia magát kisebb ügyekkel -jegyezte meg a fokapi- tány-helyettes, akit semmi sem dühösített úgy, mint Connor flegmája, amellyel nem tett különbséget kis és nagy ügyek között.

- Én kivétel nélkül elvégzem reszortom ügyeit - mondta Connor. - A gyilkosságra vonatkozóan, azt hiszem, Mackenzie nagyon jó nyomon van. Olyan ember követte el, aki olvasás közben lephette meg Lermontovot.'Le fogom kontrollálni az ismerosok alibijét.

- Megtörtént -mondta Mackenzie. -Még Lord Lindsay iránt sem szégyelltem érdeklodni. Fél egykor ágyban. volt. A hindu költö a Margareta Kávéházba vitette magát, fél egykor ért oda, mikor Lermontov még élt, és fél négykor távozott az autóján, miután Lemontov már kétségtelen, hogy halott volt. Megfordult még gyakran a házban Rastignac vezérigazgató és a felesége ezek maguk is vendégeket fogadtak aznap. Dr. Knapp, egy német orvos, a házi orvosuk, klubjában bridzsezett. Amint látja, egyezett a gondolatmenetünk, és szokásom szerint senki emberfiát nem tekintek eleve ártatlannak. Ha kiderítjük Lermontov és a temzei halott személyazonosságát, és megállapítjuk, hogy a gyilkosságok csakugyan összefüggés- ben vannak-e Szinzával, akkor nem dolgoztunk .hiába. Maga, Scribe, nem talált semmi jelentenivalót?

- Semmi figyelemre méltót. A meggyilkolt kofferje mellett sot, a kofferjában is, ilyen gyerekhominak látszó apró gyöngyöket találtam. -Atadta. Mackenzie figyelmesen vizsgálta, azután Connornak nyújtotta.

- Maga érti? '

A fofelügyelo hosszasan nézegette a kis gyöngyöket.

- Nem értem, mi lehet - mondta végül, majd vállat vont, és zsebre tette oket.

III.

- A hindu alibje nem tetszik nekem, Scribe. Nézzen körül abban a Margaretában -mondta Connor.

- Gondolja sir hogy ez a dúsgazdag, elokelo indiai úr gyanúba jöhet? - felelte Scribe, miközben Nyulacska kézibilincsét szorosabban fogta. Az autó mellékutcákon ment, hogy gyorsabban haladhasson.

- Hogy á hindu gazdag, azt csak az életmódjáról tudjuk. Csekkjei a nyugat-indiai bankra szólnak, de letétje mindössze háromezer font. Nem kevés, de arra még nem ok, hogy Londonban dúsgazdagnak tartsanak valakit. Különben mi a véleménye, Scribe, az olyan hindukról, akik rendkívül vallásosnak mondják magukat, de Buddha megdicsoülésének napján elmennek a Drury Lane Színházba? Viszont a mohamedán Ramadan ünnepek alatt véletlenül kirándulnak egy hétre Párizsba de semmiféle repülő- vagy hajótársaság utasai •özött nem szerepelnek? Ugy néz ki, mintha a mi hindunk mohamedán lenne. Horgas orra sem dravida jellegű. Inkább az almoráviai hódítókkal összekeveredett kananita zsidó-arab leszármazottaknál láttam ezt a jellegzetes arcélt. És ha egy mohamedán arab buddhista hindu koltonek adja ki magát, aki háromezer font letétjével szeretne maharadzsának látszani, akkor tudnom kell róla, hogy ki látta ot a gyilkosság idején a kávéházban, amely előtt három órán keresztül állt az autója. Megérkeztünk.

A törvényszéki orvostani intézet előtt voltak.

- Vegye le Nyulacska a bilincset, és inkább fogja jól -mondta Connor. -Most nem a rablásügyben vezettelek ide, te betőro! Össze főglak hozni egy néhai úrra.l, és szeretném tudni, •ogy'láttad-e már valahol, mielőtt jegelték. Ne sápadozz, gazember, inkább szokjál hozzá a gondolathoz, hogy akasztásod után tudni vágyó ifjak fognak okulni itt a szervi elváltozásai- don... Ha el mersz ájulni, összetöröm a csontodat, mit remegsz itt? Ezek csak szolid folyami hullák. Nesze, gyűjts rá, te ideges vénkisasszony. Hová vitték azt a tetemet, Scribe? Én magam sem láttam még, és Nyulacska is szeretné megnézni Lothar tanár barátjának porhüvelyét.

Egy kisebb terembe értek, ahol négyszögletű bádogajtók voltak a falban. Scribe kinyitotta az egyiket, és intett az altisztnek, aki a sötét nyílásból hordágszerű deszkát húzott elő. Ezen feküdt a meggyilkolt Lermontov. Nyulacska döbbenten felkiáltott.

- Tadie! Istenemre, Tadie!

- Sejtettem - mondta a fofelügyelo.

Mielőtt újra leértek volna a kapuhoz, Connor megfogta Nyulacska a karjánál, és Scribe- nek átadott egy Kodakot a hozzá való magnéziumfényszerkezettel.

- Majd én fogom ezt a disznót. Legyen szíves Scribe, menjen vissza, és csináljon egy felvételt a halotról.

Tíz perc múlva Scribe újra lent volt a bejáratnál, de Cönnort egyedül találta.

- Képzelve, az a gazember kirántotta magát a kezemből, és elszaladt. Egy pillanat al.att nyoma veszett.

Scribe mélyen a szemébe nézett felettesének, szomorúan bólintott és nyelt egyet. Azután újra beültek a rendőrségi autóba.

IV.

"Ibrahim ben Szinza meghívja önt a Hill Street 9. szám a.la.tt lévo Colonial klubba, félemelet 4., ahol hajlandó meghallgatni az érdekeltek üzleti ajánlatát"

- Ennek örülölök - mondta a fokaipitány-helyettes-, attól tartottam, hogy a citybeliek a rendorség háta mögött megállapodnak Szinzával.
- Ez volt a szándékuk - mondta Bodley fotanácsos. - A meghívóhoz úgy jutottam, hogy még idejében egy gyanún felül álló érdekeltet csempésztem az igaziak közé. Ez a nagyon elokelo angol foúr vállalkozott arra, hogy bejusson a bankemberek sorába, akitől Szinza az adót reméli. Különben ilyen meghívót senkitől sem szerezhettünk volna.
- Le fogunk csapni erre a találkozóra - mondta ambíciósan a fokaipitány-helyettes. - Mi a véleménye, Connor?
- Természetesen le kell csapni rá -felete. -Túl nagy optimizmussal azért ne nézzünk a fejlemények elé. Lehet, hogy Szinza maga helyett valamelyik emberét küldi tárgyalni. Hiszen senki sem tudja, hogy ez az ember tulajdonképpen hogy néz ki.
- Én is azt hiszem - helyeselt Mackenzie. - Magunk sem tudjuk, hogy kicsoda Szinza. Lehet, hogy ebben az esetben egy fehér bandita. használja ezt nevet már régen. De ha maga Szinza is az illeto, bizonyára nem bízik annyira üzletfeleinek diszkréciójában, hogy ne számítson rajtaütésre.
- Azt hiszem, leghelyesebb lesz, ha kapitány úr Connor fofelügyelovel irányítja majd ezt a nagyszabású razziát - mondta a fokaipitány-helyettes. - Mindenekelőtt a ház és a környé- kének pontos alaprajzára van szükségünk.
- Tessék - mondták Connor és Mackenzie egyszerre. Elnevelték magukat. Két alaprajz feküdt a fokaipitány-helyettes asztalán.
- A házban nincsenek magánlakások. Egy emelet irodahelyiség, egy emelet Kingsbow divatszalonja. A félemeleten két lakás üresen áll, és harmadik, a rejtélyes Colonial klub, egyszobás. Az udvari ablaka a Diana Színház művészbejárója elotti részre nyílik, utcai ablaka a Hill Streetre, Az ablak alatt órásüzlet van, ezenkívül csak a kis Margareta Kávéház, négy kirakatablakával -magyarázta Mackenzie. -Hacsak valami titkos kijárás nincs, amit lehetet- lennek tartok, akkor innnen nem menekülhet az az ember, aki tárgyalni fog a dél-afrikái részvényesek megbízottaival.
- Elsorban a tanácsos úr három szakasz rendorrel körülfogja az egész házblokkot -mondta Connor. - Irwing a csoportjával elhelyezkedhetne a művészbejáratnál és az udvari ablak alatt, néhány detektív az ajtóhoz vezető lépcsóházi folyosót szállja meg. Scribe-bel majd orizzük az utcai ablakot és ön Mackenzie; ha szintén jónak látja, megpróbál bejutni a találkozáshoz.
- All right.

Negyedik fejezet

A Diana Színházban rossz darabot játszanak

I.

- Foglaljon helyet, kisasszony. Most nem a talált tárgyak osztályán beszélgetünk. Itt talán jobban megértjük egymást - mondta Connor -, és nem is

szükséges kérdeznie, dohányozzék csak annyit, amennyit akar.

- Köszönöm - mondta Herta, és máris rágyújtott.

- Ön Európa legnagyobb gazemberének malmára hajtja a vizet, ha eltitkol előttem bármit is arról amit tud. -Nem vették le a tekintetüket egymás arcáról.

Belülről mind a ketten tudták, hogy első találkozásuk óta meglepően sokat foglalkoztak egymással gondolatban.

- Amit esetleg eltitkoltam ön előtt, főfelügyelő úr, az nem hiszem, hogy egy család magánügyénél nagyobb jelentőséggel bírma.

- Maga egyetemre jár, Herta, ugye megengedi hogy így szólítsam? Különös tehetséggel foglalkozik orvosi vegyészettel, és bizonyára jól tudja, hogy egy vegyületnek lehetnek olyan tünetei amelyek laikus számára semmit sem mondanak, amíg ön esetleg ugyanezekből a tünetekből a legfontosabb következtetéseket vonja le. Ezt úgy értem, hogy rendőrségi ügyekben rám nézve lehet döntő fontossága egy olyan körülménynek, amit maga esetleg jelentéktelennek tart.

- Nem tudok semmit sem mondani.

- Nem tudná megmagyarázni, hogyan lett a züllött Tadieffból a világfi Lermontov? Miért hagyta elrabolni szó nélkül a retiküljét?

Herta izgatottan rágta a szájaszélét.

- Mindezeket ha továbbra is eltitkolja, akkor valamelyik .hajdani katonatársa végez az apjával. -Mikor látta, hogy a lány sírva borul az íróasztalra, mögéje ment, és a vállára tette a kezét. -Megígérem önnek, hogy hivatalosan csak azt veszem tudomásul közlendoiból, amire nézve nem kér titoktartást.

- Talán... talán majd egyszer elmondok mindent... de most nem - mondta Herta. - Komoly bajba keverheti magát így.

- Nem törődöm vele. Különben sincs joga engem idecítálni, és kérdéseket feltenni!

- Gondolja? -mondta Connor csendesen. -Gondolja, hogy mint rendő-főfelügyelő nem kérdezhetném meg, hogy mit keresett ön a gyilkosság éjjelén Lermontov szobájában, miért [cutatta át az áldozat boröndjét?

Herta megkapaszkodott a szék támlájában. Azután elszántan mondta: - Kérdezze meg, és tartóztasson le!

- Legyen nyugodt -mondta a detektív változatlan szelídséggel. -Ha majd megkérdezem, akkor le is fogom tartóztatni.

II.

A gyűlésen Lindsay elnökölt. Ott volt Lothar is, nagyon megviselten, összetörten, Rastig- Etac, szép arab feleségével, báró Waldeneggné, aki férjével együtt a részvények együtödének birtokában volt, és o jelent meg a gyűlésen, mivel a báró Dél-Afrikában volt. Ezenkívül még négy-öt kisebb részvényes, a vállalat ügyésze, ügyvezető igazgatója.

- ...Igazgatói állásomról lemondok, és részvényeimet szívesen bocsátanám a társaság rendelkezésére -fejezte be Lothar rövid felszólalását.

- Nagyon sajnálatosnak tartanám ezt, a mai árfolyamok mellett -mondta Lindsay lord, - viszont magasabban nem vehetjük át.

- Elhatároztam - állott fel Rastignac -, hogy a társulat által felajánlott

összeg dupláját fogom Lothar barátomnak folyósítani. -Többen tapsoltak.

- A tárgysorozat befejezése után visszatérünk tanár úr ajánlatára. Addig az ügyvezető igazgató úr. kiszámíthatja a pakett értékét. A szabályok értelmében. bejelentem, hogy báró Waldenegg vezérigazgató, neje oméltósága és •aját nevében, részvényeit a "Majoritas" •onszszernnek eladta. -Izgatott moraj

támadt.

A bárónno, idosebb, de még mindig nagyon szép asszony, csodálkozva emelkedettfel a helyéről. - Ez valami tévedés lesz... -mondta zavartan.

- Itt van az eladásról szóló szerződés, a férj nevére szóló szabályszerű közjegyzői meghatalmazással. Vagy ez nem a méltóságos asszony aláírása? -mondta Lindsay, és eléje tartotta a lapot. A bárónó figyelmesen megnézte; egy pillanatig úgy látszott, hogy elájul, azután mégis erőt vett magán.

- De... de... az én aláírásom - mondta, azután gyorsan távozott. Nagy csend támadt. Senki sem értette a jelenetet..Váratlanul az ügyész emelkedett szólásra.

- Fel kell olvasnom, a további megbeszélés előtt, a pénzügyminiszter legújabb rendeletét, amelyet éppen most vettem át a titkáromtól. A rendelet értelmében semmiféle dél-afrikai részvény árfolyamát a további intézkedésig a tozsdén nemjegyzik, az ilyen részvényeket eladni és venni tilos, mert a mai naptól kezdődően, a megszüntetett rendelet napjáig, ezek az adásvételek jogérvényesnek nem tekintetnek. Így, sajnos, sem az Afrika Mahagóni Társaság, sém Rastignac úr; Lothar vezérigazgató részvényeit nem vásárolhatja meg.

- Ez a rendelet a közgyűlés minden további határozatát illuzórikussá teszi, tehát az ülést befejezem -mondta Lindsay. -Van valakinek kifogása ellene?...

Viszontlátásra. A gyűlés résztvevői izgatottan tárgyalták az eseményeket.

..Waldenegg báróné még aznap bement a rendorségre, és fondorlatos család címén feljelentést tett saját férje ellen, aki Dél-Afrikában tartózkodik.

III.

- Az embereim elfoglalták a kijelölt helyüket -jelentette Scribe.

- Jól van, Scribe -mondta Connor. -Maga velem jön. Mi volna a véleménye, ha beülnénk a Margareta Bárba egy whiskyre? Kezd nagyon meleg lenni.

- Bocsánat, sir -mondta ijedten a felügyelő. -Ön azt vállalta, hogy velem együtt az utcai ablaknál intézkedik, arra az esetre, ha itt próbálna szökni a bandita.

- Fűtülök rá! Ha találkozni akar velem az a gazember, jöjjön be a bárba. Elore, Scribe, a vendégem ma.

Scribe lelke mélyéig meg volt rendülve ekkora kötelességmulasztástól, de képtelen volt Connornak ellentmondani. Ugyanígy követte volna, ha főnöke a Temze fenekére hívja meg koktélpártira. Alig ültek néhány percre, Herta lépett hozzájuk.

- Zavarom? - kérdezte Connort.

- Mindig örülök, ha láthatom - mondta a fofelügyelő oszintén.

- Láttam, ahogy megérkeztek az imént... Azt is tudom, miért jöttek. És meglepett, hogy nyugodtan beültek a kávéházba.

- Engem is - mondta Scribe.

- Természetesen - szólott Connor, miközben felhígította kissé a whiskyjét - a tanár úr is kapott meghívót.

- Igen. De nem jön el... Mr. Connor, kötelességem közölni önnek, hogy egy barátunk, aki a gyarmati hadseregben volt tiszt, azt állítja, hogy Szinzát tíz év előtt megölte egy Horn nevű francia légionista.

- Igazán? -kérdezte a fofelügyelő közönyösen.

- Én azt hiszem, hogy ez a légionista szerepel most mint Szinza! Mr. Connor, nem tudná elfogni azt a gazembert! Hiszen magáról csodákat mesélnek.

- Miért érdekli Szinza?-kérdezte Connor. -Hiszen az apját nem ez a rabló fenyegeti. Vagy igen? Ugy látom, Scribe, maga diétán van. Ott áll a pohara, és nem iszik.

- Tudom, miért ilyen flegmetikus, mert büntetni akar, amiért nem vagyok oszinte magá- hoz. Ne ítéljen meg hamisan. Mióta eloször találkoztunk, csak öntől remélek segítséget. - Akkor miért nem mondt el mindent oszintén?

- Nem lehet -mondta a lány, zokogással küszködve. -Ne kérdezze... Nem lehet. Connor megsajnálta, és megsimogatta az asztalra boruló lány fejét: - Bízzék bennem, Herta. Közel vagyok a ügy befejezéséhez.

- De miért ül itt akkor? Miért nem próbálja elfogni a gazembert!

- Nem mondhatok mást, mint hogy bízzék bennem. Semmit sem szeretnék jobban, mint megváltani magát a szenvedéstől. -A lány melegen szorította meg a kezét, és sokáig nézett Connor nyugodt, komoly szemeibe.

- Magam is attól tartok, hogy nem a nekünk való poszton vagyunk -mondta Scribe.

- Komolyan azt hiszi? - kérdezte oszinte érdeklődéssel Connor. - Én nem sok eredményt várok a mai naptól. Különbben is, említettem magának a múltkor, hogy ez a kávéház megérdemel némi figyelmet. Tegnap is itt voltam. Elozoleg megnéztem a Diana Színház musorát. Pokolian unalmas darab, és már nyolcvanadszor adják. Nem érdekes? Eloadás után idejöttem egy whiskyt meginni. Ez a kávéház tulajdonképpen a. színház büféje. Meg akartam nézni azt a páholyt, ahol a mi hindu barátunk ült azon az éjjelen. Az ott szemben a négyes. Én inkább foglal.kozom ezzel az üggyel, mint Szinza elfogatásával.

- De miért kellett ma újra idejönnie? -kérdezte Scribe.

- Mert kituno volt a whisky, Scribe. Kóstolja csak meg. A darab rossz, de a whisky jó.

IV.

Nyolc forészvényes volt együtt. Némán, izgatotan várták a rablóvezért. Nem beszéltek egymással egy szót sem. Pontban nyolc órakor kinyílt az eloszobából vezető ajtó, ahol, úgy látszik, a bandita rejtozott, és mindenki csodálkozására egy lefátyolozott arcú arabjelent meg. Nemzeti viseletben: turbánban, burnuszban, fehér gyolcsruhában. Tompa, fojtott hangon szólt:

- A tárgyalás egy percig tarthat. Másfél milliót akartam kérni. Önök közül azonban valaki értesítette a rendorséget. Ezek után ultimátumszeruen közlöm, hogy évi kétmillió fontot követelek, amit huszonnég órán belül megszavazhatnak. Ha nem, úgy Dél-Afrikában olyan katasztrófasorozat veszi kezdetét, amelyhez képest az eddigi semmiség volt.

A burnusz szétnyílt és két töltött revolver mertedt a társaságra: - Elmehetnek! ..Ebben a pillanatban kitört a pánik! Nagy robajjal beszakadt az eloszobaaajtó, ugyanekkor az arab a benyomult rendorök felé két lövést adott le.

Férfisikoly... a lámpa csörömpölve lehullott... Szina, a mezzaninablakon keresztül, repülésszeru ugrással vetette magát az udvar tulsó oldalán levo sünház muvészbejárójához. Mackenzie itt számított rá. de a detektív közvetlenül az ablak alatt állt, s így feje felett a menekülo arabruhás ember elérte a muvészbejárót. A kapitány lövése azonban eltalálhatta, mert egy tizedmásodpercre megtán- torodott, azután mégis beugrott a folyosóról nyíló vasajtón, amely a színpadra vezetett. Mindenütt rendorsípok füttyültek. A nézotérrol, az oldalajtókról, a színpad bejárója felol egyszerre nyomultak be a rendorök a színházba. Burnuszos ebmer itt nem menekülhetett...

Ekkorazonban nevetséges meglepetés történt. A színpad, a folyosó zsúfolva volt

burnuszus emberekkel. Nyolcvan arabruhás, turbános statisztá szerepelt a Kalifa Ejszakája címu revü- ben. A lövöldözés pánikot idézett elo, sikoltozás, rohanás, és mindenütt arab, megszámlálha- tatlan sok arabruhás, barnára festett ember szaladgált összevissza. Öt perc alatt negyven rnarcona arabot ütöttek le, bilincseltek meg és tartóztattak le a rendörök. A színházat' nem hagyhatta el senki. Egyenként igazoltattak mindenkit. Az eredmény szinte reménytelennek látszott. A rabló éppúgy lehetett kifestett fehér, mint bármelyik statisztá. Történetesen a statiszták között nyolc igazi arab is volt, szegény egyetemi hallgatók.

A lövöldözés és ordítás zaja mindenkit kicsalt a Margareta Bárból, csak Connor keverte nyugodtan a whiskyjét. Scribe úgy izgett-mozgott, mint aki hangyabolyon ül, és Herta zsebken- dojét szorította a szájára. A robajszeru láрма nem akart szunni Gallon tanácsos nézett be a bárba:

- Connor! Ön itt ül?

- Talán történt valami a posztomon? Az utcai ablak alatt-állva sem tehetnék semmit. A fokapitány-helyettes letörten intézkedett, hogy a kordont vissza kell vonni. Nem.lehet ilyen sokadalmat órákig ideggörcsben feltartóztatni, Mackenzie lihegve jött. Megsebesült a tumultusban, és a kezét kötözte a zsebkendővel, fogával húzva meg a bogot.

- Igyon, kapitány, a Margareta Bárban egy whiskyt - mondta Gallon némi gúnnyal.

- Cönnor is ezt teszi.

- Ez legalább impertinencia! -kiáltott a fokapitány-helyettes. Mind a hármawbemennek a Margareta Bárba.

- Már vártam önöket! - mondta Connor. - Engedjék meg, hogy letartóztassam a tettest. Mikor ezk mondta, már a négyes számú páholy függönyénél állt. Most revolvert húzott, és elrántotta a függönyt.

- Bemutatom önöknek a mai színházi est rendezőjét, aki, mellékfoglalkozására nézve, Lermontov gyilkosa. Ne mozduljon, Naladna, mert én nem viccbol hordok pisztolyt.

A hindu költo ott ült a páholyban, és mellette még megtalálták az a•ab ruhadarabokat is, amelyeket csak itt dobott le sebtiben. Sebesült vállát kötözte.

- Gyerünk, Scribe, vasalja meg. Ugye mondtam, magának, hogy tegnap láttam ezt a rossz darabot és az ügyes páholyt. A hátsó falán kijár egy deszka, és a páholyfolyosóhoz vezet. ftt ment ki, a színházon keresztül, Lermontovot megölni, mialatt az autó mint huséges alibi három óráig várt kint. Azután a színházon át újra visszaült a páholyba, fizetett és hazament. Talált valamit, Mackenzie?

A kapitány ugyanis Naladna zsebeit kutatta át.

- Egy nagy automata pisztolyt és két•kis ismétlo van nála. Szívbol gratulálok magának, Connor! - Én is - mondta savanyú arccal a fokapitány-helyettes.

Ötödik fejezet

Lear király halála

I.

Bodley fotanácsos befejezte a jegyzokönyvet:

- Ezek szerint méltóságod férje nem hamis okirat alapján adta el a részvényt, hanem az ön szabályszeru közjegyzoi meghatalmazás birtokában, amit más ügybol

kifolyólag kért. - Ugy van - mondta Waldenegg báróné. - O az év nagy részét Dél-Afrikában tölti, és azt írta, hogy küldjek meghatalmazást számára, mert részvényeinkre kölcsönt akar felvenni, hogy egy kínálkozó elonyös ingatlanvásárlást lebonyolíthasson.

- Tisztában van ugyebár, méltóságod, hogy erre a levélre okvetlenül szükség van, ha bizonyítani akarjuk a csalást. Szíveskedjék a jegyzoköriyvet aláími, és a levelet eljuttatni hozzám -fejezte be Boley. - A levet még ma behozom - mondta a báróno.

- Nyomós gyanúom van a tettestársakra nézve is, de ezt csak akkor közlöm, ha a "Majoritas" konszern forészvényeseit megismerem.

Miután a báróno elment, Bodley átsietett a fokapitány-helyetteshez. Még semmit sem tudott a történetekrol. Felettesénél valóságos harctéri helyzetet talált.

Nyolc-tíz ember nyüzs- gött, vitatkozott Mackenzie keze be volt kötve, Scribe porosan, szakadt ruhában magyarázott.

- Mi történt? -kérdezte Bodley.

- Kezünkbe volt a fickó, megbilincselve. És jóformán a teljes rendorlegénység assziszten- ciája mellett szabadult meg! -kiáltotta a fokapitány helyettes.

-Példátlan.

- Katasztrófa sir - mondta Scribe siralmasan. - A rendorségi autó nagy sebességgel nekiszaladt a kokockáknak a Tottenham Court Roadnál, ahol az úttestet javítják. Itt vagy tizenöt ember, mintha útburkoló munkások lennének, látszólag segítségünkre siettek, még két hatalmas autó is ügyesen odacsúszott, ebben a kavarodásban több rendort leütöttek, és megszöktették a gazembert. Jóformán valamennyien megsebesültünk már a karambolnál.

- És a sofor? -kérdezte GaHon. .

- Az o embere volt -mondta Connor, aki most lépett be. -O'Brient, a rendor sofort, már jóval elobb, a lépcsóházban hasba szúrták. A kórházban van. Rendorruhas gazember ült helyette a volánhoz.

- Senki sem hibás - mondta Mackenzie -, olyan zseniális elorelátással volt kidolgozva minden. Ez a fickó az összes eshetoségre elkészült.

- Dacára annak, hogy arab és gazember; mégsem o Szinza - mondta Connor. - Lehet, hogy a foembere, de kétségtelen, hogy mikor Dél-Afrikából Szinza legszörnyubb gazságát jelentették, akkor ez az álhindu már itt ült Londonban.

- A további nyomozás érdekében -mondta Mackenzie, és felemelkedett helyérol-, be kell most már önöket is avatnom abba,'amit eddig mint szigorúan bizalmas információt igyekeztem elhall- gatni. Ibrahim ben Szinza, kedves uraim, nyolc eve halott. Akkoriban olyan nagy zavargások lángoltak fel a Kongó vidékén, hogy a hatóságok nem akarták a kedélyeket egy népszerű rablóvezér halálhírével még jobban felizgatni, iehát eltitkolták. Késobb pedig örültek, hogy elavult az ügy.

- Magam is utánanézttem ennek a gyarmatügyi minisztériumban -mondta Connor.

-Ezért hozom más ügyekkel kapcsolatba Szinzát. Például Hoffer és a temzei halott gyilkosával.

- Nekem is tetszik ez a nyom - mondta Mackenzie. - Aki eloször tudta meg, hogy Szinzát megölték az naoyon értékes adat birtokába jutott, és könnyen felhasználhatja ezt a saját céljaira. - És ki ölte meg? -kérdezte Bodley.

- Egy szökött francia idegenlégionárius -felelte Connor

- Ugyanaz, aki alapsoan gyanúsítható három gyilkossággal: Lothar tanár zsarolója, egy bizonyos Horn nevezetu - fuzte hozzá Mackenzie. - Az eddigi nyomázás eredményeképpen leszögezhetem -fejezte be -, hogy ez a rendkívüli ereju és ügyességu, mindenre elszánt ember azonos a keresett Szinzával, és

jelenleg itt tartózkodik Londonban.

- És tudja ön, Connor, hogy milyen fegyverref öl? -kérdezte eleve kárörvendezve Gallon tanácsos. - Hogyne - mondta Connor -, francia gyalogsági szuronnyal - és kiment. .

II.

Connor belekarolt Hertába, és közelebb vonta magához.

- Már a rendőség is tudja a maga értesülését, és elfogadtuk feltevésnek, hogy Szinza tulajdonképpen azonos édesapja zsarolójával. Meggyozódésem szerint a maga vallomása alapján közelebb jutnánk a kérdés megoldásához.

- Egyszer még meg fog engem érteni... Nem beszélhetek. -A férfi vállára hajtotta a fejét és sírt. - Higgye el, csak magának tudnék elmondani mindent oszintén.

Connor és a lány között egyre szorosabbá szövődött a kapcsolat. Tisztában voltak ezzel a gyorsan fejlődő, rendkívüli érzéssel, s nem is védekeztek ellene.

- Nézze, ha az tartja vissza, hogy közölnie kellen olyan dolgokat, amelyek az apját nem• valami jó színben állítják be abból az idoból, mikor a légióban volt... - Nem... ne, ne, kérem ne beszéljen erről.

- Legalább azt mondja meg, mit akart Tadietől, és milyen szerepe volt az ügyben ennek a szerencsétlen orosznak.

- Magam akartam kinyomozni valamit... Tudtam, hogy Londonban van néhány légionista. Fs ez a Tadiet véletlenül együtt szolgált az apámmal. És az apám azért vette oda, mert állandóan félt. Valami testorfélének szerzódott, és a kedélyére isjól hatott az orosz. Különben igazi gárdátiszt volt. Colonelnak csúfolták a légióban.

- És mit kért tole akkor, ott a Horned Owl klubban?

- Akkor még nem tudtam mindent... és kérem, hogy mondja el az apám múltját.

Connor megszimagatta a síró lányt, és elgondolkodott.

- Nem kérdezek többet, pedig fontos lenne. Nyugodjon meg, Herta: már nem tart soká, és minden rendbe jön.

A lány átkarolta a nyakát, és odahajtotta a fejét a férfi vállára. - Minden reményem magában van - suttozta.

Irwing és Scribe visszaérkeztek a főkaptány-helyetteshez.

- Tegnap este beszélünk a színigazgatóval, Tycklernek hívják. Nagy vagyona volt, az egész színházra költötte. Ez a legutóbbi keleti darabot a hindu kölo finanszírozta. A Margareta Kávéház is a színházbérlethez tartozik. Tyckler azt állítja, hogy nem tudott a páholy titkos kijá•ójáról. Furcsa, bolondos ember. Valószínűleg alkoholista is. Nehezen lélegzik beszéd közben, és sokszor nyúl a szívéhez. Mikor kimentünk hozzá, éppen maszkírozta magát. Fellépni nem szokot. A titkáráról tudtuk meg, hogy délelőttönként bezárkózik az irodájába, és régebbi parádés szerepeit játssza, egyedül. Német származású, és színész volt.

- Ez a sok arab statiszta, az átjáró, amelyről állítólag nem tudott, elottem gyanússá teszik - mondta Irwing.

- Meg kellene tudni a múltját -szólt a főkaptány-helyettes.

- Megtörtént, sír -jelentette Connor. -Tyckler Németországban buncselekményt követett el, amely már elévült. Katonai írásokat hamisított magának, és egy körpenicki tréfával nagy összeget sikkasztott. Csalásért és okirat-hamisításért körözték, beállt a légióba, és ugyanannál a negyedik századnál szolgált, amel.ynél Lothar, Rastignac és keresett Hom.

- Megint a légió! Érthetetlen! Ezt az embert azonnal le kell tartóztatni!
-kiáltotta izgatottan a fokaipitány-helyettes. -Azt hiszem, kapitány úr, ez az ön véleménye is, nem?
- Okunk van rá - mondta Mackenzie. - Kis házkutatást is tartunk majd. Kérek egy végzést, Mr. Scribe-et és Mr. Irwinget magammal viszem. Okulva a múltkorin, egy szakasz rendort is kérek.

III.

- Ilyenkor bezárkózik az irodájba, és komédiázik - mondta Irwing. - Hová parancsolja a legénységet, kapitány úr?
- Az összes kijáratokhoz és a lépcsóházba.
Irwing elment utasítani a legénységet. Az igazgatói irodának volt egy kijárása az öltöző- lyosóra is. Scribe mindenestre onnan indult el. Mackenzie kopogott az ajtón, és benyitott. A detektívek és a rendörök döbbsenten sereglettek össze. Tyckler a szoba padlóján feküdt, hosszú, osz szakáll, vörös palástban, parókája és királyi koronája elgurult, két kezét szétcsapta, és mellébol, bal oldalon, egy vékony, francia bajonett markolata állt ki. A gyilkosságot percekkel elöb követhették el. A vén ripacs száján még rezegtek a vörös habfoszlányok, és kiforduló szeme vibrálni látszott, de mire kijöttek a mentok, már halott volt.

Hatodik fejezet

A Vörös Liliom

I.

Connor, Bodley és Gallon percekben belül a helyszínen voltak. A személyzet senkit sem látott ajóformán elhagyatott délelotti színházban. Mintha egy kísétet lett volna a gyilkos. Nyom sehol. Mackenzie az íróasztalfiókot kutatta át. Scribe fényképezett, Irwing ujjlenyomatokat vett a bajonett markolatáról, Gallon és Bodley a személyzetet hallgatták ki. Connor megtalálta a halott fogason lógó zakójában a hatalmas wertheimszekrény kulcsát. Négyszáz fontot találtak készpénzben, szerződéseket, egy ötezer fontról szóló betétkönyvet és a pénzszekrény legalján levélcsomót. Ez a levélcsomó adta meg a nyomozás döntő fordulatát, ez volt a legkülönösebb, legérdekesebb fejezete a bunugynek. A levelek a Vörös Liliomnak szóltak Marokkóbá, és Horn, a légionista írta oket a sivatagból. Connor csodálkozva nézegette oket. Mackenzie füttyentett. - Sejtí, hogy kerültek ezek a levelek Tycklerhez?
- Azt hiszem Mackenzie, eljutottunk a rejtvény megoldásához. Nézze meg.a levelek szegélyét. Látja? fráspróbák. Nézze meg, itt a levélcsomó alatt vonalozott papírok. Ilyenekén kapta Lothar a fenyegeto leveleket. Vesse ezt össze azzal, hogy Tyckler okirat-hamításért körözték.
- Értem -kiáltotta Bodley. -Tyckler írta Lothar tanárnak a fenyegeto leveleket, hamisítva Hom írását. A tanár valószínűleg ismerte ezt az írást.
- A lányától. tudom, hogy o tanította franciául írni Hornt. Különben azt hallottam a titkárától, hogy naplót is vezet ez a Tyckler - mondta Connor.
- Most tehát csak azt kell kideríteni, hogy miért fenyegették ezt a szerencsétlen Lothart hamisított levelékkal, és kicsoda tulajdonképpen Szinza -mondta Mackenzie. -Mert ha Hom azonos lett volna vele, akkor a cinkosainak nem

kellett volna hamisítani az írását. Mit csinál, Scribe?

- Utasítást adtam -felelte helyette Connor-, hogy fényképezzenek le itt mindent.

II.

- Azért kérttem a hivatalomba Herta, mert most mint a nyomozás vezetője beszélek magához. Hogy Homnal mi van, azt nem tudjuk, de az apját más oldalról fenyegeti veszély. Mint ahogy már tudja, a leveleket nem Hom írta. Hivatalosan kérdezem, mit tud a házukban meggyilkolt Lermontovról.

- Amit tudtam, azt elmondtam.

Meg fogom könnyíteni a dolgát, Herta. Mi itt sokkal többet tudunk, semmint azt maga gondolná. Tudjuk, hogy az ön édesapja Rastignac, Tyckler, Horn, Hoffer és Thillmann nevezetű katona társaságában megszökött a légióból. Tudjuk, hogy közben az édesapja és a többiek gyilkossági kísérletet követtek el ez ellen a fiatalember ellen. Tudjuk továbbá a titkosszolgálat jelentéseiből, hogy az ön édesapja belekeveredett többedmagával egy politikai gyilkosságba, amelyből kifolyólag vagyont érő platinához jutottak, és pedig olyan szerencsés módon, hogy ezt a vagyont semmiféle károsult nem reklamálhatja. Hajlandó ezek után oszintén beszélni? Tudom ugyanis, hogy ezekről a szörnyűségektől irtózott, félt, hogy ha megtudják baja lehet belőle az apjának. Mindezekből semmiféle kellemetlensége nem származhat a tanárúrnak. Politikai ügyeket nem szeretnek bolygatni a hatóságok. De nagyon komoly veszély fenyegeti más oldalról.

Herta a harmadik cigaretta szíva, mióta Connor hivatalában ült.

- Igaza van... - suttogta. - Ez volt az oka hallgatásomnak. Sokkal többet is tudok. - Lermontov meggyilkolásának éjjeléről beszéljen, kérem.

- Mikor Tadié megtudta, kinek a leánya vagyok, eljött az apámhoz. Az apám odavette őt. Ekkor vette fel a rossz híru körökben ismert neve helyett a Lermontov nevet. Az apám akkor még nem mondott el nekem semmit, csak sejtettem, hogy valami szörnyűség lehet a múltjában, és olvastam néhány fenyegető levelet. Ugyanis az apám csak Lermontov halála után mondott el nekem oszintén mindent. Ekkor értesültem csak, hogy Lermontov alapjában véve nem is tudott semmit, mielőtt az apám bizonyos dolgokba nem avatta be. Én azonban azt hittem, hogy be van avatva, és faggattam. De az orosz elutasított. A gyilkosság éjjelén láttam, hogy hajnalban még ég a villany nála. Felmentem egy kétségbeesett kísérletet tenni, hogy megtudjam, mi az a szörnyűség, amely megrontja az életünket. Mikor benyitottam, ott feküdt laóltan. Elő pillanatban rosszul lettem, még sikítani sem tudtam. Azután erot vettem magamon. Hátha ennél az embernél valamit talál a tendórség, ami az apámat kompromittálja? Minden eromet összeszedtem, és átkutattam a holmiját. . . Qtf állt a ládája, tüzetesen átnéztem, de nem találtam semmit. Azután értesítettem a rendórséget.

Connor hirtelen elsápadt, de erot vett magán.

- És amíg a rendórség jőGt, nem engedett senkit a szobába; ezt tudom. Most szedje jól össze, kérem a gondolatait, és mondja el, hogy mit talált Lermontov holmija között. Náción fontolja meg, amit mond.

- Semmit. A fehérneműje volt a ládában, néhány orosz könyv és pipereholmik. Connor csengetett Scribe-nek, és rosszul leplezett izgalommal fordult újra a lányhoz:

- Kérem, egész biztos ebben, és határozottan állítja, hogy semmi mást nem talált a kofferben? - Határozottan emlékszem, hogy mást nem láttam. A felügyelő belépett.

- Scribe! Vezesse a kiasszonyt egy orizetes cellába, és állítsák elo nyomban Lothar tanárt; mindkettojuket letartóztatom gyilkosságban való bunrészesség miatt. A lány elájult.

III.

A fokapitány-helyettes szobájában izgatott vitatkozásban együtt volt az egész vezérkar. Connór csendesen bejött, és odament a fokapitány-helyetteshez.

- Kérem, sir, Lothar tanárt és leányát letartóztattam, és mindketten a fogdában vannak. Saját felelősségemre tettem ezt, kére, szíveskedjék aláírni egy végzést. - Altalános zürzavar támadt. - Oszinte csodálójává tett engem, Connor, de azt hiszem, ez balfogás volt. Ezért a két emberért én kezeskedem - mondta Mackenzie.

- Nem áll módomban ezt a végzést kibocsátani! - mondta a fokapitány-helyettes.

- Akkor intézkedni fogok, hogy szabadon bocsássák őket, de ez nagyon kellemetlen lesz önnek, s.ir. Scribe apró golyócskákat talált a meggyilkolt boröndje körül. Ezekről a golyócskákról megállapítottam, hogy szájápoló cukorkák. Lothar Herta vegyészno, és a Westmindter Road-i laboratóriumban saját maga készítette ezeket a cukorkákat, amelyeket különös módon, •érnára felfuizve szárított, ezért voltak a közepükön átlukasztva, mint a gyöngyök. A cukorkák speciális mentolos készítmények, mivel a leány rendkívül szenvedélyes dohányos, és ezzel akarja szájában a, nikotin szagát ellensúlyozni. Állandóan ilyen cukrot hord magánál, ezenkívül aether aceticust, amivel körméről távolítja el a nikotint. Parancsoja, sir, hogy szabadon bocsássam?

A fokapitány-helyettes nem szólt semmit. írta a végzést.

- Mindez igaz lehet, Connor! A tanár és a lánya bunrészeseek.

- Inkább áldozatok az ügyben! - mondta Mackenzie. - Letartóztatásukat ellenzem.

- Sajnos, az én állásom megköveteli - mondta Connor -, hogy ilyen kirívóan gyanús esetben előírás szerint cselekedjem.

- És mi van a fobunóssal? A zsarolóval? - kérdezte Bodley.

- Szerintem - mondta Gallon - a tanárt rá akarták kényszeríteni ijesztgetésekkel, hogy most, amikor a részvények rosszul állnak, megváljon az Afrikai Mahagóni pakettjétől. Hoffer részére is megváltották. - Tudnunk kellne, hogy hová kerültek ezek a részvények - mondta a fokapitány-helyettes. - Pontos felvilágosítást adhatok - szólt közbe Bodley. - Waldenegg báróné feljelentette csalásért a saját férjét, amiért eladta a "Majoritas" társaságnak a részvényeit. A bárónó kikutatta, hogy a "Majoritas" részvénytársaság alapítója és forészvényese Rastignac. Ugyanaz a Rastignac, aki Hoffer örököségtől is megvette a részvényeket, uciyanaz a Rastignac, aki Lothar tanárnak felajánlotta, hogy megváltja a részesedését...

- És végül, ugyanaz a Rastignac - mondta Mackenzie -, aki szintén szökött légionista, együtt szolgált Tycklerrel és Lotharral...

- És báró Waldenegg-gel - mondta Bodley. - Báró Waldeneggné mindet elmondott oszintén. Fiatal korában táncosno volt Marokkóban. Vörös Liliom néven. Később valamilyen módon vagyonhoz jutott, hat légionistával együtt, ezek voltak Rastignac, Lothar és egy másik német, a szerencsétlen Hoffer, Tyckler és egy Thillmann nevezetű. Ezek alapították az Afrika Mahagóni Társaságot. A Vörös Liliom később feleségül ment Thillmannhoz, de ez a hiú no rávette a férjét, hogy súlyos anyagi áldozatok árán adoptáltassa magát az osztrák Waldenegg báróval. A házasság nem volt boldog. Tulajdonképpen ez a Thillmann vezeti most is a dél-afrikai telepet, mert egyedül ő ért a forészvényesek közül a

bútorfához.

- És összejátszott Tycklerrel, hogy hármuk számára szerezzék meg a vagyont -szóltMackenzie. - Az ügy világos - mondta a főkormány-helyettes. -

Dél-Afrikában Thillmann maga volt Szinza, o robbantotta fel a csatornát, o rongálja talán most is a saját telepüket, hogy a részvényeket szinte értéktelen állapotban vegye át Rastignac, aki Londonból irányított min- dent, Tycklerrel együtt. Tyckler gyanússá tette magát, erre megölték a cinkosukat. Még ma lefoglaljuk f•astignacot, és kábelezni kell Dél-Afrikába, hogy Thillmannt is tartóztassák le.

- Ez hiábavaló lenne, sir - szól közbe csendesen Connor. - Thillmann, illetve báró Waldenegg személyazonosságát sikerült megállapítanom. Azonos a Temzébol kifogott má- sodik számú áldozattal, és jelenleg még mindig a törvényszéki orvostani intézetben tartózko- dik. Szíveskedjék engedélyt adni rá, hogy eltemethessék...

Hetedik fejezet

Az ötödik

I.

Rastignac önkívületben feküdt. Egy detektív ült a szantórium ajtaja előtt. Lehetetlen volt kihallgatni. Az esti órákban, mintha orjögene, ordítva kirohant a folyosóra, és összeesett. Fél órával a szanatóri- umba szállítás után már agonizált. A szomszéd szobában a kétségbeesett Rastignacné is orvosi ápolásban részesítették. A váratlan tragédia nagyon. megviselt. Fél tízkor Rastignac, anélkül hogy öntudatát visszanyerte volna, szönyuségesen elpusztult. Holttestét az orvostani intézetbe szállították.

A fiatal arab asszonynak, akit Rastignac elokelo társaságban ismert meg, fogalma sem lehetett férje múltjáról és üzelmeiről. Kihallgatása teljesen lehetetlen volt. A személyzet alig tudott valami felvilágosítást adni, hogy kivel beszélt Rastignac utoljára? Waldenegg báróné látogatta meg, heves szóváltás volt közöttük a Majoritas miatt. - Ez mindenesetre érdekes - mondta Bodley fotanácsos. - A bárónét ki fogjuk hallgatni. - A báróné vallomása még érdekesebb volt. Elmondta, hogy felháborodásában súlyos szavakkal illette Rastignacot. Közben a szomszéd szoba függönye meglebbent, és Waldeneggné egy fotel mélyén férfi alakot pillantott meg, aki szerinte arab volt, a leírás emlékeztette Naladnára. A köteles kímélet dacára, ezt az egyet megkérdezték Rastignacnétól is. O nem tudott a férje arab látogatójáról; Rastignac dolgozószobája nagyon távol esik az o lakrészétől, és délután nem ment át férjéhez. Munkájában nem szokta zavarni. Így álltak az ügyek másnap délelőtt. Mackenzie, aki nagyon szíven viselte a tanár és leánya sorsát, megkérte a főkormány-helyettest, hogy siettesse az ügyüket. A főkormány-helyettes felkérte Lothart, és o maga fogott hozzá a kihallgatáshoz. Lothar visszanyerte a lelki nyugalmit. Csodálatosképpen a letartóztatás, a zárka használ-

tak az idegeinek. Igen! Végre eljött az ido, hogy feleljen, hogy bunhadjön. Hiszen csak ezt kívánta évek óta, valamilyen formában könnyíteni a lelkiismeretén, és sehogy sem tudta megérteni, hogy nem a régi politikai gyilkosságban való részvétel, nem a lelkére nehezede hajdani kalandja miatt áll itt. Végül a főkormány-helyettes hagyta, hogy ezekre a szintén érdekes és az

ügyre tartozó eseményekre térjen át.

- Szóval, ön szerint Rastignac és Thillmann megöltek valami Muhat beyt, és elrabolták az arabok tükös forradalmi kasszáját. Romantikus de újabban kezdek mindent elhinni. Részesek ebben még az a Horn nevezetű, al - De, még valaki - mondta Lothar. - A Vörös Liliom, aki később Thillmann felesége lett, miután bárói címet vásároltak valahogy.

- És ő is tudott arról, hogy maguk ezt a Hornt eltették, vagy el akarták tenni láb alól szökés közben? - Szó sincs róla! Ezt nem mertük elmondani a Vörös

Liliomnak. Tole még Rastignac és Thillmann is félték. '

- Egy notol? - kérdezte hitetlenkedve a főkaptány-helyettes.

- Ebben a noben van valami rendkívüli - mondta a tanár, és megborzadt. - Sohasem fogom elfelejteni, mikor azon az éjjelen megfenyegetett bennünket. Allandóan tort hordott magával, aminek a hegye szarvasvipera mérgével volt preparálva... Nem kaphatnék egy kis vizet?

- Adjon, Dixon, vizet a tanár úrnak, és vezesse vissza a cellájába. - Miután ketten maradtak, Mackenzie-hez fordult a főkaptány-helyettes. - Miután Connor eloterjesztésére történt a letartóztatás, beszélnem kell vele mielőtt szabadon bocsátom a tanárt.

Mintegy végszóra a fofelügyelo lépett be.

- Ujabb utólagos jóváhagyását kérem egy letartóztatásban, sír. Ugyanis...

Bodley fotanácsos jött be a másik ajtón sietve:

- Szenzációs eredményre vezetett Rastignac boncolása! A halált, a trópusi mérgek szakorvosa szerint, egy karcolás útján a szervezetbe juttatott szarvasvipera-méreg okozta. - De hiszen Lothar tanár éppen az imént mondta... - kiáltotta a főkaptány-helyettesfelugorva. - Nyomban letartóztatom Waldenegg bárónét! - szolt közbe Mackenzie, és már indulni akart. - Megtörtént - mondta szokott közönyével Connor. - Fhhez akartam, sir, utólagosjóváhagyását kémi.

II.

- A hindunak semmi nyoma, Scribe?

- Semmi. Eltunt, sir. Bankletétjét nem vette fel - jelentette a kis felügyelo Connornak. - Volna kedvé meglátogatni a Rastignac-házat?

- Bevallom, ehhez volna most a legnagyobb kedvem. Különösen az ön társaságában. Ebben az ügyben éppen a legfontosabb helyszíneken nem jelent meg a bizottsággal.

- Elárulom magának, Scribe, hogy ebben az ügyben a helyszíneken nem is történt semmi figyelemre méltó. Irattárakban, megkeresésekben és nyilvántatókban nyomoztam ki mindent. - Mindent? - kérdezte szkeptikusan Scribe.

- Nos, magának elárulom, hogy még csak egyetlen bizonyíték hiányzik, és akkor az összes szereploje ennek a fantasztikus különös bunügynek zár alatt lesz. Maga most főleg arra nézve hallgassa ki a személyzetet, mialatt én körülnézek, hogy kik voltak a látogatók, és milyen sorrendben jelentek meg Rastignacnál. Egyelőre azonban maradjon velem. Majd ha azt mondom, hogy beszéljen a szemÁlyzettel, akkor minden további szó vagy kérdés nélkül menjen le a hallba, és kérdezze ki oket. ` Rastignacné még mindig olyan állapotban feküdt a szobájában, hogy nem lehetett kihallgatni. Atmentek Scribe-bel az áldozat dolgozószobájába. Minden fiók le volt pecsételve.

- Ott van az a kis szalon, ahol Waldeneggné az arabot látta. Bizonyára Naladna volt, itt rejtőzködött valahol a szökés után. Szerintem Waldeneggné igazat

mondott. Estefelé Rastig- nac ebben a szobában egyödül maradt. Mit csinálna most, Scribe, ha gyilkos lenne, aki gyűlöli Rastignacot, és mérgezett tor van magánál?

- Oszintén szólva, ezzel a gondolattal még nem foglalkoztam - mondta a felügyelo.

- Mert felületes ember. Ha Rastignac ismerte a gyilkost, vigyázni kellett, hogy a tett elköveté- sének pillanatában ne lássa. Ugyanis ez a méreg biztosan öl, de nem olyan gyorsan, hogy esetleg az olyan eros fizikumú ember, mint Rastignac, ne tehessen vallomást. Tehát a gyilkosnak úgy kellett hozzáférni a meggyilkolthoz, hogy ot ne lássa addig a pár percig, amíg a méreg leveri a lábáról, és ne is üldözhesse ezalatt. Hopp!... Nézze, ott egy vastag függöny, és mögöttejő eros ajtó. A függöny mögül kinyúlik egy.kéz, megsebzí Rastignacot. Ez felordít, mire megfordul, már zárt ajtó van mögötte, és mire körülfut a verandán.és a folyosón át a szoba másik ajtajához, már önkívületben fekszik, hiszen futás közben a méreg nagyon gyorsan szívódik fel, ha a vérpályába jut.

- Azt hiszem, igaza van, sir. Rastignac valóban kifutott innen üvöltve, és a korridor lépcsőjénél zuhant le eszméletlenül.

- Most legyen szíves hallgassa ki a személyzetet.

Scribe szó nélkül kiment. Connor elgondolkozva nézte a függönyt, ott maradt állva elötte, de elfordult, és az íróasztalra esett a tekintete, majd a szemközti tükörrre. A tükörből jól látta, hogy a függöny mögül egy csupasz kar nyúlik ki, és rövid tort emel fel lassan. A következő pillanatban ez a kar a fofelügyelo kezében vergődött, és a csuklón egy ketyenéssel összecsukódott a kézbilincs.

III.

A fokapitány-helyettes szobájában a kora esti órákban még együtt voltak a nyomozás vezetői. Connor természetesen késett. Mackenzie, Bodley, Gallon, Irwing és Matthew össze- gezték a nyomozás eredményét.

- Connor ma, remélem, végre meg fogja magyarázni néhány egyéni akcióját -mondta Bodley. - Bizonyosak lehetnek benne, hogy a legprecízebben csinált mindent -legyintett fáradtan Mackenzie. - Ezt az embert nem érik hibán.

- Az ügy nagyjában tisztázva van -mondta a fokapitány-helyettes -, és kétségtelen; hogy kapitány úr mellett Connornak is nagyon sok érdeme van ebben. Összefüggően azonban egyikünk sem látja a'dolgokat; Naladna kicsúszott a kezünkől, tóvábbá van még néhány nagyon fontos felderítetlen részlet. Ezenkívül félek, hogy Waldeneggné ellen alig van más bizonyítékunk, mint Lothar régi regényes meséje és az a heves szóváltás Rastignackal.

- Óriási munkát végeztünk -mondta Gallon -, de megelégedve mégsem lehetünk.

- Én meg vagyok elégedve -mondta Connor, aki az utolsó szavaknál csendesen benyitott. A bunügyet tizennégy nap múlva bírósági tárgyalásra lehet vinni, és a tetteseket felkötni. - Kit? - mondta dühösen a fokapitány-helyettes. - a két fotettes, Thillmann és Rastignac halott.

Ennek a háromletartóztatott embemek az elítélésével pedig nem moshatjuk tisztára a sok gyilkosságot, ami szinte rendorségi asszisztenciával történt, még akkorsem, ha volt is valami részük az ügyben. - Én tisztára fogom mosni - biztatta felettesét mosolyogva Connor. -Terpentine olajjal, sir, mindent mosok.

- Ön újabban iszik, fofelügyelo úr?! - mondta energikusan Bodley fotanácsos.

- Eloszeretetem az alkohol iránt nem újabb keletu, sir. Sohasem voltam

absztinens - felelte udvariasan Connor -, de ennek a terpentinnak semmi köze az alkoholhoz. - Egyetlen igazi fobunöst sem tudunk produkálni -kiáltotta dühösen Gallon. - Sajnos, nekem is ez a véleményem - mondta Mackenzie. - Hol van Nalada?

- Bevallom - szólt Connor -, ezt az egyet nem tudom. De nem Naladna a fobunös.
- Hát ki? -csapott ingerülten az asztalra a főkormány-helyettes.
- Engedelmezzel bemutatom -ezzel odament Connor az ajtóhoz, és kiszólt:
-Scribe, a fobunöst! Scribe belépett, és karjánál fogva, kissé durván belökte a szoba közepére a megbilincselte Rastignacot. - Lesz szíves egy végzést, sir...
-mondta Connor szelíd meglepetéssel a főkormány-helyettesnek.

Nyolcadik fejezet

A csattanó

I.

Mindenki dermedten meredt a szép arab nőről, csak Scribe vigyorgott boldogan, amit különösen olyankor tett, ha Connornak sikerült ellenséges feletteseit lefojni.

- Érthetetlen! Teljességgel érthetetlen! -kiáltotta a főkormány-helyettes. .
- Sajnos, az összes megoldásokra, pedig milyen végtelenül egyszerűek voltak
-mondta Connor szomorúan -, elkésve jöttem rá. Különben Lermontov is élne, Rastignac sem kerülné ki az igazságszolgáltatást, és szegény Tyckler békésen gyárthatott volna papírzacskókat Dartmoore-ban.
- De hát hogy bizonyítja ezt... ' - Nem is kell bizonyítani. Onagysága sokkal nagystílúbb. MiuCán meg akart gyilkolni, és nem sikerült, bevallotta őszintén, hogy ő ölte meg Rastignacot. Igaz, Scribe?

- Bevallottam, és újra bevallom! Gyűlöltem azt a gazembert, megöltem, és magát is szívesen megöltem volna. Kérem, vezessenek innen a cellámba - kiáltotta a fogoly.

: Nem tartóztatjuk soká -nyugtatta meg Connor. -A nyomot elsősorban egy véletlennek, másodsorban Waldenegg bárónénak köszönhettem, akit kihallgattam ma délelőtt a cellájában. Rastignacné azt vallotta, hogy semmiféle arabról nem tud. Letagadni nem merte, mert az arab valóban ott volt, részben egyedül töltötte a délutánt. Ezzel szemben az inas látta, hogy Waldenegg báróné előtt és a báróné távozása után is bentjárt Rastignacnál. Waldenegg báróné már csak azért sem ölhette meg Rastignacot, mert a szarvasvipera mérge tíz perc alatt hat, viszont a báróné távozása után félórával egy tozseügynök még beszélt telefonon Rastignackal.

- Akkor miért tartóztatta le a bárónét?

~ Más oknál fogva, de erről később beszélünk.

- És kicsoda tulajdonképpen Rastignacné? Milyen szerepe van az eseményekben? - kérdezte a főkormány-helyettes.

- Egy nagy arab politikusnak, Muhat beynek a lánya. Rastignac és Thillmann megölték az apját. Amit tett, az az volt. Vérbosszú.

- És miért csak most tette? - kérdezte Irwing.

- Mert a vérbosszún kívül játszott a tozsdén is, és spekulációihoz Rastignac kellett. Onagysága ugyanis nem fanatikus, hanem rablógyilkos. Sajnos nem volt ellene bizonyítékom, ezért tettenérezéssel csaltam torbe. Tudta, hogy én vagyok a legveszélyesebb ellenfele, és Scribe-bel kidolgoztunk egy tervet, hogy én olyan

pozícióba kerüljek, amelyben könnyén meggyilkolhat a hölgy egyetlen karcolással. Meg is kísérelte. Most itt van. Elvezetheti, Scribe. - Leült, és rágyújtott. - Waldenegg bárónétól tudtam meg, hogy Rastignacné azonos a meggyilkolt bély lányával. Ha ezt egy nappal előbb tudom, sok minden másképpen történt volna. Minden rendben van, Scribe? - kérdezte a vizsatéro felügyelő.

- Teljesen. Az ajtaja elé, rendelkezése szerint, külön posztot állítottam.

Connor a főkaptány-helyetteshez fordult.

- Engedje meg, sir, és önök is, uraim, hogy Scribe felügyelő egy eredeti ötletét. bemutatassa. Ez a kis produkció tisztára az o leleményességének köszönhető.

Scribe sugárzó arccal előrejött, és egy zsebkegőt terített Connor kezére.

Azután, mint valami cirkuszi.buvész, a jelenlevokhoz fordult.

- Szíveskedjenek megtekinteni! - folytatta Connor a mutatványos eloadát, általános megrökönyödés közepette. -Tekintsék meg önök is, semmi más, mint terpentín, nézze ön is, sir, maga is, Mackenzie... - és mikor odamutatta a kapitánynak, hirtelen belecsapott Mack- enzie arcába az olajos kedovel. Az ütéstől és a szemébe folyó terpentintől a detektív megtántorodott, elszédült, és nagyot kiáltott. Mire magához tért, Scribe már csuklójára csattantotta a bilincset, és Connor villámgyorsan forgatta ki zsebeit.

- Megálljon... - kiáltotta rémülten a főkaptány-helyettes, de torkán akadt a szó. A holtápadt Mackenzie kaptány különös változások ment át. Az arca egy nagy folton sötét- barna lett. Köpködte a vért és a terpentint a szájából.

- Bemutatom önöknek, uraim, Ibrahim ben Szinzát, illetve Muhat bey fiát, a többszörös gyilkost, Rastignacné fivérét.

Még mindig ámultan és hitetlenkedve néztek. Ugy érte őket a leleplezés, mint valami robbanás. Mackenzie arcán egyre ierjedelmesebb folton mosta le a színházi festéket a terpentines olaj. Nyugodtan leült, és kissé idegesen mosolygott.

- Nyert, Connor. Ne vegyék rossz néven, uraim, de önöktől akár egész Londont megöl- hettem volna. Kezet csókolhatnak Connornak. Ez az ember maga az ördög. Nyugodtan ,kiállíthat egy végzést, főkaptány úr...

- De hát... de hát... azt mondták, hogy Mackenzie Rawson ezredes legbizalmasabb embere... - hápogott Connor felé a főkaptány-helyettes. - A legügyesebb detektívnek i ondták... Ez az ember nem létezik? Vagy nincs Londonban?

- Dehogynem - mondta Connor. - Itt áll ön előtt, sir. Én vagyok E. M.

Mackenzie. Katonás- kodásomat az Intelligence Service-nél töltöttem, és erre a névre szölt az igazolványom. - Most már értem... - mormolta a letartóztatott.

Bodley nyerte legeloszor vissza a nyugalma: - Adja át Dixonnak ezt az embert, Scribe.

- Oszintén megmondom magának, Connor - mondta a főkaptány-helyettes, mikor elvezették a foglyot -, előttem egyre zavarosabb lesz a história. Maga kezdettől fogva tudta, hogy ez az ember, aki itt velünk együtt dolgozik, nem detektív, hanem gyilkos?

- Sajnos, ezt nem tudtam. Csak azt tudtam, hogy csaló. Azt hittem, hogy cinkosa Szinzának. Ha nyomban letartóztatom, legfeljebb hamis névhasználatot, csalást és kémkedést bizonyítok rá, de szétugrattam volna ezzel az egész bandát, eltüntették volna a bizonyítékokat, és Szinza, akiro! nem tudtam, hogy azonos az ál-Mackenzie-vel, megmenekül. Ezért elhatá- roztam, hogy ezt az embert, aki bizonságban érzi magát, figyelem, hiszen állandóan mellettem van, és rajta keresztül felgombolyítom az egész társaságot. Különben, holnap estére az államtitkár úrnak referálni fogok, és megkértem oexcellenciáját, hogy önöket is

hívja meg - mondta szokott szemtelenségével. - Rastignacné attól rettegett itt az elobb, hogy fivére nem tud majd uralkodni magán, de tévedett.

- De hiszen ez a Mackenzie egész ügyes nyomozó volt -mondta Gallon.

- Látszólag. Valójában csupa olyan dolgot derített ki, amivel csak összekuszálta a nyomokat. És miután birtokában volt a rendorségi.pecsétnek, utólag mindenütt megjelent, felnyitotta a pecséteteket, eltüntette a gyanús dolgokat, és újra lepecsételt mindent. Legutóbb például azt mondtam neki, hogy a színházigazgató Tyckler naplót vézetett, és a titkár szerint ott kell lennie valahol elrejtve az irodában. Elozoleg Scribe a hatal.mas wertheimkassa és a többi szekrények tartalmát, valamint a szoba berendezését lefényképezte, és így pecsételtük le. Fogadhat velem, sir, hogy a pecsétetek érintetlenek, de különben a fényképekrol láthatja, hogy semmi sincs a helyn. Mackenzie kapitány úr valószínűleg beugrott nekem, és kereste a naplót.

- Erre magam is kíváncsi vagyok! -kiáltotta a fokaipitány-helyettes. -Gyerünk oda, Connor. Scribe hozta a fotókat, a nagy rendorségi autó a kapu elé gördült, és valamennyien beültek. Késo este volt. ,A színházban természetesen nem tartottak eloadást a gyilkosság óta. Üres páholysorok mögött siettek végig, a zsöllyéket ponyva borította. Valalhol kézilámpa csillant meg: az öreg tuzoltó végezte körsétáját. Az igazgatói iroda ajtaján sértetlen volt a pecsét. A szoba búforai majdnem változatlanul úgy álltak... De mégis! A fotel, amely a képen támlájával az ablak felé fordult, most az öblével irányult arra.

- Már megszoktam, hogy magának mindig igaza legyen, Connor. Nézze, itt az iratszek- rényben is másképpen feküsznek a dossziék - mondta Bodley. - Remélem, hogy nem vitt el a hamisítvány alapjául szolgáló Horn-féle leveleket a kasszából.

- Nem hiszem - szólt Connor. - Ez rá nézve egyáltalán nem volt terhelo. Rajta, Scribe, nyissa ki a kasszát.

A hatalmas páncélszekrény nehéz kettos ajtaja lassan tárult fel. Azután egy halott zuhant ki belole nagy robajjal a szoba padlójára. Ezek az edzett emberek is dermedten álltak néhány másodpercig. Az eroszakkal összegyömöszölt hulla ugyanolyan görnyedten, álláig préselt térdel feküdt a padlón ahogy a pénzszekrénybe eroszakolták. Alvadt vér borította mindenütt, és az arca iszonyúan el volt torzulva.

- Naladna... -suttogta Connor. -Naladna! Ezt nem hittem volna...

II.

Az államtitkár nem a hivatalában, hanem a villájában fogadta oket. A foembereken kívül természetesen Irwing és Scribe is meghívást kaptak, ami Connor muve volt, és a fokaipitány- helyettesnek nem tetszett különösképpen. Connor azonban Irwing és Scribe közremuködésének nagyon sokat tulajdonított. Az inasok italt és szendvicset hordtak körül. Nyolc órakor kinyílt a dolgozó ajtaja, és megjelent Hastings államtitkár egy dúsan dekorált, osz ezredessel.

- Bemutatom az urakat Rawson ezredesnek, akit hírbol már bizonyára jól ismernek.

A kedves öregúr mindenkivel váltott néhány barátságos szót, és melegen szorította meg Connor kezét.

- Ismét bebizonyította, barátom, hogy mi't ér egy angol katonatiszt. Jól van, Connor. A maga zsenijében még sohasem csalódtam.

Helyet foglaltak az asztalnál, és államtitkár felszólította Connort, hogy mondjon el mindent összefüggoen.

- Az elozmény tíz évvel nyúlik vissza -kezde Connor. -Az esetet tüzetesen elmondhatja a Vörös Liliom, akinek nagy része volt abban, hogy az epilógus ilyen gyorsan zajlott le. Megtudhajuk tole, hogy a tafilaleti felkelés fovezére, Muhat, mint gyilkoltatta meg tizenkét éves fiával a kormányzóság egyik tisztjét. Muhat két gyermekével és a kinccsel elrejtözött MArokkóban, egy régi, arab temetoben. Rejtekhelyét csak volt tisztje, Ibn Razut ismerte. Hat légionosta és a Vörös Liliom megtudták a titkot. A katonák kiosontak a Di Djema el Mansur temetobe; és megölték a beyt. A gyilkosságot tulajdonképpen Rastignac és Thillmann követték el. Közben Hom a bey két gyermekét felfedezte a túlsó kijárást szolgáló folyosón. Felfedezését csak a Vörös Liliomnak mondta meg, és kérte, hogy a két gyereket, egy kisiút és kislányt, helyezze valahol biztonságba. a Vörös Liliom, sajnos, elkövette azt a számárságot, hogy Ibn Razuthoz ment, mert azt hitte, hogy ez viselné legjobban gondjait az árváknak. Így az o nyomán, a hat tettest könnyu volt megtalálni. Az elmúlt tíz év tekintetében csak feltevésekre vagyunk utalva. Szinza, nevezzük most már így Muhatot, akkor tunik fel ismét, amikor évek múlva Londonba jött a hűgával. Itt bizonyára megfenyegették Rastignacot és Thillmannt, az is lehet, hogy bartáságosan vették rá okét a gázságra, annyi tény, hogy tárgyalások közben a szép arab leány, Muhat hűga, elcsábította valahogy Rastignacot, és hozzáment feleségül. A terv az volt, hogy Muhat, aki különben is arab bandavezér volt, Szinza szerepében fantasztikus merényletekkel, amelyben a dél-afrikai telepet vezető Thillmann titokban kezére járt, elértekteleníti az Afrika Mahagónai részvényeket, ugyanekkor Rastignac Londonban összevásárolja oket alacsony árfolyamon. Mikor már a részvények mind a kezükbe kerülnek, Szinza működése meg fog szunni. És erre, természetesen, ismét felugrik az árfolyam. Muhat visszatért Dél-Afrikába, feltámadt mint Szinza, és rablóbaridájával megkezdte az a merényletsorozatot, ami aláasta az Afrika Mahagóni árfolyamát. Elozoleg itt Londonban megalapították a dél-afrikai részvényeket vásárló "Majoritas" konszernt, amelynek machiná- cióit már ismerjük. Tyckler olcsó pénzen jó cinkosuk volt. O kezdettol fogva nem vállalt részt ai Afrika Mahatóniban, mert színházat alapított szegény bolond. Öt év alatt elköltötte a platina ráeso részét. Ekkor mint okirat-hamisítót használták fel a barátai. A nagy terv első áldozata Hoffer volt, akit egyszeruen leszúrtak a klubja előtt egy ködös éjjelen. Örökösétol Rastignac átvette a papírokat a "Majoritas" számára. Lotharra! is végeztek volna, de •a tanár Rastignac gyengéje volt, és ragaszkodott ahhoz, hogy né ölje meg. Így jöttek rá arra az ötletre, hogy Thillmann ellopja feleségétol Horn szerelmes leveleit, és ezekrol az ügyes Tyckler, Horn nevében kitunoen hamisított fenyegeto levelekkel kivándorlásra kényszerítse a tanárt. Hogy nyomtalanul eltunhessen a régi bosszúálló elol, természetesen meg kellett volna válnia az Afrikai Mahagóni vállalatától. Elobb azonban végeztek Thillmann-nal. Dél-Afrikából kicsalt egy közjegyzoi méghatalmazást a feleségétol, titokban hazajött Londonba, és eladta a teljes pakettet a "Nlajori- tas"-nak. Ezért bizonyára nagyobb részt követelt magának a zsákmányból, amit megigérték neki, es eltették láb alól. Valószínűleg autóban szúrták le. Hulláját a Temzébe dobták. Utána Tyckler következett, aki a rendorség előtt kétségtelen gyanúba keveredett, mikor Naladna mint Szinza megugrott a kezünkbol. Az ál-Mackenzie félt, hogy a vén fecsego, aki a zsarolólevelekkel különben is már megtette azt, ami miatt szükség volt rá, vallani fog. Kiment tehát letartóztatni, illetve kivégezni Tycklert. Scribe-et elküldte, hogy a folyosó túlsó végéről vezető ajtón kopogjon be, és ez a három perc, míg Scribe körülment, elegendo volt.neki.ahhoz, hogy benyisson az

irodába, és az önmagában komédiázó Tycklert egyetlen gyors, ügyes dőféssel leszúrja. Rastignacot azért hagyták utoljára, mert hasznos buntárs volt. Mikor gyanúba keveredett, örömmel álltak rajta is bosszút. Mert, természetesen, apjuk halálának megbosszulása is vezette őket, a vagyonszerzés gondolatán kívül. Ezért végeztek ki majdnem minden áldozatot a teátrális hatású francia rohamkéssel, ugyanazzal a fegyverrel, amely az apjukat dőfte le. Rastignac halálával megvalósult a terv. Muhat leánya lett az általános örökös, és a krozusi vagyont jelento "Majoritas" is az o kezükben volt. A vérbosszú félelmetes fogalma, amint látjuk, nem összeegyeztethetetlen az üzleti szellemmel. Hiába, kérem, racionalizálódik az emberiség, és a legosibb népi romantika mélyén is mint fontos motívum, ott szerepel. egy elonyös börzenng terv.

- És Ibn Razut? -kérdezte a fokapitány-helyettes. -Neki, aki cinkos is volt, arab is volt, miért kellett meghalni?

- Az o egyénisége már sok embert döntött romlásba. Idealista volt, kérem, a szerencsétlen. O valószínűleg arra szövetkezett Muhat fiával, hogy szerezzék vissza az elrabolt platinát, illetve az értékét, és ez a vagyon szolgáljon állandó pénzforrássul az észak-afrikai harcokhoz. Eleinte talán Muhatnak is ez volt a terve, de mikor megszerezte a vagyont, semmi kedvet sem érzett ahhoz, hogy mérsékelten jövedelmezo arab felkeléseket finanszírozzon a tokéjébol. Emiatt lehettek utóbb nézeteltéréseik. Mikor Ibn Razut mint Szinza tárgyalt, és a rendorség rajtaütött, Muhat nem viselkedett valami szépen vele. Még utána is lott hátulról és azt hiszem, nem színlelésbol. Ibnre többé nem volt szüksége, ez elvégezte a feladatát, megdermesztette a Cityt lehetetlet követelésével, és az afrikai papírokat már nem lehetett jobban elértékteleníteni. Ez a fanatikus ember csinálta a legtöbb bajt Muhatnak, ettől félt is. Valószínűleg az állítólagos napló megkeresésének ürügyével elcsalta Ibn Razutot a lepecsételt színházi irodába, és orvul ledőfte, azután a pénztárszekrénybe gyömöszölte, abban a hitben, hogy ott felfedezetlenül marad á halott addiga míg o maga kibújjik Mackenzie szerepébol.

- És hogy lett ez az ember egyáltalán Mackenzie? -kérdezte Bodley.

- Miután lésszereltem a katonaságnál, már több jó fogást csináltam a titkosszolgálatnál mint Mackenzie, és sok gazember szeretett volna végezni velem. Ez elobb-utóbb sikerült is volna, ezért az ezredes úr, aki akkor ornagy volt, nyugdíjaztatott, áthelyeztek a rhodesiai rendorségre és letettem a Mackenzie álnevet. Még .egyetlen ügyben vettem igénybe az Intelligence Service-nél, és ez a nyomozásom majdnem végzetem lett. Az expresszvonatban figyeltem néhány gyanúsítottat, akik, úgy látszik, felismertek, rajtamütöttek éjjel, és kidobtak a robogó exnresszvonatból hogy holttestem eltunjön, éppen a sebes sodrú Liz folyó fölött. Papírjaimat amelyek még Mackenzie névre szóltak, természetefesen mindenholmimmal együtt elrabolták. Véletlen szerencsém, hogy a híd pillérjét akkor javították, és a munkásoknak sikerült kimenteniük. Ornagyommal elhatároztuk hogy abban a hitben hagyjuk a gazembe- reket mintha valóban meghaltam volan, így felbátorodik majd az illeto, használni meri az igazolványaimat, és talán fogást csinálhatunk. Ebben azért bízunk, mert a titkosszolgálatnak ahhoz a bizalmas kis csoportjához tartoztam, melynek embereit csak Rawson ornagy ismeri személyesen. fgy lettem detektívfelügyelo a rhodesiai rendorségnél. Muhat nem volt a vasuti támadók között, de valószínűleg az o emberei követték el, mert Mackenzie igazolványa hozzá került, és mikor olvasta az újságokbar•, hogy Rawson ezredes úr az egyetlen ember, aki Mackenzie-t személyesen ismeri Indiába utazott szabadságra, ide mertjönni az

igazolvánnyal Londonba hogy így a leggyórsa,bban és legügyesebben fejezhesse be az ügyét.

Kopogtak. Dixon lépett be:

- A három letartóztatottat előállítottam.

- Engedelmezzék - mondta Connor - idehozattam Lothart, a leányát és Waldenegg bárónét,„nélkülük a mai értekezlet.nem lenne teljes. Vezesse be őket, Dixon.

Beléptek. A tanár emelt fovel, méltóságteljesen jött közelebb. Mélyen meghajolt, azután észrevette Connort. Halotthalván.y lett. A homlokához nyúlt, és összeszorította, mint aki fél, hogy nyomban szétpattan a feje, azután előrenyújtotta•remegve az egyik karját, szemgolyói kísértetiesen meredtek ki, és támoilyogva tett két lépést Connor felé.

- Horn... Szentséges Uristen! Horn!

III.

..-Tíz év előtt hat embet indult el egy escadronnal a marakeschi Gueliz erodbol -kezdte Connor- az utolsó felderítetlen rész elbeszélését, midon vegre valamennyien ültek, és úgy-ahogy, Lothar is magához tért: -Mindet tudnak odáig, hogy a hat ember megszökött a Kongónál. Fn voltam a legfiatalabb. Téboilyultan boilyongtunk a Tuburi mocsarakban, a sivatagi idegláz legsúlyosabb tünetei látszottak valamennyiünkön. Itt történt az a szomorú históna, hogy... nos, hogy a napok óta önkívületben ténfergo tanár úr, pillanatnyi elmezavarában, rám támadt. A többi is orület volt, de gazemberek orülete. Rastignac és Thillmann végeztek velem. Leütöttek. Magam is inkább vadállat voltam akkor, mint ember. Elbántak velem, és ott hagytak fekvé a mocsárban. SzerencsÉ:re a Szinzát üldözo katonaság rám talált. Kétévi kényszermunkára ítélték. A caffard pusztított bennen. Akkor írtam halálos idegbajban azt a szerencsétlen levelet a tanárnak, ami később alapját képezte kálváriájának. Egy évig viaskodtam a halállal, élve eltemetett rabok között. Irtózatós erofeszítéssel legyoztem a halált. Végül egy szerencsés ötlettel kiderítettem Muhat fiának rablógyilkosságát, amelyet a kormányzóságon követett el, ezért kegyelemben részesültem. Egy évet töltöttem a csapatommal a Fort Lamyban. Itt beszéltem eloször Rawson ornaggyal, mikor orségen álltam. Egy év múlva megszöktem. Ejszaka Angola határában Szinzával találkoztam össze. A rabló azzal a trükkel operált akkoriban, hogy valamelyik üldözo állam tiszti uniformisát hordta. Küzdelemben megöltem. Ebben a válságos percben eszembe jutott Rawson ornagy érdeklödése irántam, és a holttesttel egyenesen odamentem közeli táborába. A felderített gyilkosság és Szinza legyozése után az ornagy indokoltnak látta, hogy meghívjon az angol titkosszolgálathoz. A magánéletben is atyai pártfogóm lett. Neki köszönhetem, hogy leérettségizhettem, előlrol kezdhettem az életemet, orvosi diplomát szereztem a johannesburgi egyetemen, az ornagy befolyása révén lettem angol állampolgár, és felvettek a gyarmati hadseregbe. A szerencsém bunügyek felderítésénél később sem hagyott cserben. A caffardból réges-régen kigyógyultan, nagyon is meg tudtam érteni, hogy a mocsárban boilyongó szerencsétlen tanár idegrendszeré összeroppanhat, és orjöngésbe törhet ki. Nem haragudtam ezekre a vad, kegyetlen katonákra sem, akik a .caffard állapotában elenszenvüknek is engedelmeskedtek, mikor rám támadtak. Tadier-Ler- montovot is á légióból ismerem, ahol colonelnek csúfolták. Neki azért kellett meghalni, mert féltek, hogy Lothar túlságosan beavatja ot a régi ügyekbe. Ugyanis nem tudott semmiro. Véletlenül jött Londonba, Herta fedezte fel, és Lothar mint egykori bajtársát magához vette. Tudtam, hogy mind az öt'szökevény itt él

Londonban, de azt hittem, valamennyien becsületesek. A bunügy folyamán azért maradtam el annyi kihallgatásról és szemlérol, mert. nem ákartam, hogy a volt légionosták felismer- jenek.

Az egész ügy végleges felderítsét Lothar kisasszony adta a kezembe, mikor elmondta, hogy a meggyilkolt Lermontov boröndjében kutatott, és a szobában volt mindaddig amíg a rendorség jött. A boröndben lévo holmik között nem említette a rozsdás francia oldalfegyvert amit az á!-Mackenzie talált. Így jöttem rá, hogy ezt csak maga Muhat csempészhette oda. A megölt Lermontovra akarta kenni ezzel Thillmann és Hoffer halálát, és így véképp kibogozhatatlanná bonyolítani az ügyet. És éppen ezen a nüanszon vesztett rajta. Rablógyilkos ne dolgozzon részletplasztikával. Ha az oldalfegyver nem volt ott, mikor Herta átkutatta a b'oröndöt, akkor csak Mackenzie tehetette oda, mert idoközben senki sem lépett be a szobába, és o nyitotta fel, közvetlenül a lány után, a koffert. Ez a jelentéktelennek látszó körülmény öldotta meg a rejtélyt. Abban a pillanatban jöttem rá Tyckler különös halálának körülménye- ire. Ahogy o fedezte fel a bajonettet, mert o maga tette oda, ugyanúgy o fedezte fel Tyckler megölését, mert közvetlen elozoleg megölte. Most már ki tudtam számítani, hogy Lothar, Lys Rouge és Herta kerülnek sorra mint a vérbosszú áldozatai. Egy pillanatig sem voltak biztonságban, Mackenzie ügyességvel és igazolványával szemben. Ha akkor lecsapok rá, úgy tisztázatalnul maradt volna sok kérdés, elsosorban Rastignac halála. Nem tehettem mást, mint h'ogy .a tanárt és a leányát nyomban letartóztattam és bezárattam. Látszólat alapom is volt erre, természetesen magam tudtam a legjobban, hogy ártatlanok. Abban a pillanatban, mikor Mackenzie Rastignac megöletését Waldenegg báróné nyakába kezdte varrni, nyomban letartóztattam a Vörös Liliomot is, mert akkor mát tudtam, hogy Mackenzie letartóztatásai többnyire a bonctani intézetbe juttatják a látszólagos bunöst. Remélem, mind a hárman megbocsátják nekem izgalmas fegyházi élményüket. Csak egy súlyos tévedést követtem el. Rögeszmeszeruen kitartottam magamban amellett, hogy Muhat nem fobunös, hanem jelen- téktelen cinkos, akinek a nyomán el fogok jutni az igazi fonöhöz. Ha nem teszi oda a rohamkést, talán még mindig ebben a feltevésben hiszek. Eletelem legfurcsább pillanata volt,. mikor az elso zsaroló levelet megpillantottam, megláttam. A saját írásom. Igen, kétségtelen: az én kezem írása. Mintha önmagammal találkoznék egy kihalt utcán, olyan érzésem volt; ho,gy az én nevemben fenyegetik Lothart: ez nyomban egykori társainkra terelte a gyanúmat, de hogy az én kezem írásával fenyegetik, kísérteties volt. Mindaddig, míg Tyckler halála megmagyarázta a rejtélyt. Azt hiszem, uraim, nincs több tisztázatlan pont. És, Lothar tanár uram, maga éljen ezentúl nyugodtan, ahogy én a helyzetet ismerem, a platinaügyet senki sem fogja piszkálni, Horn pedig, ezt higgye el,,ma is nagyra becsüli magát, és esze ágában sincs felelosségre vonni azért, mert súlyos idegrohamában rátámadt. - Kinyújtotta kezét a tanár felé, és Lothar megszorította. Két könnycsepp gördült le a sokat szenvedett öregember arcán. - Tartozom még közölni, hogy Muhat személyérol Scribe rántotta le a végleges leplet, o jött rá, hogy a gazember arab, és a felügyelo érdeme volt a terpentes mutatóvány is. Tizenkét óra van, uraim, és reggel nyolckor ki kell hallgatnom egy Marlow nevu orgazdát. Jó éjszakát...

...Nem halmozták el dicséretekkel. Amit Conorról gondoltak, az rá volt írva az arcukra. A hallban az államtitkár melegen megszorította a kezét, és nyomatékkal mondta: - Gratulálok, "tanácsos" úr.

- Látja, Scribe - mondta Connor, mikor csendben haladtak az utcán -, következetes feltevések vezetnek a legsúlyosabb rendori hibákra. Jó detektív

sohase üljön fel saját magának, ha elfogadható ideája van. Két héttel előbb foghattam volna el Muhatot, ha nem vagyok következetes. Sajnálom. Akkor szegény Rastignacnak sem kellett volna méreg által meghalnia. Hanem felakasztják.

- Mondja, sir -kérdezte a jó Scribe zavartan. -Miért ajándékozta nekem Muhat leleplezé- sének a dicsőségét? Hiszen nekem foglamam sem volt errol, míg nem szólt.

- Elszámoltam, Scribe. Nyulacska helyett tartoztam magának valamivel. Egy elveszett tolvaj helyett többszörös rablógyilkossal fizettem magának. Azt hiszem, legalábbis kvittek vagyunk.

IV.

Lothar tanár sorsa végre a beteljesedett békébe lavírozott, élete ötvenedik esztendeje után. Békésen szivarozott verandáján; kedvenc klasszikusi között, és átadhatta magát minden gondolatával esszéinek, tudományos dolgozatainak. Senki sem zavarta, Herta általában Connorrrel sétált a kertben. Tavasz felé járt, és enyhe napok tették barátságössá Londont. Csak a vacsoránál találkoztak hárman, ilyenkor Herta csodálatos történeteket hallott az apjától és az egykori diák légionáriustól. Azt az osz, széles mezot hajában, Connor a Szinzával való küzdelme után, hajnalban pillantotta meg eloször, Rawson ornagy asztali tükrében.

Szívesen látták volna a Vörös Liliomot is, de amikor felkeresték, Lys Rouge villáját üresen találták, az úrno szabadulása után két nappal elutazott.

Gibraltárból írt egy lapot Connornak. "Köszönöm mindazt, amit értem tett.

Legyen nagyon boldog. Lys."

Ujsághír: "Az elmúlt napokban Lothar Herta házasságot kötött Connor rendortanácsossal. Rawson ezredes és Hasting államtitkár voltak a tanúk."

VÉGE